

**ZORUNLU DEPREM SİGORTASININ
TOPLUMDAKİ FARKINDALIĞI: KARABÜK İLİ
ÖRNEĞİ**

**2022
YÜKSEK LİSANS TEZİ
AKTÜERYA VE RİSK YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

Muhammet Oğuzhan ÖZTAŞ

**Danışman
Prof. Dr. Hasan Alp ÖZEL**

**ZORUNLU DEPREM SİGORTASININ TOPLUMDAKİ FARKINDALIĞI:
KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ**

Muhammet Oğuzhan ÖZTAŞ

Prof. Dr. Hasan Alp ÖZEL

T.C.

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Aktüerya ve Risk Yönetimi Anabilim Dalında

Yüksek Lisans Tezi

Olarak Hazırlanmıştır

KARABÜK

Ağustos 2022

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	1
TEZ ONAY SAYFASI	4
DOĞRULUK BEYANI	5
ÖNSÖZ	6
ÖZ	7
ABSTRACT	8
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ	9
ARCHIVE RECORD INFORMATION	10
KISALTMALAR.....	11
ARAŞTIRMANIN KONUSU	12
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	12
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	12
ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ / PROBLEM	13
EVREN VE ÖRNEKLEM.....	14
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR	14
BİRİNCİ BÖLÜM	15
1. SİGORTA KAVRAMI VE SİGORTA SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ.....	15
1.1. Sigorta Kavramı	15
1.2. Sigortanın Tarihsel Gelişimi	17
1.2.1. Dünyada Sigorta Sektörünün Tarihsel Gelişimi.....	18
1.2.2. Türkiye’de Sigorta Sektörünün Tarihsel Gelişimi	20
1.2.1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem	20
1.2.1.2. Cumhuriyet Sonrası Dönem	22
1.3. Sigorta Çeşitleri	24
1.3.1. Can Sigortaları	25

1.3.2. Mal Sigortaları	27
1.3.3. Sorumluluk Sigortaları.....	29
1.4. Sigortanın Unsurları.....	30
1.4.1. Sigortacı	31
1.4.2. Sigortalı	32
1.4.3. Sigorta Sözleşmesi	32
1.4.4. Sigorta Primi	33
1.5. Risk Kavramı ve Sigorta İlişkisi.....	34
1.5.1. Risk Çeşitleri	35
1.5.1.1. Finansal Riskler	36
1.5.1.2. Operasyonel Riskler	37
1.5.1.3. Stratejik Riskler	38
1.5.1.4. Dış Çevre Riskler	39
1.5.2. Risk Analizi.....	40
1.5.3. Risk Yönetimi	41
İKİNCİ BÖLÜM	43
2. DÜNYA VE TÜRKİYE’DE DOĞAL AFET SİGORTALARI İLE ZORUNLU DEPREM SİGORTASI UYGULAMALARI.....	43
2.1. Dünya Geneline Doğa Kaynaklı Afetlerin Değerlendirmesi	43
2.2. Doğal Afet Sigortaları.....	47
2.3. Dünyada Zorunlu Deprem Sigortası Örnekleri.....	49
2.4. Türkiye’de Zorunlu Deprem Sigortası (DASK)’ ın Tarihsel Gelişimi ve Yasal Dayanağı.....	53
2.5. Türkiye’de Coğrafi Bölgeler Bazında Zorunlu Deprem Sigortası.....	54
2.5.1. Türkiye’de Zorunlu Deprem Sigortası Büyüme Grafiği.....	55
2.5.2. Türkiye’de Sigorta Yaptıran Konut Sayısı, Oranı ve Prim Miktarları	57
2.5.3. Bölgeler Bazında Poliçe Dağılımı.....	65
2.5.4. Türkiye’de Şirket Bazında Zorunlu Deprem Sigortası Poliçeleri ..	66
2.5.5. Tehlike Bölgesi Bazında Poliçe Dağılımı.....	68
2.5.5.1. Yeni Poliçe & Yenileme Poliçe Adetleri	69
2.5.5.2. Türkiye’de Poliçe Yaptıran Konutların Bina Yüzölçümü Bazında Poliçe Dağılımı	70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	71
3. KARABÜK İLİNDE ZORUNLU DEPREM SİGORTASININ (ZDS) FARKINDALIĞINI ÖLÇMEYE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA.....	71
3.1. Uygulama.....	71
3.1.1. Demografik Anket İstatistikleri.....	71
3.1.2. ZDS Kapsamlı Anket Sonuçları İstatistikleri.....	75
3.1.3. Anketin Güvenilirlik Analizi.....	85
3.1.4. Araştırma Bulguları.....	86
SONUÇ	96
KAYNAKÇA.....	99
TABLolar LİSTESİ	107
GRAFİK LİSTESİ.....	109
EKLER	112
ÖZGEÇMİŞ	116

TEZ ONAY SAYFASI

Muhammet Oğuzhan ÖZTAŞ tarafından hazırlanan “ZORUNLU DEPREM SİGORTASININ TOPLUMDAKİ FARKINDALIĞI: KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Hasan Alp ÖZEL

.....

Tez Danışmanı, Aktüerya ve Risk Yönetimi Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Aktüerya ve Risk Yönetimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 23/08/2022

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Prof. Dr. Hasan Alp ÖZEL (KBÜ)

.....

Üye : Doç. Dr. Taner ERSÖZ (KBÜ)

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi TANJU ÇOLAKOĞLU (ÇOMÜ)

.....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Muhammet Oğuzhan ÖZTAŞ

İmza :

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca değerli bilgilerinden yararlandığım ve bu tez çalışmam süresince desteklerini esirgemeyen, çalışmanın ortaya çıkmasında bilimsel katkılarından, özellikle sabır ve anlayıştan dolayı, kıymetli hocam ve tez danışmanım sayın Prof. Dr. Hasan Alp ÖZEL' e teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Ayrıca hayatım boyunca beni destekleyen, eğitimime katkı sağlayan ve aldığım her kararda arkamda olan babam Sezai ÖZTAŞ ve annem Aysel ÖZTAŞ'a, bu zorlu süreçte her zaman yanımda olan beni sürekli motive eden sevgili eşim Nurgül ÖZTAŞ ve biricik kızım Amine Sahn ÖZTAŞ'a sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunarım. Tez süresince özellikle anket çalışmasında bana destek olan tüm dostlarım, çalışma arkadaşlarım ve değerli öğrencilerime de teşekkür ediyorum.

ÖZ

Ülkemizde en fazla meydana gelen doğal afet türünü depremler oluşturmaktadır. Maddi ve manevi olarak büyük yıkımlara sebep olan depremlerin verdiği hasarları karşılamak için Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK) kurulmuştur. Kurulan bu sigorta kurumunun amacı Zorunlu Deprem Sigortası (ZDS) edindirme ve halkı bu konuda bilinçlendirmek olmuştur. Ancak ülkemizde sigorta kavramı hak ettiği değeri görmemekte olup, ZDS'na olan talep artışı yeterli seviyelere ulaşamamıştır.

Bu çalışmada Zorunlu Deprem Sigortası'nın Dünyadaki uygulamalarını ve ülkemizdeki uygulanma şeklini de araştırdıktan sonra 24 sorudan oluşan bir anket ile Karabük şehrinde ZDS üzerine toplumdaki algı ve düşünceler incelenmeye çalışılmıştır. Bu anket sonuçlarına göre toplumun büyük bir çoğunluğunun deprem felaketi ile karşı karşıya gelmiş olmasına rağmen bu konuda sigorta yaptırmadığı, yaptıranların ise sigorta şirketi ile yapılan poliçe bilgilerini hiç okumadığı gözlemlenmiştir. Yine düzenlenen poliçeler hakkında sigorta şirketleri ya da aracılar tarafından detaylı bilgi verilmediği ve herhangi bir hasar ile karşı karşıya kalmadıkları için sigortayı yenilemek ya da tekrar yaptırmak istemedikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Afet; Deprem; Poliçe; Sigorta; Risk

ABSTRACT

Earthquakes are the most common type of natural disaster in our country. The Natural Catastrophe Insurance Pool (DASK) was established to cover the damages caused by the earthquakes that caused great material and moral destruction. The aim of this insurance institution was to obtain Compulsory Earthquake Insurance (ZDS) and to raise awareness of the public on this issue. However, in our country, the concept of insurance does not see the value it deserves, and the increase in demand for ZDS has not reached sufficient levels.

In this study, after investigating the applications of Compulsory Earthquake Insurance in the world and the way it is applied in our country, it was tried to examine the perceptions and thoughts of the society on ZDS in the city of Karabuk with a questionnaire consisting of 27 questions. According to the results of this survey, it was observed that the majority of the society did not take out insurance on this issue, although they were faced with an earthquake disaster, and those who did have never read the policy information made with the insurance company. It was also observed that detailed information was not provided by insurance companies or intermediaries about the policies issued and they did not want to renew the insurance or have it re-issued because they did not face any damage.

Keywords: Disaster; Earthquake; Policy; Insurance; Risk

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Zorunlu Deprem Sigortasının Toplumdaki Farkındalığı: Karabük İli Örneği
Tezin Yazarı	Muhammet Oğuzhan ÖZTAŞ
Tezin Danışmanı	Prof. Dr. Hasan Alp ÖZEL
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	23.08.2022
Tezin Alanı	Aktüerya ve Risk Yönetimi
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	116
Anahtar Kelimeler	Afet; Deprem; Poliçe; Sigorta; Risk

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Awareness of Compulsory Earthquake Insurance: The Case of Karabük Province
Author of the Thesis	Muhammet Oğuzhan ÖZTAŞ
Advisor of the Thesis	Prof. Dr. Hasan Alp ÖZEL
Status of the Thesis	Master Thesis
Date of the Thesis	23.08.2022
Field of the Thesis	Actuarial and Risk Management
Place of the Thesis	KBU/LEE
Total Page Number	116
Keywords	Disaster; Earthquake; Policy; Insurance; Risk

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
BES	: Bireysel Emeklilik Sistemi
BİS	: Bank For International Settlements (Uluslararası Ödemeler Bankası)
DASK	: Doğal Afet Sigortaları Kurumu
EQC	: New Zealand's Earthquake Commission (Yeni Zelanda Deprem Komisyonu)
HATMER	: Sigorta Hasar Takip Merkezi
HAYMER	: Hayat Sigortası Bilgi Merkezi
MGM	: Meteoroloji Genel Müdürlüğü
SAGMER	: Sağlık Sigortası Bilgi Merkezi
SBM	: Sigorta Bilgi Merkezi
SEGEM	: Sigortacılık Eğitim Merkezi
TRAMER	: Trafik Sigortaları Bilgi Merkezi
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
TSRŞB	: Türkiye Sigorta Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
USD	: United States Dollar (Amerikan doları)
ZDS	: Zorunlu Deprem Sigortası

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Bu araştırmada Dünya ve Türkiye’ de doğal afet sigortaları ile zorunlu deprem sigortası uygulamaları araştırılmış, Karabük şehri ve ilçelerinde ikamet eden bireylerin zorunlu deprem sigortasına olan algı, birikim ve düşünceleri ele alınmıştır.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu araştırma, Karabük ili ve ilçelerinde ikamet eden bireylerin, ZDS hakkındaki farkındalığını tespit etmek amacı ile yapılmıştır. Ankete katılım sağlayan bireylere demografik özellikleri ile ilgili olarak; cinsiyet, yaş, hanedeki birey sayısı, ikameti, eğitimi, geliri ve çalışma durumu sorulmuştur. Devamında ankette sırası ile; bireylerin doğal afet konusundaki endişe seviyeleri, daha çok hangi doğal afete maruz kaldıkları, afet türleri ile ilgili sigorta yaptırap yaptırmadıkları, ZDS hakkındaki bilgi düzeyleri, yaptırma durumları ve nedenleri, ayrılan bütçe miktarı, poliçe düzenlenirken detaylı bilgi alıp almadıkları, poliçenin ilk olarak ne zaman okunduğu, hangi teminatları karşıladığının bilinip bilinmemesi, binalarında hasar oluşup oluşmadığı, oluştu ise hasarın karşılanma durumu, karşılanmama veya yeterli bulunmama durumu, hasar oluştuysa alınan para miktarı, oluşan hasar sonrası tekrar ZDS yaptırılıp yaptırılmadığı, yaptırıldı ise sebebi, yaptırılmadı ise sebebi, poliçenin yenilenme durumu, ek olarak konut sigortası yaptırma durumu ve yaptırıldı ise sebebi sorulmuştur.

Bu çalışma son zamanlarda artan doğal afetler sonucu sigorta yaptırmanın önemini bir kez daha hatırlatmış olup, bu doğal afetler içinde en sık karşılaştığımız deprem felaketi sonrası oluşabilecek hasarların karşılanması için ZDS yaptırmanın önemini ortaya koymuştur.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Karabük ili ve ilçelerinde ikamet eden bireylerin zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi ve birikimlerinin test edilebilmesi için anket yöntemi kullanılmıştır. Yapılan bu Anket çalışması 24.05.2022 ile 05.06.2022 tarihleri arasında katılımcılara uygulanmıştır. Google Forms üzerinden yapılan anket ile 645 adet form dağıtılmış olup sürecin sonunda 517 kişiden geri dönüş sağlamıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular Microsoft Excel ile SPSS programı kullanılarak grafik ve tablolar yardımı ile analiz edilip yorumlanmıştır.

ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ / PROBLEM

Hipotez 1:

H₀: Katılımcıların doğal afet konusundaki endişe düzeyleri arasında yaşa göre anlamlı bir fark yoktur.

H_S: Katılımcıların doğal afet konusundaki endişe düzeyleri arasında yaşa göre anlamlı bir fark vardır.

Hipotez 2:

H₀: Katılımcıların ikamet ettiği yerler ile maruz kalınan doğal afet türleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H_S: Katılımcıların ikamet ettiği yerler ile maruz kalınan doğal afet türleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 3:

H₀: Katılımcıların zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzeyleri arasında eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık yoktur.

H_S: Katılımcıların zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzeyleri arasında eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır.

Hipotez 4:

H₀: Katılımcıların gelir durumları ile zorunlu deprem sigortasına ayırdığı yıllık bütçe miktarı arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H_S: Katılımcıların gelir durumları ile zorunlu deprem sigortasına ayırdığı yıllık bütçe miktarı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırma evreni, Karabük ili ve ilçelerinde ikamet etmekte olan vatandaşlardan daha öncen poliçe yaptırmış ya da halen poliçesi devam eden sigortalıları kapsamaktadır. Bu kapsamda katılımcılara Google Form uygulaması üzerinden hazırlanan anketin linkleri 645 kişiye yönlendirilmiş olup bunlardan 517 si doldurarak geri göndermiştir.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR

Bilime fayda sağlamak amacıyla, sistemli ve planlı olarak, bilgilerin toplanması, değerlendirilmesi ve tefsir edilmesiyle yapılan incelemelere bilimsel araştırma denmektedir (Çaparlar ve Dönmez, 2016:212). Bu çalışmada bilimsel araştırma yöntemlerinden biri olan nicel yöntem kullanılmış olup, veri toplama aracı olarak da anket kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında anket verilerinin yanında, DASK kurumu tarafından son 10 yıl içerisinde yayınlanan Doğal Afet Sigortaları Kurumu Zorunlu Deprem Sigortası Faaliyet Raporları incelenmiştir. İncelenen raporlarda grafik, tablolar ve her türlü istatistiksel verilerden yararlanılmıştır. Ayrıca afetler konusunda Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı AFAD'dan da ülkemizde meydana gelen afetlerin istatistiksel verilerine başvurulmuştur.

Araştırma için gerçekleştirilen literatür çalışmasında, ZDS'nın Dünya'da örneğinin yok denilecek kadar az olmasından dolayı istenilen kaynaklara ulaşmakta zorluklar yaşanmıştır. Dünyada yaşanan ve Türkiye'de etkilerinin görüldüğü Covid-19 salgını sebebiyle kişilerin anket formlarının doldurulmasında bulaşı önlemek için elektronik ortam seçilmiştir. Bu ortam sayesinde katılımcılara erişilebilirlik kolay ve geri dönüşler daha hızlı olmuştur. Ayrıca, anket kapsamında elde edilen veriler sadece Karabük ili ve ilçeleri için geçerlidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SİGORTA KAVRAMI VE SİGORTA SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

1.1. Sigorta Kavramı

Sigorta, gelecekte doğabilecek zararları karşılamak için ilgili şirketlerle yapılan sözleşmelerdir. Sigorta, aynı türden bir tehlikeyle karşı karşıya kalan kişiler tarafından belirli bir miktarın ödenmesiyle elde edilen miktarın yalnızca bu tehlikenin gerçekleşmesinden kaynaklanan kayıplara maruz kalanların kayıplarını karşılamak için kullanıldığı bir risk aktarım sistemidir. Bu sistem sayesinde insanlar, karşılaştıkları tehlikelerden kaynaklanabilecek ölçülebilir parasal kayıplarını, nispeten küçük miktarlarda ödedikleri sigorta primleri aracılığıyla paylaşmaktadırlar (Altun, 2007:3). Öte yandan, kavram olarak sigorta, sigortalı ile sigortacı arasındaki sözleşmeden kaynaklanan insan hayatına yönelik olası risklerin yol açtığı zararı gidermeyi amaçlayan bir faaliyettir (Yayla, 2019:108).

Sigorta, insanların hayatları boyunca karşılaşılabilecekleri ve ekonomik zarara neden olabilecek olayların sonuçlarından korumak için önlem alma ihtiyacından doğmuştur (Kubilay, 2003:5). Sigorta, insanların kayıplarını toplu olarak karşılama ihtiyacından doğan bir uygulamadır. Başka bir deyişle, sigorta: riske maruz kalan insanlar topluluğunda, belirli bir fiyata riskin gerçekleşmesinden kaynaklanan ihtiyaçları karşılamak için yasal bir düzene sahip olma hakkıdır (Aybay, 2002:21).

Sigorta, iktisadi birimlerin tek başlarına üstesinden gelemeyecekleri boyuttaki riskleri paylaşmak suretiyle azaltan etkili bir risk yönetim aracıdır (Yıldırım ve Altan, 2019:347). Modern finansal kaynaklarda sigorta, insanların karşılaşılabileceği risklerin gerçekleşmesi durumunda ortaya çıkabilecek kayıplara karşı sigorta sağlamayı amaçlayan bir sistem olarak tanımlanmaktadır (Aslan, 2014:70). Ortak risklere maruz kalan insanlar grubunda, riskin gerçekleşmesi sonucunda belli bir prim karşılığında ortaya çıkacak ihtiyacı karşılamak için bağımsız bir yasal talep hakkıdır. (Narbay ve Güllüce, 2016:1974).

Yaşamları boyunca insanlar, doğanın veya insanların davranışlarının sebep olduğu çeşitli maddi hasarlara neden olan olaylarla karşılaşır. Bu olaylardan bazıları, özellikle doğanın sebep olduğu tesadüfi olaylardır. Bazen beklenmedik bir

olayın çok tehlikeli sonuçları olur ve insana zarar verir. Bu hasar can ve mal kaybı şeklinde olabilmektedir. Bu nedenle insanlara ve topluma farklı potansiyel zararlar verebilecek bu tür tehlikeli olaylara karşı önlem alınması düşüncesi sigorta ve sigortacılık kavramını doğurmuştur (Kuşçu ve Revanoğlu, 2011:138). Sigorta; gelecekte ortaya çıkabilecek ölçülebilir maddi tehlikelere karşı ihtiyati tedbirler alınarak, öncesinden ödenen ücretler karşılığında oluşan ortak bir fon ile zararların karşılanmasıdır (Soylu ve Kırkbeşoğlu, 2020:1524).

Sigorta, gerçekleştirmeleri sonucu kişinin veya ortak çıkarları olan kişilerin menfaatlerini olumsuz şekilde etkilemesi beklenen ve gerçekleştirmelerinin önceden bilinmeyen olaylar için insanların bir araya gelmesi ve bu olumsuzlukların sonucunda oluşan kayıpları telafi etmesidir. Sigorta, gruptaki her bireye güvenlik sağlayan ve bireylerin olumsuzluk öncesi konumlarına dönmelerini sağlayan sosyal ve ekonomik bir düzendir. Sigorta sistemi, kayıpların birleştirilerek giderildiği ve zarar gören kişilerin kayıplarını karşılamak için tasarrufların kullanıldığı sosyal bir mekanizmadır (Cihangiroğlu, 2019:18).

Sigorta, insanları ekonomik yıkıma neden olabilecek ve yaşamları boyunca karşılaşılabilecekleri olayların sonuçlarından korumak için ihtiyati tedbirler alma ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Sigortada karşılıklı yardım önemli olduğundan, olası tehlikenin sonuçlarını önceden ortadan kaldırmak için başkasının maddi yardımına başvurulması gerekli görülmüştür. Bu anlamda sigorta bir toplumsal dayanışma mekanizmasıdır. Sigorta, topluma kavram olarak güven uyandırır. Sigorta benzeri risklere maruz kalan kişilerin oluşturdukları toplumu korumak ve kendilerini kişisel olarak korumak için prim adındaki ödemelerle fon havuzları oluşturur ve bu fonlar aracılığıyla güvenlik sağlar (Demirci, 2018:388).

Sigorta, “aynı türden tehlikeyle karşı karşıya olan kişilerin, kurumların, prim adı verilen belirli bir miktar para ödemesi yoluyla toplanan fonların, sadece o tehlikenin gerçekleşmesi sonucu zarara uğrayanların zararını karşılama amacıyla hasar öncesi duruma getirmek amacıyla kullanılan bir ekonomik düzenlemedir”. Diğer bir ifadeye göre; “Sigortacılık ekonomik kayba neden olan muhtemel risklerle baş edebilme planı” olarak tarif edilmektedir (Solmaz, 2019:1). İnsanlar yaşamları boyunca çeşitli toplumsal, ekonomik ve fiziksel riskler ile karşılaşmaktadırlar. Olası risklerin kişilerin hayatını olumsuz etkilemesini önlemek için toplumlar çeşitli koruma

biçimlerini ayrıcalıklı kılmıştır. Sigorta uzun zamandır bu koruma araçlarından biri olarak kullanılmaktadır (Altun, 2007:1).

Kelime olarak “güvence” anlamına gelen sigorta, Latince “sicurta” kelimesinden türeyen “güvenlik” anlamına gelmektedir. İnsanların karşılaşılabilecekleri olası risklere karşı kendilerini koruma ihtiyacının bir sonucu olarak ortaya çıktığı belirtilmektedir. Bu kapsamda sigorta, bireylerin ortak hareket etmesi nedeniyle aynı tür risklerin doğurabileceği zararları en aza indirmektedir (Eren ve Çütcü, 2021:131). Sigorta şirketinin, insanların hayatlarında meydana gelen hastalık, sakatlık ve ölüm gibi tehlikeleri, belirli bir primle parasal çıkarlarına zarar verecek olası bir risk karşısında tazmin etmeyi taahhüt ettiği sözleşmedir (Demir vd., 2018:3). Sigorta, kişi, kurum veya kuruluşların uğrayacakları ve kendi başlarına ödeyemeyecekleri zararları bir kuruluş aracılığıyla paylaşarak zararın tazminatını sağlamaktadır (Evren, 2007:4).

Sigortanın başlıca nedenlerinden biri belirsizliktir. Sigorta, büyük sayılar yasasına dayanarak riski belirli bir duruma getirmeyi amaçlamaktadır. Büyük sayılar kanununun yürürlüğe girebilmesi için, aynı veya benzer risklerle karşı karşıya kalan birçok katılımcının, zararları karşılamak üzere aynı yıl içinde ortak fona prim eklemesi gerekmektedir. Risk gerçekleşirse, sigorta şirketi hasarı sözleşmede belirtilen ölçüde karşılamalıdır. Sistemin temeli, riskin aynı zamanda gerçekleşmeyeceği varsayımıdır (Sarıoğuz, 2007:4). Kişilerin veya kuruluşların, sahip oldukları değerlere yönelik oluşabilecek ani kayıpları sigorta şirketlerine aktararak sigortalamasıdır. Bu beklenmedik kayıpların telafisi en temel sigorta avantajları arasındadır. Sigorta risk sonucu oluşabilecek zararları telafi ederek sigortalının zarar öncesi mali durumuna geri dönmesini sağlamaktadır (Yıldırım, 2015:204).

1.2. Sigortanın Tarihsel Gelişimi

Batı ülkelerinin sigorta endüstrisinde daha gelişmiş ve kurumsallaşmış olması, sigorta endüstrisinin başlangıçta Batı'da görüldüğünü ortaya çıkarmaktadır. Ancak insanlık hangi coğrafyada var olursa olsun güvende olma isteği duymaktadır. Bunun sebebi, bir kişinin hayatını etkileyen doğal veya sosyal risklerin tek bir yerde değil, her yerde var olmasıdır (Engin ve Karakuş, 2020:176). Tarihi açıdan incelendiğinde, gelişmekte olan ülkelerde uygulanan ilk sigortanın nakliyat ve deniz taşımacılığı sigortası olduğu belirtilmektedir. Sigortanın bugün anladığımız ilk göstergeleri, 15.

yüzyıldan bu yana yeni keşiflerin ve denizaşırı ticaretin gelişmesiyle ortaya çıkmıştır (Evren, 2007:10).

Avrupa'da 17. yüzyıla dayanan ve 19. yüzyılda önemli ilerlemeler gösteren modern sigorta sektörü, ancak Türkiye'de Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra önemli bir ilerleme gösterebilmiştir. Cumhuriyet ilanına kadar tamamı milli sermaye ve teknisyenler tarafından işletilen bir sigorta şirketinin olmadığı görülmektedir. Anadolu'nun bazı köylerinde ihtiyaç halinde yardım sağlamak ve halkın uğradığı zararı gidermek için sendikalar kurulmuş ve esnaf işletmelerinin ölüm veya hastalık durumunda üyelere yardım etmek için örgütlendikleri bilinmesine rağmen, bu tedbirler gerçek anlamda sigorta ihtiyacını karşılamasa da güvenlik, iş birliği ve sosyal dayanışma düşüncesi ile oluşturulmuştur. Bu örgütlenmeler de birkaç bölgeye münhasır kalmış ve Anadolu'ya yayılarak geliştirilememiştir (Altun, 2007:7).

1.2.1. Dünyada Sigorta Sektörünün Tarihsel Gelişimi

Dünyada sigorta fikri ilk çağlardan itibaren oluşmaya başlamıştır. Ancak bu zamanlara ait çok az belge vardır. Ticaret ve yaşam şekillerinin değişmesi ile ihtiyaç duyulan sigorta, ortaçağın son yüzyıllarına kadar riskin paylaşılması şeklinde uygulanmıştır. M.Ö. 4000 yıllarında Babil'de ticaret gelişmeye başlamıştır. Ticaretin gelişmesi ve şehir dışına çıkması ile birlikte yollar uzamış ve güven sorunu kendini daha da belli etmiştir (Berberoğlu, 2001:3). M.Ö. 2300 yılına gelindiğinde Hammurabi Kanunları olarak adlandırılan yazıtta, Babil kralı Hammurabi'nin bu konuya yer verdiği görülmüştür. Sigorta faaliyetlerinin tarihine bakıldığında, Babil'dekine benzer bir hadise Eski Yunan'da da görülmüştür. İlk çağlarda sigortacılığın tarihi hakkındaki diğer keşifler de yüzlerce yıl evvelinde Çin'de bulunmuştur. Bugün ki sigortacılığın ortaya çıkmasına loncaların da yardımı olmuştur (Evren, 2007:10).

M.Ö. 800'lü yıllarda ise Akdeniz'de kuvvetli bir ticaret topluluğu olan Rodoslular, müşterek avaryanın ilk örneklerini uygulamışlardır. Geminin batma tehlikesi ile yüz yüze olan bir kaptan, yükü hafifletmek için bazı malların denize atılmasına hüküm verebilmekteydi. Denize bırakılan malın sahibi için ise, aynı durum ile karşı karşıya kalabileceklerini düşünen esnaflar ortak bir birikim ile zararı giderebilmekteydi. M.Ö. 600'lü yıllarda ise Romalı ve Yunanlılar, hayat ve sağlık sigortacılığının kökenlerini oluşturmuşlardır. Ölen bir insanın aile bireylerinin

ihtiyaçlarını ve cenaze giderlerini karşılamak için bir yardım derneği kurarak para toplamaktaydılar. Bu derneğe üye olanlar ortak bir fona haftalık olarak ödeme yapmaktaydılar (Varışlı, 2015:50).

Sigorta sözleşmesi ve sigortacılık kanununun ilk yazılı rneği de yine deniz nakliyatı ile görölmüşür. Bu sözleşme İtalyanlar tarafından 12. yüzyılda düzenlenmiş olan Consolato de Mare kanunudur. 1347 yılında düzenlendiği dşnlmekte olan en eski sigorta poliçesi, İtalya'nın Cenova Limanı'ndan, İspanya'nın Mallorca Limanı'na Santa Clara adlı gemiyle taşınmıştır. Bu zamanda ortaya çıkan sözleşme şekli ile bahsi geçen gemi veya yükle doğrudan ilişkisi olmayan üçüncü şahıs durumundaki sigortacı, geminin veya yükün deniz rizikosu nedeniyle hasar alması veya ziyan olması durumunda gerçekleşen zararları taahhüt etmektedir. Sözleşmenin bu şekli bugünkü manasıyla ağdaş sigortacılığın ilk rneği olduğunu göstermektedir (Biren, 2020:5).

Koşulların ekonomik açıdan değişmesi ile ticaret, 14. yüzyıldan başlayarak çok ciddi gelişmeler gösterdi. Bu ağda deniz ticaretinde en başta bulunan İtalya' da sigortaya ihtiyaç hissedilmiş ve deniz sigortası terimi de ilk olarak burada ortaya çıktı. 1424 yılına gelindiğinde, ilk sigorta şirketi yine Cenova şehrinde kuruldu. 1435 yılında yayınlanan Barselona Fermanı ise sigorta hakkındaki ilk kanuni mevzuat olarak tarihe geçmişti (Altun, 2007:5). Tarihsel açıdan bakıldığında, nakliyat ve deniz sigortaları gelişmekte olan ülkelerde ilk uygulanan sigortalar olduğu görülmekteydi. 15. yüzyıldan itibaren yeni araştırmalar ve okyanus ötesi deniz ticaretinin gelişmesiyle birlikte bugün anladığımız anlamda sigortacılığın ilk belirtileri ortaya çıkmıştı. Cenevizli tüccar ve ticari gemi sahiplerinin, deniz ulaşımı ile gönderdikleri gemilerin ve yüklerin saldırı veya kazaya uğrama olasılığına karşı kâr payı sistemiyle çalışan bir işbirliği kurmaları, çağımız sigortacılığının yapı taşlarını oluşturmuştu (Evren, 2007:10).

17. Yüzyılın ortalarında, İngiltere'de Lloyd'sun temellerinin atılmasıyla sigortacılıkta yeni bir ağ başladı. 1688 yılında Londra'da bulunan ve Edward Lloyd adında bir kişinin işlettiği kahvehane, tüccarlar, iş adamları ve gemi sahiplerinin deniz ticaretine ilişkin bilgi alışverişinde bulundukları bir mekân olmuştu. Burada sefere çıkan gemi veya geminin yükü üzerine teminat veren insanlar, "Underwriter" yani sigortacı sıfatıyla evraklar oluşturarak ticaret yapmaya başlamışlardı. Bu insanlar Edward Lloyd'un vefatından sonra, kendi aralarında Lloyd's isminde bir topluluk

kurmuşlardı. 1871 yılına gelindiğinde ise Lloyd's İngiltere Parlamentosunun çıkardığı bir yasayla birlik haline getirilmişti. İlk zamanlarda Lloyd's sadece deniz sigortaları alanında çalışma yürütürken daha sonraları kara sigortaları alanına da girmiş olup, günümüzde her türlü sigortanın yapılabildiği bir kurum haline gelmiştir (Yılmaz, 2010:17).

Otomobilin icat edilmesi sigorta sektöründe yeni ve oldukça geniş bir alan yarattı. Otomobil sigortası 1880'lerde başladı ve ilk başta yavaş başlayan bu sigorta dalı, 20. yüzyılın başında otomobillerin at arabalarının yerini almasıyla hızla gelişti. 1900'lü yıllara gelindiğinde İngiltere'de konutlar ve şirketler için sigorta yaygınlaşmıştı. Böylece sigorta türlerinin arttığı ve hayatın her kesimine yayıldığı görülmüştür (Orhaner, 2013:51).

1.2.2. Türkiye’de Sigorta Sektörünün Tarihsel Gelişimi

Bu bölümde Türk sigorta sektörünün gelişimi ve sigortanın ekonomideki rolü konularına yer verilmiştir. Türkiye’de sigorta işini anlamak için o dönemde yürürlükte olan faktörleri incelemek gerekir. Bu dönemi Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet sonrası şeklinde ayırarak incelemek daha yararlı olacaktır.

1.2.1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Osmanlı Devleti'nde, Avrupa'da gelişen ve yayılan sigortacılık işleri dini ilkelere uygun olmadığı düşüncesi ile önemli bir gelişme gösterememiştir. Sadece halk değil, ticaretle uğraşanlar ve girişimciler de kendilerini nasıl koruyacaklarını ve sigortayla uğrayacakları zararları nasıl önleyeceklerini seçmemişlerdir. Osmanlı'da sigortacılığın başlaması, 1839'da Tanzimat-ı Hayriye'nin açtığı yenilik hareketiyle sigortanın özel sözleşme olarak kabul edilmesinden sonra olmuştur. Sigortanın hüküm ve şekillerinin yasalaşmasına yönelik çalışmalar da bu döneme denk geldi (Evren, 2007:12). 1866'da gazetelerde çok sayıda sigorta firması ilanına rastlanmaktadır. Ancak Türkiye’de sigortaya karşı en yoğun ilgi, 1870’de İstanbul’un Beyoğlu semtinin büyük bir alanına zarar veren yangından sonra duyulmaya başlamıştır. Bu yangın olayından hemen sonra yabancı sigorta işletmeler Türkiye’ye olan merakları artmış ve Türkiye’de yabancı sigorta şirketi sayısı hızla yükselmiştir (Ererdi, 1998: 31).

İngiliz sigorta şirketleri 1872’de açtıkları mümessillikler ile Türkiye’de ilk sigorta faaliyetlerine başlamış, daha sonra 1878 yılında Fransız şirketi faaliyetlerine başlamıştır. Bundan sonra İsveç, İtalya ve Almanya gibi yabancı ülkelerden gelen sigorta şirketlerinin çalışmaları ile sigortacılık büyümeye başlamıştı. Her ne kadar bu işletmeler ihtiyacı karşılamış olsalar da, sigorta şirketlerinin kurulmasını öngören yasaların olmaması ve sigorta faaliyetlerini düzenleyen devlet kontrolü, sigorta şirketlerinin keyfi faaliyetlerde bulunmalarına izin vermiştir (Öztürk ve Güven, 2019:221).

1890’da sigortacılık kapsamında faaliyet gösteren 15 yabancı şirket olduğu kaydedilmiştir. 1893’de Osmanlı Umum Sigorta Şirketi ilk milli sigorta işletmesi olarak çalışmaya başlamıştır. Cumhuriyetten önceki süreçte kurulan tüm işletmelerin adları Türk olmasına karşın yabancı servetli olduğu görülmektedir. Cumhuriyet Sonrası yapılan yasal düzenlemelerinin, dönemin yabancı işletmeleri Türk şirketleri ile ortaklık kurma ve iş birliği yapmaya teşvik ettiği görülmektedir. Dönemin kültürel yapısından dolayı, Union Sigorta Kumpanyası Şirketi ile Osmanlı Umum Sigorta Şirketi Şeyhülislam’dan fetva alarak sigortanın dini açıdan sorun teşkil etmemesini sağlamış ve bu fetva hükmünü sigorta kavramı lehine çevirerek kökleşmiş olan batıl inançları düzeltmeye çalışmışlardır (Engin ve Karakuş, 2020:178).

1906’da Ticaret-i Bahriye Kanunnamesinde 25 madde halinde kara sigortası için hükümler uygulanmıştır. Kanunda sigorta sözleşmesi şart ve çeşitleri hakkında hükümler bulunmaktadır. 1908’de ise sigorta şirketlerinin tescil edilmeleri ve ruhsat almaları yanında her yıl kefalet ve ihtiyat akçesi ayırma zorunluluğu getiren “Ecnebi Sigorta Kumpanyaları Hakkında Nizamnâme” yürürlüğe girmiştir. Bu nizamname sonucunda alınan fetvalara dayanılarak sigortanın yabancı şirketlerin kontrolünde olması ve yabancı şirketlerle sigortalama işi yapılabileceği de belirtilmiştir. Kasım 1914’de Kapitülasyonların kaldırılması ile 13 Aralık 1914’de sigorta piyasasında faaliyet gösteren şirketler için tam teşekküllü bir kanun çıkarılmıştır. “Ecnebi Anonim Sermayesi Eshama Munkasım Şirketlerle Ecnebi Sigorta Kanun-ı Muvakkatı” çıkarılarak sigorta şirketleri üzerinde tam bir kontrol sağlanmaya çalışılmıştır. Çıkarılan kanuna göre şirketlerin kapitülasyonlardan kaynaklanan her türlü ayrıcalığına son verilmiştir. Osmanlı topraklarında çalışacak yabancı sigorta şirketlerine tescil ve teminat şartı getirmiştir. Sözü edilen kanunu hükümlerince şirketler, kendilerini Ticaret ve Nafia Nezaretine tescil ettirecekler ve belli bir teminatı

nezaretin belirlediği bankaya yatıracaklardır. Şirket kurulduğu yeri, hangi ülkeye bağlı olduğunu ve varlığını belirtmek durumundadır. Ayrıca mensup olduğu ülkedeki Osmanlı elçilik ve ticaret ataşeliklerine iç tüzüğünü hükümetten ülke yasalarına uygun bir şekilde kurulduğunu belgeleyecektir (Çapar, 2020:451).

1.2.1.2. Cumhuriyet Sonrası Dönem

Cumhuriyet'in ilânından sonra sigorta şirketlerinin kurulmasını ve işletilmesini sağlayan, devlet denetimi kuran ve sigortacılar ile sigortalılar arasındaki ilişkilerde netlik kazandıran bir dizi yasa hazırlanmış ve yürürlüğe konulmuştur. İlk olarak, 29 Mayıs 1926 gün ve 865 sayılı Ticaret Kanunu'nda, sigorta sözleşmesi ile ilgili mevcut şartlar ve genel koşullar hakkında, zamanın bilimsel ilkelerine dayanan ve sigortacı ile sigortalının etkileşimi için kurallar koyan maddeler yer almıştır. Ticaret Kanunu'nun ardından, 30 Temmuz 1927 günü ve 1149 sayılı Sigorta Şirketlerinin Teftiş ve Murakabesi Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir. Bu kanunda sigortayı yapabilecek şirket türleri, milli ve yabancı sigorta şirketlerinin ruhsat alabilmek için uymaları gereken ilke ve koşullar, sigortanın genel şartları ve tarifelerin Ticaret Bakanlığı'na bildirilmesi ve onaylanması yer almaktadır. Ayrıca tarifelerde oranların üzerinde işlemlerin yapılamaması, işletmelerin kuruluşu, faaliyetleri ve tasfiyesi sırasında poliçe sahiplerinin hakları, hak ve yasaların korunması için uygulanması gereken denetim esaslarına dahil edilmiştir. Ayrıca, o dönemde ülkedeki sigorta durumunu açıklayan ve ilk kez böyle bir sigorta kontrol yasasının hazırlanmasına zemin oluşturan nedenler detaylı olarak açıklanmıştır (Toprak, 2010:33).

Türkiye'de ilk reasürans tekeli olan Milli Reasürans 1929 yılında faaliyete geçmiştir. Bu tarihten sonra Türkiye'deki milli ve yabancı tüm sigorta şirketleri topladıkları sigorta kar paylarının %50'sini Milli Reasürans'a aktarmaya zorunlu tutulmuştur. Milli Reasürans önceleri çeşitli engellerle karşılaşsa da suiistimalleri önleyip, haksız rekabetin kalkmasını ve hasar ödemelerinin vaktinde yapılmasını sağlaması sebebiyle Türk sigortacılığının gelişiminde önemli bir rol oynamış ve halkın sigortaya olan güvenini arttırmıştır (Mennanoğulları, 2016:12).

Sigortacılık sektöründe ulusal şirketlerin yer alması 1945'li senelerinden sonra olmuştur. Sigorta hizmet kapsamının yeterince bilinmemesinin yanı sıra, kaderci ve ihmalkâr Türk toplumu, sigorta hizmetinin yararlı yanından faydalanmakta

geciktirmiş, bu da Türkiye'de sigorta işinin oluşumunu ve gelişmesini engellemiştir. 1950'li senelerine kadar yangın, can, kaza ve hayat branşlarında çalışan sigorta şirketlerinin bu senelerden itibaren bugün yürürlükte olan tüm branşlarda faaliyet göstermeye başladıkları görülmektedir (Evren, 2007:14).

1968'den itibaren, yeni bir firma kurulması için herhangi bir girişimde bulunulmamıştır. Bunda İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın rolü de bulunmaktadır. Şirketlerin çoğalması, aynı portföyün günden güne parçalanmasına yol neden oluyordu. Bu sebeple ikinci beş yıllık kalkınma planı yeni firmaların kuruluşuna ve yabancı firmaların faaliyet izni almalarını özendirmemektedir. Bilakis, ikinci beş yıllık kalkınma planının sigorta şirketlerinin aralarında birleşmelerine yol açacak imkânların sağlanmasını amaçladığı görülmektedir. İkinci Beş Yıllık Plan'da hâlihazırdaki şirketlerin finansal ve teknik yönden büyümeleri, hizmet maliyetlerini ucuzlatmaları, daha çağdaş donanımla sigortacılığı sürdürmeleri önerilmiştir. 1973'de Türkiye'de faaliyet gösteren sigorta firma sayısı 18'i yabancı ve 21'i Türk olmak üzere toplam 38 firmaya ulaşmıştır (Toprak, 2010:109).

3379 sayılı, 11.06.1987 tarihli yasa ile, 7397 sayılı yasada kritik ve köklü yeniliklere gidilmiştir. Bu yeniliklerin amaçları, yasal alandaki boşluğu kapatmak, sigorta işletmelerinin maddi yönden kuvvetlendirmek ve sigorta araçlarının durumunu yeniden ayarlamak şeklinde sıralanmaktadır. Kanun, ilgili organlar ve uygulamalar açısından talimat çıkarılmasını öngördüğü için Türkiye'de ilk kez bu yıldan itibaren sigorta uygulamalar hakkında talimatlar yayınlanmaya başlanmıştır. Acentelerin sigortayla uymayan faaliyetlerde bulunmamaları, sigorta firmalarının ödenmiş varlıkları en az 5 milyar TL olması ve yabancı sermayeyi çekebilmek için Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı firmaların anonim şirket olması gerektiği gibi koşullar oluşturulmuştur. 1987'den bugüne dek onarımlar ve ilerlemeler hızlanmış bir şekilde devam etmektedir. 1989'da, tarife rejimi ile geçiş uygulamaları başlatılmıştır. Hazine Müsteşarlığı bu mevzuda kademeli hareket etme kararı alarak ferdi kaza alanında sigorta firmalarının tarife miktarı %10 üzerin de veya altında olacak şekilde bir fiyat düzenleyeceklerini duyurmuştur. Mayıs 1990'da kaza, makine, tarım ve montaj alanında, Ekim 1990'da ise nakliyat ve yangın alanında serbest tarife rejimine geçilmiştir (Bölükbaşı ve Pamukçu, 2009:71).

1999 yılında meydana gelen Marmara depremi, doğal afetlerin yol açtığı yıkıma karşı teminat olması gerektiğinin altını çizmiştir. 2000'li yılların başına gelindiğinde sigorta sektörünün gelişimi hızlandırılmış bir şekilde devam ediyordu. Marmara depreminden sonra deprem sigortası zorunlu hale getirilmiştir ve Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK) kurulmuştur (Engin ve Karakuş, 2020:179). Tekrar 2000'li yıllarda kurumsallaşma ve kanun alanında sigorta sektörü için yeni adımlar atıldığı görülmektedir. ABD ve Şili'de başlayan Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) Türkiye'de de gündeme getirilmiştir. 7 Nisan 2001'de bu sistemle ilgili "Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu" çıkarılmıştır. 5684 sayılı "Sigortacılık Kanunu" 3 Haziran 2007'de çıkarılırken, bunun neticesinde 1959'da çıkarılan 7397 sayılı "Sigortacılık Murakabe Kanunu" faaliyetten kaldırmıştır. Sigorta Tahkim Komisyonu Sigortacılık Eğitim Merkezi, Güvence Hesabı ve Sigorta Bilgi Merkezi ise 2008'de faaliyete başlamıştır (Kaya ve Kahya, 2017:44).

Sigorta Bilgi Merkezi (SBM) 9 Ağustos 2008'de 26962 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan mevzuat yürürlüğe girmiştir. SBM nezdinde oluşturulan alt bilgi merkezleri, Sigorta Hasar Takip Merkezi (HATMER), Sağlık Sigortası Bilgi Merkezi (SAGMER), Hayat Sigortası Bilgi Merkezi (HAYMER) ve Trafik Sigortaları Bilgi Merkezi (TRAMER) oluşturulmuştur. Ağustos 2011'de itibariyle 2'si reasürans (yalnız bir tanesi faaldir) ve 63'ü sigorta olmak üzere 65 şirket Türkiye Sigorta Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliğine (TSRŞB) üyeliği bulunmaktadır. Halihazırda 5 şirket aktif olarak yeni sigorta ve reasürans sözleşmesi yapmamakta, toplam 59 sigorta ve 1 reasürans şirketi faaliyette bulunmaktadır. 59 sigorta şirketinden 6'sı kamu şirketi ve 53'ü özel olmak üzere bunların 44'ü Türkiye'de kurulu yabancı ortaklı şirkettir. Şirketlerin 16'sı hayat/emeklilik, 7'si hayat ve 36'sı hayat dışı şirkettir (Öztürk ve Güven, 2019:222).

1.3. Sigorta Çeşitleri

Sigortacılık, can sigortası ve mal sigortası olmak üzere iki ana gruba ayrılmaktadır. Bu ayrım, sözleşmelerin sağlamlığına ve tarafların hak ve yükümlülüklerine ilişkin genel ilkelerin oluşturulmasını mümkün kılmaktadır. Sorumluluk hukukundaki yeni gelişmeler sorumluluk sigortasına duyulan ihtiyacı arttırdığı gibi, bu alan için yerinde yeni ilkelerin oluşmasına da olanak sağlamıştır.

Zorunlu sigorta örneklerinin birçoğunun sorumluluk sigortası kapsamında gelişmesi, özel hukuka konu olan sigorta tarafları içinde devlet ve yerel idarelerin yer almasını zorunlu kılmıştır. Bu nedenle, güncel gelişmeler ışığında genel sınıflandırma: sorumluluk, mal, ve can sigortası daha uygundur (Altun, 2007:24).

SEGEM (2012)'ye göre; Sigorta çeşitleri özel sigorta ve sosyal sigorta olarak iki temele ayrılmaktadır. Sosyal sigortalar, toplumun karşılaştığı temel risklere karşı güvenliğin sağlanması amacıyla devletin desteğiyle uygulamaya konulan bir sigorta türüdür. Özel sigorta, gerçek veya tüzel kişilerin risklerini aktarmak için kullandığı sigortadır. Sigorta çeşitleri, farklı sınıflandırmalara tabi tutulmuştur. Bu sınıflandırmaların bazıları kanundan bazıları ise uygulamadan kaynaklanmaktadır. Sigorta hukuku açısından yapılan en genel ayırım, sigortanın sosyal sigortaya ve özel sigortaya ayrılmasıdır (Atalay, 2019:9). Sigorta faaliyetlerinin amacına bağlı olarak; can sigortası (hayat) ve mal sigortası (ticari) olarak iki bölümde incelenebilir. Kaza, nakliyat, yangın, mühendislik sigortaları, ticari eşya veya sorumluluklardan kaynaklanan mali zararlara karşı, piyasa ve para esasına dayalı işlemlerin rizikolarına teminat oluşturan sigortalara mal (ticari) sigortaları denilmektedir. Kaza, sakatlık, can kaybı, hastane masrafları gibi insan vücudunun çeşitli risklerine karşı teminat sağlayan sigortalara da can (hayat) sigortaları denilmektedir (Evren, 2007:8).

1.3.1. Can Sigortaları

Can sigortaları, ferdi kazalar ya da hayatının tehlikeye girmesi veya kaybedilmesi hallerinde; ölüm veya hayat süresi içinde sigortacının sigortalı için belirli bir sermaye ödemeyi üstlendiği sigortalardır. Bu açıdan değerlendirildiğinde can sigortasının tasarruf işlevi taşıdığı görülmektedir. Diğer bir anlatım ile meblağ sigortası olarak yapılan can sigortası ile belirtilen süre içinde belirlenen tazminat bir tasarruf işlemidir. Can sigortaları; Hastalık, hayat, ve Ferdi Kaza Sigortaları olmak üzere 3 ana gruba ayrılmaktadır (Altun, 2007:25).

Can sigortaları, kişilerin rahatsızlığında ve yaşlanmasıyla iş göremez olduğu durumlarda olağan şartlar içerisinde yaşamını sürdürmek veya vefat sonrası aile bireylerinin bakım ihtiyaçlarının karşılanması için yapılan sigortadır (Aygün, 2021:1). Can Sigortası, içeriği bireyin hayatı olan, genellikle uzun vadeli çıkar veya tutar sigortalıdır. İlk olarak, poliçe sahibinin sigortalı olduğu zaman içerisinde ölmesi

durumunda, poliçeden yararlanan kişi veya sigortalının yasal varislerine toplu para ödenmesi amacıyla düzenlenen hayat poliçeleri, zaman içerisinde kişilerin emeklilik programlarına bir destek niteliği kazanmış son olarak da, yatırım amaçlı olarak kullanılmaya başlanmıştır (Karabey ve Ata, 2008:81).

Can Sigortaları, bireyin, vefatı sonrası geride kalanların zor duruma düşmelerini önleme isteği, hayat sigortalarının oluşmasına sebep olmuştur. Roma ve Eski Yunanlılar da cenaze maliyetlerini karşılamayı hedefleyen düzenlemelere rastlanmaktadır. Başlangıçta, can sigortası teminatı, yükleri ile birlikte denize çıkan tüccarların yaşamını sigorta kapsamına alınarak, nakliyat sigortası teminatı ile birlikte verilmektedir. Asıl anlamda ilk olarak can sigorta poliçesi 1583 yılında düzenlenmiş ve sigortaya konu olan bireyin 12 ay içerisinde de vefatı durumunda sigorta kaybının yakınlarına ödeneceğini öngörmektedir. 16. ve 17. yüzyıllarda belli başlı sigorta uygulamaları yapılmıştır. 18. yüzyılda ise İngiltere’de oluşturulmuş olan üç adet sigorta firması can sigortacılığının gelişimine tesir etmiştir (Altun, 2007:25).

Can sigortaları farklı bir ifadeyle meblağ sigortaları, kaza ve hayat sigortalarını kapsamaktadır. Türk Ticaret Kanununda (TTK) meblağ sigortaları tanımlanmamış olup üst başlık konulduktan daha sonra hayat sigortasıyla ilgili hükümlere yer verilmiştir. Fakat kanunun, sigorta sözleşmesinin tanımlandığı 1401. maddesinden yola çıkarak meblağ sigortası hakkında bilgi vermektedir. Buna tanıma göre meblağ sigortası sözleşmesi, sigortacının bir prim ödemesi durumunda, bir veya birden fazla bireyin hayatında, yaşamları boyunca oluşabilecek her türlü olumsuzlukta belirli bir miktar para ödemeyi yüklediği sözleşme olarak tanımlanabilmektedir. Kanunun gerekçesinde sözleşmenin tanımının en azından esaslı unsurlarının belirlenmesi açısından yapılması gerektiği ve bu nedenle detaylara girilmeden yüzeysel bir tanım yapıldığı belirtilmiştir (Avcı, 2019:74).

Ferdi Kaza Sigorta türü, ilk kez 1845’de İngiltere’de yapılmıştır. Eskiden tren seferleri ile ağırlıklı olan bu sigortalar zaman içerisinde tüm kazaları kapsamıştır. İlk başta bireylerle ilgili olan ferdi kaza sigortası daha sonra grup sigortası haline dönmüştür. Bu tür sigortalarda amaç, bir kazadan kaynaklanan ölüm veya yara alma durumunda sigortalıyı veya aile fertlerinin tazminatını karşılamaktır. Doğası gereği, daha çok hayat sigortası gibidir. Sigorta poliçesi, vefat ya da bir uzvun kaybı veya kalıcı sakatlık durumunda belirli bir süre için tazminat olarak haftalık veya aylık bir

miktar ödemektedir (Altun, 2007:26). Ferdi kaza, daimi sağlık ve hayat sigortası, sigortalının ölümü, sakatlığı veya geçici veya kalıcı hastalığı halinde ailenin uğradığı gelir kaybını belli bir oranda telafi eden poliçedir (SEGEM, 2012:49).

Sağlık Sigortası, sigortalının sağlık giderlerini kapsamaktadır. İki ana gruba ayrılan bu teminat; yatarak tedavi ve ayakta tedavilerden oluşmaktadır. Son zamanlarda en hızlı büyüyen sigortacılık dalı olan sağlık sigortası, laboratuvar ve hastane gibi hizmet sağlayıcılara sadece gelişim, güven ve kalite sağlamakla kalmayıp, primi karşılama gücü olanlara maddi desteğin yanı sıra sağlık bilincinin oluşmasını da hızlandırmaktadır (Altun, 2007:26). Sağlık Sigortası, ilaç, tedavi ve tıbbi yardım giderlerini karşılama teminatı veren sigorta türüdür. Tek başına bir poliçe olabildiği gibi ilave bir teminat şeklinde de alınabilmektedir. Sigortalının ameliyat, uzun veya kısa süreli tedaviler, bunlara bağlı ilaç giderleri gibi tüm harcamaları azami limitlerle veya muafiyetli olarak karşılamaaktadır (SEGEM, 2012:49).

1.3.2. Mal Sigortaları

Mal Sigortası, doğrudan veya dolaylı olarak sigortalının servetine yönelik çeşitli risklerden kaynaklanacak ekonomik kayıpları güvence altına almayı kapsar. Mal sigortası departmanları tarafından garanti altına alınan eşyalar kavramı, işletme bilançosunun varlıklarına dahil olan inşaat, makine, envanter ve maddi duran varlıkları ve işletmenin üçüncü taraflardan alacaklarını ifade eden somut olmayan haklarını içermektedir. Başlıca kolları hırsızlık, yangın, nakliye gibi sigorta türleridir (Altun, 2007:27).

Mal sigortası, sigorta sözleşmesinin kapsadığı menfaatin zarar görmesi durumunda zararın giderilmesini amaçlamaktadır. Burada telafi edilen hasar, menfaatin uğradığı asıl hasardır. Sigortalı malın hasar görmesi, tamamen imha veya kısmi kayıp şeklinde gerçekleşebilmektedir (Avcı, 2019:66). Mal sigortasının da sigorta yapılan konu eşyalardır, sigorta sözleşmesine bahsi geçen eşyanın zarara uğraması durumunda sigorta şirketleri tarafından zararın karşılanması durumu doğmaktadır (Avcı, 2020:92).

Yangın Sigortaları, yangının, yıldırımın, patlamanın veya yangın ve patlama sonrası oluşan hararet, duman ve buharın sigortalı mallarda direkt sebep olacağı maddi zararlar, sigorta bedeli miktarınca karşılanmıştır (Altun, 2007:28). Taşınır ya da

taşınmaz mallarda meydana gelen veya çevreden yayılan yangının, yangına neden olsun veya olmasın yıldırımın veya patlamanın, doğrudan vereceği hasarların sigorta teminatı altına almaktadır. Yangın teminatına ilave olarak fırtına, duman, sel ve su baskını, dâhili su, kar ağırlığı, yer kayması, deprem, lokavt, halk hareketleri, kargaşalık, grev, kötü niyetli hareketler, terör, hava taşıtları, kara taşıtları, deniz taşıtları ek teminatları poliçelerde garanti altına alınabilmektedir. Ayrıca, DASK tarafından sunulan zorunlu deprem sigortaları da sigorta şirketleri bünyesinde yangın sigortası kapsamında incelenmektedir (SEGEM, 2012:27).

Nakliyat Sigortası, genel olarak ticaretle ve özellikle deniz ticaretiyle yakından ilgili olan bir sigorta dalıdır. Uluslararası satış operasyonlarında aracı bankaların teminat araması veya değeri yüksek teknelerin sahiplerine ipotek alacaklılarının sigorta kapsamına alınması ihtiyacı gibi nedenler bu tür sigortaları "finansal" bir zorunluluk haline getirmiştir (Altun, 2007:29). Sigortacılığın en eski kolu olan nakliyat sigortası, kıymet ve mal taşıma sigortası, sorumluluk sigortası ve tekne sigortası olmak üzere üç ana bölüme ayrılmıştır (SEGEM, 2012:27).

Sigorta dalları arasında ilk sırada nakliyat (ulaştırma) ve yangın sigortası, ardından kaza branşı almıştır. Kaza sigortası, sigortalının kaza nedeniyle uğrayacağı maddi ve bedensel zararları veya kaza nedeniyle ödemek zorunda kalacağı tazminatları karşılamak üzere oluşturulan sigortalardır (Altun, 2007:30). Ülkemizde yer alan sigorta firmalarının toplam portföylerinde önemli bir paya sahip olan kaza sigortası, uygulamada araç ve araç dışı sigorta olarak ikiye ayrılmaktadır. Araba sigortası kasko, trafik, yeşil kart ve isteğe bağlı sorumluluk sigortasını içerir. Araç dışı sigortalar ise, sorumluluk, cam kırılması ve hırsızlık sigortasını içermektedir (SEGEM, 2012:27).

Mühendislik Sigortası, kazanlar, gaz tesisatları, tanklar gibi tesisatların patlaması ve kırılmasından kaynaklanan hasarlara karşı teminat sağlar. Kural olarak, yalnızca sigortalı tesisatlar ve sigortalının diğer değerli malı için değil, aynı zamanda diğer kişilerin can ve mallarının da kırılması ve patlaması sonucu meydana gelen kayıp ve zararlar içinde doğacak sorumlulukları içermektedir. 19. yüzyılın ikinci yarısında başlayan bu tarz sigortacılık yöntemleri günümüzde ziyan sonucunda ortaya çıkacak kâr kaybını da karşılayacak bir kapsam kazanmış durumdadırlar (Altun, 2007:29). Sigortacılık sektöründe makine ve montaj sigortaları olarak da belirtilen mühendislik sigortaları; Montaj bütün riskler sigortası, makine kırılması sigortası, inşaat bütün

riskler sigortası, ve elektronik aygıt sigortası olmak üzere dört alt dala ayrılmaktadırlar (SEGEM, 2012:27).

Tarım Sigortası, ekinler, hayvancılık, deniz ve su ürünleri, değerli hayvanlar, sera bitkileri, hayvancılıktan elde edilen ürünler gibi çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu kapsamda, tarımsal işletmelerin bu faaliyetlerle bağlantılı olarak karşılaşılabilecekleri maddi zarar ve can kaybı, mali kayıp ve yükümlülükler poliçeler tarafından karşılanmaktadır (Altun, 2007:32). Tarımsal üretimleri ve hayvanları beklenmedik risklere karşı güvence altına alan tarım sigortası; Sera sigortası, dolu sigortası ve hayvan hayat sigortası gibi alt dallara ayrılmaktadır. İlaveten 5363 sayılı Tarım Sigortaları Havuzu tarafından poliçeye dahil edilecek tarımsal yapılar, tarım makine ve aletleri, bitkiler, bitkisel ürünler, seralar ve çiftlik hayvanları için devlet destekli sigorta teminatları sunulmaktadır (SEGEM, 2012:27).

1.3.3. Sorumluluk Sigortaları

Sigortalı tarafından karşılanan gerçek ve olaylar veya kazalar nedeniyle mallarda ve üçüncü şahısların yaşamında meydana gelen zararları tazmin eden sigortadır. Sorumluluk sigortası ile sigortalı sorumluluğunu kabul eder, ancak zararları karşılama veya yükümlülüğün bir sonucu olarak tazminat ödeme yükümlülüğünden kurtulur. Bu tür sigortalara örnek olarak yasal sorumluluk sigortası, motorlu taşıt sorumluluk sigortası ve tehlikeli madde sorumluluk sigortası verilebilir (SEGEM, 2012:28). Sorumluluk sigortasında amaç, sigortalının üçüncü şahıslara verebileceği zararlardan dolayı karşı karşıya kalabileceği talepleri tazmin etmektir. Sigortacı, yükümlülüğünden dolayı sigortalının mülkünden kaynaklanan yükü üstlenir. Bu nedenle, sigortacının sözleşmede kararlaştırılan belirli bir tutarı ödeme yükümlülüğünden bahsedilemez (Kara, 2021:261).

Toplumda yaşayan insanların tabi olduğu birçok yasal norm vardır. Kuşkusuz, insanların bu kurallara uymaları beklenmektedir. Çünkü toplumsal düzenin hukuka uygun olarak oluşması ve sürdürülmesi ancak bu şekilde gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte, toplumdaki yaşamın doğal bir sonucu olarak, insanların söz konusu tüm kurallara uymaları beklenemez çünkü zamanla insanlar bu kuralları bilerek veya bilmeyerek ihlal edebilirler. Mevcut kuralların ihlali bazen üçüncü taraflara zarar verebilmektedir. Sonuç ise bu kuralları ihlâl eden kişilerin sorumluluğuna yol

açabilmektedir. Sorumluluk sigortası, sigortalının üçüncü şahıslara verdiği zararların sonucunda meydana gelen sorumluluğunun, yani bir başkasının taşınır ve taşınmaz tüm varlıklarında ortaya çıkabilecek değer azalmasının, prim karşılığında sigortacı tarafından tazminin yüklenilmesini öngören bir sigorta türüdür. Bu tür bir sigorta ile poliçe sahibi, kendisini üçüncü taraf taleplerinin sonuçlarından korur ve sigortacının bu taleplerin alıcısı olmasını sağlamaktadır (Hızır, 2009:269).

Sorumluluk sigortası, sigortalının üçüncü şahıslara verebileceği zararları tazmin etmek amacıyla, sigortalının malvarlığının yükümlülüğünün artırılmasını önlemek amacıyla yapılmaktadır. Dolayısıyla bu sigortalarda sadece sigortalılar değil, sigortalının zarar edebileceği üçüncü şahısların zararlarını da tazmin edildiğinden, sigortalının zarar verme olasılığı olan üçüncü şahıslar da korunmaktadır. Sorumluluk sigortası, hem poliçe sahibini hem de eylemlerinden zarar görenleri koruduğu için benzersiz bir sigorta türü olarak ortaya çıkmaktadır. Yine, sorumluluk sigortası pasif bir sigortadır, çünkü sigortalının mülkünün sorumluluğunun artmasını önlemeyi amaçlamaktadır. Bu sigorta ile poliçe sahibinin gelecekteki kredileri, yani yükümlülükleri sigorta kapsamındadır. Sorumluluk sigortaları, pasif sigortaları içinde de gerçek zarar olasılığına karşı sigorta türüne girmektedir (Avcı, 2019:71).

Sorumluluk sigortalarını bireysel sorumluluk sigortası ve iş yeri sorumluluk sigortası olarak ikiye ayırmak mümkündür. Bireysel Sorumluluk Sigortaları, kişiler tarafından yapılır ve bireysel sorumluluk bölgelerini kapsar. Yaşam alanınızda yaptığınız yanlış dekorasyonun komşularınıza zarar vermesi, evinizde çalışan personelin yanlışlıkla misafirlerinize zarar vermesi, çocukların üçüncü şahıslara kasıtsız fiziksel veya maddi kaybı gibi durumlar kişisel sorumluluk sigortası kapsamında değerlendirilir. İş Yeri Sorumluluk Sigortası, işteki ihmal ve dikkatsizlik sonucu meydana gelebilecek kaza ve olumsuz durumlardan kaynaklanan ekonomik sorumluluğu üstlenmeyi taahhüt etmektedir (aksigorta.com.tr, 2021).

1.4. Sigortanın Unsurları

İnsanlar farklı ekonomik, fiziksel ve sosyal risklerle karşı karşıyadır. Olası risklerin yaşamlarını olumsuz etkilemesini önlemek için topluluklar çeşitli koruma biçimlerini seçmişlerdir. Sigorta yüzyıllardır bu koruma araçlarından biri olarak kullanılmıştır. Oluşabilecek riskler Sigorta Unsurları olan Sigortacı ve Sigortalı

arasında yapılan sigorta sözleşmesi kapsamındadır. Sözleşme kapsamındaki risklerin gerçekleşmesinden kaynaklanan can ve mal kaybından parasal olarak ölçülebilecek zararlar karşılanmaktadır (Altun, 2007:1). Sigortanın unsurları; Sigortacı, Sigortalı, Sigorta Sözleşmesi, Sigorta Primi olarak sıralanmaktadır (Acar, 2010:6). TTK önerisi ve 6762 sayılı sigorta anlaşmasının unsurlarını; sigortacı, sigorta menfaati, riziko (tehlike), sigorta ettiren, sigorta bedeli ve prim olduğu anlaşılmaktadır (Demir, 2009:322). Bir diğer açıklamaya göre de sigortanın unsurları, yapılan anlaşmalarda taraflardan prim ödeyecek olan zarar görürse; ödeme alacak olana sigortalı, primi kabul ederek zararı ödeyecek olana ise sigortacı denilmektedir. Sigortacı ile sigortalı arasında imzalanan ve sigorta sözleşmesinin kanıtlanmasını sağlayan belgeye ise sigorta poliçesi denilmektedir (Tokuç, 2004:15).

1.4.1. Sigortacı

Sigortacı benzer riske maruz kalan bir hayli bireyin prim ödeme yolu ile bir araya toplamaktadır. Risk gerçekleştiğinde, oluşan kaynaktan, zararların karşıladığı bir havuz sistemi meydana getirmektedir. Birbiriyle benzer özellik gösteren riskler oluşturulan alt havuzlarda toplanmaktadır (Acar, 2010:6). Olası risklere karşı sigorta yaptırmak isteyen şahıs ve firmalara teminat veren, kuruluş şekli kanunlarla belirlenmiş firmalara sigortacı denilmektedir (Evren, 2007:5).

Sigortacı, bireylerin prim karşılığında para ile ölçülebilir nitelikte sigortalananın yararını zarara uğratan bir riskin meydana gelmesi halinde üstlendiği tazminatı ödemekle yükümlü kişilerdir (Solmaz, 2019:8). Sigortacılar, sigorta sözleşmesine dayalı olarak belirli bir prim karşılığında sigortalananı isteyen gerçek ve tüzel kişilere sigorta sağlayan ve tehlike durumunda tazminat ödemeyi taahhüt eden ve kuruluşları kanunla belirlenen şirketlerdir. Gerçek bir kişi sigortacı olamaz. Bir sigortacı, belirli bir prim karşılığında sigortalının riskini üstlenen tüzel kişidir (Orhaner, 2010:117).

TTK'nın 1401'inci maddesindeki sigorta sözleşmesi tanımlamasından anlaşılacağı üzere, sigortacı belirli bir prim mukabilinde bireylerin para ile ölçülebilir menfaatini zarara uğratan bir tehdidin gerçekleşmesi halinde para ödeme veya bazı diğer edimlerde bulunmayı taahhüt eden taraftır (Taşkın, 2019:79). Sigortacı, sigorta sözleşmesinde sigorta koruması verme yükümlülüğünü üstlenen taraftır. Sigorta

mevzuatına uygun olarak anonim şirketler ve kooperatif toplulukları, ruhsat almış olmak kaydıyla sigorta işlerini yürütmek üzere sigortacılık yapabilmektedirler. Yabancı sigorta şirketleri Türkiye'de şube olarak faaliyet göstermektedir (Öztürk ve Güven, 2019:225).

1.4.2. Sigortalı

TTK m. 1490/1'de “hayatı sigorta edilecek kişi” başlığı altında, sigorta ettirenin, “kendisinin veya başkasının hayatını, ölüm veya hayatta kalma ihtimallerine karşı sigorta ettirebileceği” düzenlenmiştir. Kararda, madde başlığından farklı olarak, “hayat sigortası sözleşmesinde, ölüm veya belli bir tarihte hayatta kalma rizikosunun üzerinde gerçekleşeceği kişi”, “sigortalı” olarak ifade edilmiş ve TTK'nun hayat sigortası sözleşmesine ilişkin diğer kararlar da bu bireyi anlatmak üzere “sigortalı” tanımını kullanılmaya devam edilmiştir (Taşkın, 2019:92).

Genellikle sigorta ettiren ile sigortalı aynı kişidir. Sigortalı, zarar sigortalarında yararı güvence altına alınan, can sigortalarında ise üzerinde risk tahakkuk ihtimali olan kişiyi ifade etmek için kullanılmaktadır. Aynı zamanda hayat sigortasında yaşamı sigorta altına alınan şahsın belirli bir dönemde hayatta olması ya da vefatı rizikoyu oluşturduğundan sigortalıya “riziko şahsı” adı verilmektedir. Zarar sigortasında sigortalı, poliçeden yararlanan kişidir. Sigortalının akdettiği sigorta sözleşmesinden oluşan haklar sigortalıya aittir. Başka bir deyişle, sigorta sınırlarındaki tehlike herhangi birinin gerçekleşmesi durumunda, sigortalı meydana çıkan zararın tazmini talebinde bulunmaya yasal olarak yetkili olan kişidir (Öztürk ve Güven, 2019:225).

Sigorta sözleşmesin de diğer bir taraf olan sigortalı, sigorta sözleşmesinde belirtilen risklere karşı sigorta teminatından faydalanan kişidir. Sigortalı ile sigorta ettiren aynı kişi olabilir veya farklı kişiler de olabilmektedir. Sigortalı, sözleşmeyi yapan kişi olmasına rağmen; sigortalı, herhangi bir şey üzerindeki çıkarını sigorta ile güvence altına alınan kimsedir (Acar, 2010:8).

1.4.3. Sigorta Sözleşmesi

Sigorta ile muhtemel tehlikeler, sigorta hizmeti veren kuruluş ile sigorta hizmetini talep eden gerçek ve tüzel kişiler arasında yapılan bir sigorta sözleşme ile güvence altına alınmaktadır. Sigorta sözleşmesi ise TTK m. 1401. maddesinde şu

şekilde tanımlanmaktadır; sigorta sözleşmesi, sigortacının prim almak suretiyle, bireyin para ile ölçülebilir bir faydasına zarar verecek bir tehlike, risk oluşması durumunda oluşacak risk için para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmada sorumlu olduğu sözleşmedir (Öztürk ve Güven, 2019:223).

Sigorta sözleşmesi ile sigortacı, belli bir prim karşılığında başka bir kişinin parasal çıkarına zarar verecek risk durumunda tazminat ödemeyi taahhüt etmektedir. Sigorta sözleşmesi, sigorta firması ile poliçe sahibi arasında gerçekleşir. Taraflar sigortacıdan ve sigortalıdan oluşmakla birlikte, sözleşme çoğunlukla aracılar tarafından yürütülmektedir (Özdamar, 2008:526). Çağdaş insan toplumlarında risk yönetim kavramının bir parçası olan sigorta kurumunun asıl görevlerinden bir de güvence işlevidir. Kişi; sigorta sözleşmeleriyle ekonomik hayatını olumsuz etkileyecek risklere karşı önlem alır. Bir sigorta sözleşmesi, her iki tarafa da yükümlülükler getiren karşılıklı rıza ile yapılan bir sözleşmedir. Sözleşmeye taraf olan sigortacı, sözleşmede karar verilen primi ödemekle yükümlü iken, sigortacı üstlenilen riski koruma ve taşıma yükümlülüğüne sahiptir (Saat, 2016:2457).

Sigorta ettirenin sigorta sözleşmesi yapmasındaki temel amacı, sigortalanan menfaatte sözleşmeyle güvence altına alınan bir rizikonun gerçekleşmesidir. Ayrıca bu rizikonun sonucunda da zararın ortaya çıkması halinde bu zararların sigortacı tarafından giderilmesinin sağlanmasıdır. Poliçe sahibi, sigorta sözleşmesinde kararlaştırılan primi ödeyerek riski üstlenmeyi sigortacıya yüklemekte ve risk gerçekleştiği zaman oluşabilecek kayıplara karşı tam koruma beklemektedir (Emiralioglu, 2022:585).

1.4.4. Sigorta Primi

Bir sigorta poliçesi için makul bir ücret belirlemek, sigorta işinin karlılığı için çok önemli bir karardır. Sigortada fiyatlandırma, istatistiksel ve matematiksel süreçlerin bir sonucu olarak gerçekleşen karmaşık bir süreçtir. Sigorta hizmetlerinin bedeli denildiğinde akla ilk olarak sigorta primi gelmektedir. Sigorta primi: “Sigortacının ödeyeceği tazminata karşılık sigorta ettiren tarafından ödenen ve net prim ile ayrıntılardan oluşan ücrettir” (Evren, 2007:69).

Sigorta Primi, asıl olarak benzer biçimde tehlikeyle karşılaşan insanların, içlerinde bahsi geçen tehlikeye doğrudan uğrayanların hasarlarını karşılamayı

amaçlamaktadır. Bu hedef doğrultusunda “ortak fon” oluşturmak için ödedikleri katkı payı sigorta primidir. Başka bir deyişle sigorta primi sigortanın ücretini oluşturmaktadır (Acar, 2010:9). Sigorta sözleşmesinin tarafsız öğelerinden biri olan sigortalının prim ödeme yükümlülüğü, sözleşmeden doğan başlıca borçlardan biridir. Prim, sigorta sözleşmesinin temel unsurlarından biri olduğundan, taraflar bunu kabul etmedikçe sigorta sözleşmesi yapılmaz. Bu bağlamda, sigorta primi belirli veya sözleşme kurulduğu anda belirlenebilir olması gerekmektedir (Demirsatan, 2017:361).

1.5. Risk Kavramı ve Sigorta İlişkisi

Söz konusu sigortanın varlığından bahsedebilmemiz için güvence verilen riskin içeriğinin ve gerçekleşmesi durumunda ise sonuçlarının sigortalanmak için elverişli niteliklere sahip olması gerekmektedir. Sigortaya konu bir riskin tanımlanabilir, rastgele, yasal, istatistik olarak ölçülebilir, en uygun donanımına sahip olması gerekmektedir. Başka bir ifadeyle riskin sigortalanabilir olması, yasal bir içeriğinin olması, gerçekleşme durumunun bir olasılık içermesi, risklerin aynı yapıda belli gruplar içerisinde yayılıyor olması, istatistiksel usuller ile belirlenmesi, oluşma sıklığının riski üstlenmeye değer bir aralıkta olması, gerçekleştiği durumda parasal bir kıymet oluşturması ve risklerin büyük sayılar kanunu’nun işleyebileceği sayılar ile yönetilebiliyor olması gerekmektedir (Cihangiroğlu, 2019:22).

Günümüzde hemen hemen her alanda sıklıkla kullanılan risk kavramını, zarara uğrama tehlikesi olarak tanımlamak mümkündür. Hayatımızın hemen her yerinde olan risk kavramı için çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Fransızca kökenli bir kelime olan Risk sözcüğü riziko kelimesinden gelmektedir. Sözlük deki anlamı “bir zarara, bir kayba, bir tehlikeye yol açabilecek bir olayın ortaya çıkma olasılığı” olan risk, farklı bilim dallarında başka şekillerde tanımlanmaktadır (Emhan, 2009:210).

Risk hedeflere ulaşılma üzerinde etkisi olacak bir olayın meydana gelme ihtimali olup, olasılık ve etki türünde hesaplanmaktadır (Bozkurt, 2010:19). Risk belli bir süre içinde, planlanan bir sonuca erişmedeki sapma olasılığıdır (Çokgör, 2016:3). Risk, istenmeyen sonuçlarla karşılaşma ihtimali olarak belirtmek de mümkündür. Riskin kökeninde herhangi bir karar verildiğinde gelecekteki olaylar hakkında doğru bilgi bulunmamasıdır. Riski bütünüyle ortadan kaldırmak mümkün olmadığından riski

en aza indirmek ve iyi yönetmek, mevcut risk yaklaşımının temelini oluşturmaktadır (Özbilgin, 2012:88).

Riskin tanımı coğrafyaya, kültüre, sektöre ve duruma göre değişmekte ve maruz kalan kişiye göre farklı anlamlar taşımaktadır. Geleneksel toplumda tehdit, tehlike ve kayıp olarak tanımlanan riskin anlamı, fırsat ve geri dönüş potansiyelini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Tanımındaki değişimle risk, iş birliği içinde riskten uzaklaşma ve kaçınma yerine riskin idare edilebilirliği ve riskin yönetilebilirliği kavramı kullanılmaya başlanılmıştır. Risk, gelecekte ulaşılması amaçlanandan farklı bir sonuç olması durumunda kayıplara maruz kalma olasılığıdır ve risk yönetimi üstlenilen riskler ile beklenen getiri arasında en uygun dengeyi sağlamayı amaçlamaktadır yönelik faaliyetlerdir (Yarız, 2011:3).

Geçmişte risk kaçırma ihtimali olarak tanımlanırken, günümüzde risk bir başına ya da yenilenme durumunda aniden ve hasara sebebiyet veren bir hedeften kırılma olarak tanımlanmaktadır. Risk, bir firmanın amaçlarına ulaşmasını negatif yönde etkileyebilen bir olayın veya olaylar zincirinin sebep olduğu muhtemel kayıplardır. Finans iş kolunda ise risk bankaların varlığının gerekçesini ve stratejilerinin başarılı bir şekilde yönetilmesini olumsuz etki yapacak herhangi bir olay olarak tanımlanmaktadır (Aloğlu, 2005:19). Diğer bir ifadeyle Risk kavramı, en başta sosyal ve ekonomik sahalarda olmak üzere kişilerin tüm yaşamında varlığını hissettirmektedir. Risk kavramı; toplumsal hayata oranla ekonomik hayatta çok daha yoğun kullanılması nedeni, riskin oluşturduğu olumsuz sonuçların ekonomik yaşamda, ağırlığını birey üstünde hissettirerek gerçekleşmektedir (Güçlü, 2020:3).

1.5.1. Risk Çeşitleri

Bir örgütün görebileceği riskler çeşitli şekillerde sınıflandırılabilir. Örgütün sektörel ve yapısal nitelikleri bu bölümlendirmeyi ciddi şekilde etkilemektedir. Riskleri bölümlendirmenin birden fazla seçeneği olmasına karşın en anlamlı bölümlendirme yöntemi riskleri dört temel başlık altında kategorize etmektir: bu dört temel alanı, operasyonel, finansal, dış çevre ve stratejik riskler olarak sınıflandırmak mümkündür (Tusiad.org, 2008:19).

1.5.1.1. Finansal Riskler

Finansal risk, parayla ilgili her türlü riski kapsam içine almaktadır. Alacakların tahsil edilememesi, borçların geri ödenememesi, iş bulamaması, gelir yetersizliği veya çok az olması ve enflasyon nedeniyle paranın değer kaybetmesi finansal risk alanına yerinde bir örnek olarak gösterilmektedir. Finansal risk oluşturan öğeler firmalar ve ülkeler açısından çeşitlilik göstermektedir. Satış durumu, öz kaynak biçimi, işletmenin borcu, üretim modeli, hammadde fiyatları, çalışma sermayesi düzeyi, rekabet durumu, teknolojik altyapısı, ihracat potansiyeli gibi faktörleri, firmalar açısından finansal riski etkileyen unsurlardır. Uluslar açısından finansal riski etkileyen faktörler; gayri safi milli hasıla, kişi başına düşen gelir, problemlı krediler, enflasyon rakamları, istihdam, dış borçlar ve döviz kurları olarak sayılmaktadır. Bir ulusun finansal risk haritasını çizerken bu faktörler göz önünde bulundurulabilir ve bu unsurlarla bir ülkenin, bir coğrafi bölgenin veya bir şehrin risk haritasını çizilebilmektedir. Böylece ilgili kurumlar bireylerin veya tarafların risklerini anlamasına, onaylamasına ve önlem almasına olanak sağlanabilmektedir (Altan vd., 2016:203). Finansal riskler, pazar dalgalanmaları sebebiyle firmanın parasal durumunun ve varlığının dalgalanmasından doğan riski ifade etmektedir. Finansal riskler kredi riski, piyasa riski ve likidite riski gibi üç temel gruba ayrılmaktadır. Piyasa riski, borsa, temel kur riski ve emlak riski açısından kendi başına bölümlenmiştir (İbrahimov, 2017:16).

Uluslararası finansal piyasalarında 1980'den sonra başlayan dönüşüm, 1990'lı yıllarda hızlanarak devam etmiştir. Bir taraftan daha yoğun ve karmaşık işlemlerin ortaya çıkması diğer taraftan daha rekabetçi bir duruma gelen finans piyasalarından, katılımcıların mali risklerinin artmasına da neden olmuştur. Küreselleşme ile birlikte sermayenin dolaşımı önündeki engeller azaltılmış, dolayısıyla ulusal finans piyasaları uluslararası finans piyasalarıyla entegre olmuştur. Finansal piyasalarının entegrasyonu bir ülkede meydana gelen finansal sorunların hızlıca diğer ülkeleri de etkilemesine neden olmaktadır. Piyasa fiyat ve oranlarının inişli çıkışlı olmasını ifade eden piyasa değişkenliğine Volatilite adı verilmektedir. Piyasalardaki Volatilite arttığında piyasa katılımcıları daha yüksek belirsizlik ve riskle karşılaşmaktadır. Küreselleşme süreci içerisinde uluslararası piyasalar rekabetin artması aynı zamanda finansal riskleri de beraberinde getirmiştir (Şener, 2019:15).

Ekonomilerde yaşanan gelişmeler, pazarı daha riskli hale getirerek risk yönetim tekniklerinin şekillendirilmesini ve pratikleştirmesini gerektirmiştir. Tekniklerin gelişmesi ve uygulanması için kullanıcılardan bir talebin olması, talebin oluşması için de talebi yaratıcı koşulların da oluşması gerekmektedir. Finansal risk yönetim teknikleri, çeşitlendirilmesi ve yaygın kullanımı; mevcut finansal koşulların daha riskli hale geldiği iddiasına da destekleyici bir kanıt olarak sunulmuştur. Finansal risk yönetimi tekniklerine olan talebi belirleyen temel hareket finansal risktir. Finansal risklerin çeşitlenerek arttığı görülmektedir. Finansal riskin iyi idare edilmediği durumlarda, bu riziko ile yüz yüze gelen firmalar iflasa yol açmaktadır. Değişen ve gelişen koşullar, başarılı bir girişim hakkında konuşabilmek için risk almanın yeterli olmadığını; asıl başarının, iyi risk yönetimi ile gerçek başarının mümkün olduğunu göstermektedir (Sayılğan, 1995:323).

Finansal risk, kontrol edilebilir yada kontrol edilemeyen birçok sebepten dolayı ortaya çıkan ve şirketlerin karlılığını ve rekabet edebilirliğini derinden etkileyen etmenler bütünüdür. Finansal risk, yapılacak kısa ve uzun vadeli yatırımları da etkilemektedir. Bu sebeple doğru ve sağlam bir kurumsal finansal risk yönetimini gerçekleştirmek için riskin doğru tanımlanması ve doğru bir analiz edilmesi gerekmektedir (Yolusever, 2018:56).

1.5.1.2. Operasyonel Riskler

Operasyonel riskin farklı tanımları bulunmakla birlikte, son zamanlarda genel kabul görmüş operasyonel risk tanımında; piyasa riskleri yada kredi altında bölümlendirilemeyen diğer tüm riskler biçimindedir. Denetçiler de basit bir şekilde formüle edilmiş bu tanıma kullanırlar. Örneğin, Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS) içerisinde faaliyette bulunan Basel Komitesi operasyonel riski tanımlarken; elverişli olmayan veya işlemeyen iç süreçler, kişiler ve sistemler ya da dış etkenler sebebiyle oluşabilecek hasar riski olarak tanımlamıştır. Basel Bankacılık ve Gözetim Otoritesi, Pazar ve kredi risklerini içerecek şekilde Sermaye Uzlaşısını 1988 senesinde çıkarmış olup, 2001 yılı Ocak ayında düzenleme ile de operasyonel riski eklemiştir (Apak ve Atay, 2009:167).

Her ne kadar tüm risklerden daha eski ve temel bir risk olsa dahi, operasyonel risk bilincinin gelişimi diğer risklere kıyasla gecikmiştir. 1980'den itibaren uluslararası

finansal pazarlarında yaşanan teknolojiye olan aşırı bağımlılık, hızlı gelişim ve değişim, global kriz veya bölgesel krizler bu riskle ilgili çalışmaları hızlandırmanın gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Operasyonel riskler, en genel ifadeyle, kredi riski ve piyasa gibi finansal riskler haricinde kalan bütün riskler olarak tanımlanmıştır (Özbilgin, 2012:90). Operasyonel risk, bir firmanın sistemlerinde, bünyesinde ve iç süreçlerinde yer alan bireyler ya da harici olaylardan dolayı dolaylı veya direk yaşadığı kayıplardır (Yolusever, 2018:38).

Finansal kurumların karşılaştığı risk türlerinden biri operasyonel risktir. Operasyonel risk, teknik açıdan en ileri riskler arasındadır. Geniş bir bakış açısıyla, operasyonel risk, kurumun operasyonel sürecinde meydana gelebilecek tüm rahatsızlıkları ifade eder (Ghafoori vd., 2018:22). Operasyonel risk, özellikle 1990'lı yıllarda uluslararası finansal piyasaları şekillendiren kurumlarda yaşanan büyük çaplı kayıp olayları ile risk yönetimi gündeminin en başında yer almıştır. Her ne kadar kayıp olaylarıyla ön plana çıksa da operasyonel risk yeni oluşan bir risk değil, aksine bilinen fakat ihmal edilen en eski ve potansiyel kayıp boyutu en yüksek olan risktir. Operasyonel riskin etkin bir şekilde yönetmek için bankaların öncelikle operasyonel risk noktalarını tanımlamaları ve hangi faaliyetlerin operasyonel riske neden olabileceğini belirlemeleri gerekmektedir (Yüksel ve Kurtulan, 2010:131).

Operasyonel risk organizasyonu, teknoloji, iş akışı, insan kuvveti çerçevesinde oluşabilecek firmayı madden veya itibar kaybı yaşatabilecek, kredi ve piyasa riski dışında kalan ve geçmiş verilerden yola çıkarak matematiksel ölçümler yapabilecek tüm riskler olarak tanımlanmıştır (Zengin, 2009:6). Basel Komitesi operasyonel riski “uygun olmayan ya da işlemeyen iç süreçler, insanlar, sistemler ya da dış etkenler nedeniyle zarara uğrama riski” olarak tanımlamıştır. Komitenin bu tanımlamada belirttiği üzere operasyonel risklere sebep olan faktörleri; sistem, süreç, insan ve dışsal etkenler olarak sıralamak mümkündür (Kalfalı, 2010:19).

1.5.1.3. Stratejik Riskler

Riskleri etkili bir şekilde yönetmek, genellikle başarılı örgütler için bir mihenk taşı olmaktadır. Ancak bugünün risk dolu iş ortamında, yöneticilerin plan ve stratejilerinin beklendiği gibi olacağından emin olmaları zor olabilmektedir. Bunun en önemli nedeni, iş stratejisi kararlarını etkileyen yada meydana getiren stratejik

risklerin, hızlı yayılma eğilimleri ve sosyal medya, mobil ve büyük veri gibi teknolojik yenilikler ile hızlanarak, her zamankinden daha çabuk yayılmaktadır. İnovasyonda rakiplerinin gerisinde kalan örgütler, inovasyonun yıkıcı etkisi altında kalabilmektedirler. Bu, stratejik riski yönetmenin birçok yönetici için yüksek önceliğe sahip olmasının nedenlerinden sadece bir tanesidir. Stratejik riskler, bir örgütün iş stratejisi ve stratejik iş hedefleri ile ilgili olan veya oluşturulan risklerdir (Şener, 2019:10).

Stratejik riskler, kuruluşların başarısı veya hayatta kalması üzerinde önemli bir etkisi olabilecek gelecekteki fırsatların ve tehditlerin sistematik olarak incelenmesidir. Gerçek bir başlama noktası veyahut sonu yoktur ve büyük oranda bireylerin algısına bağlıdır. Başka bir ifadeyle stratejik riskler olay olarak değil dinamik süreklilik şeklinde yönetilmektedir (Uysal, 2020:42). Şirketin uygun iş politikalarını uygulayamaması, kaynakların etkili ve verimli kullanılamaması ve piyasadaki değişikliklere uyum sağlanamaması sonucu finansal kayba uğrama olasılığı stratejik risk sürecini oluşturmaktadır (Acar, 2010:19).

Stratejik risk, hatalı kararlardan, kararların düzgün bir biçimde uygulanamamasından ya da sektördeki değişime tepki eksikliğinden kaynaklanan risklerdir (Kır, 2010:54). Stratejik risk, kusurlu kararlardan, kararların doğru uygulanmamasından veya pazardaki varyasyona yanıt verilmemesinden kaynaklanan risktir. İşletme üst yönetiminin, işletme misyonu, hedef müşteri grubu ve üst yönetim ile ilgili konularda yapabileceği hatalardan dolayı kaynaklanan riskler iş strateji riski olarak tanımlanmaktadır. İşletmenin kısa, orta veya uzun vadelerde belirlemiş olduğu hedeflerine ulaşmasını engelleyebilecek yapısal riskler bu başlık altında sınıflandırılabilir (Özcan, 2012:48).

1.5.1.4. Dış Çevre Riskler

Dış çevresel riskler, kuruluşun faaliyetlerinden bağımsız olarak ortaya çıkan, ancak kuruluşun tercihlerine göre işletmeyi etkileyen risklerdir. Katastrofik riskler, politik ve ekonomik değişimler, yasal düzenlemeler, müşteri eğilimleri, rakipler ve sektördeki değişimler bu kategorideki risklere örnek olarak sayılmaktadır (tusiad.org, 2008:20). Dış çevre riskleri yasal düzenlemeler örneğinde olduğu gibi kuruluşun

faaliyetlerinden tarafsız olarak ortaya çıkan, ancak kuruluşun seçimlerine ait olarak tesir eden risklerdir (Bozkurt, 2010:21).

Dış çevre riskleri, yasal düzenlemeler, ekonomik ve politik konjonktürdeki değişimler, doğal afetlerden ya da terör olaylarından kaynaklanabilir. Dış çevre riskleri herhangi bir zaman diliminde meydana gelebileceği için örgütler mümkün olduğu kadar bunları dikkate almak durumundadır. Bu riskler örgütün kendi yönetim faaliyetleri ve süreçleriyle etkileyemediği dış etkenlere dayalı risklerdir. Riskleri ortadan kaldırmak için azami önlemler alınırken, uygun olduğunda risklere karşı sigorta yaptırılmaktadır (Şener, 2019:15).

1.5.2. Risk Analizi

İşletmeler gerçekleştirdikleri çalışmalarla risklerin analiz edilmesine yaşanabilecek risklerin ortadan kaldırılmasını amaçlamaktadır. Risk analizi, Türk Standartları Enstitüsü 2005’de TSE’nin yayınladığı Kılavuz da, “tehlikeleri tanımlamak ve tahmin etmek amacıyla mevcut bilginin sistematik kullanımı” olarak ifade edilmiştir. 2012’de aynı kılavuzda ilan edilen yeni basımında ise, risk analizi “riskin doğasını anlama” ve “risk seviyesini belirleme süreci” olarak daha basit bir şekilde yeniden tanımlanmıştır (Ercan Kalkan ve Deniz, 2013:46).

Risk Analizi, önceden belirtilmiş tehlikelerin verebileceği yaralanma, hasar veya zararın şiddeti ve ortaya çıkma olasılığını belirleyen analiz yöntemidir. Risk analizi ayrıca, tehlikeye uğrayan birey sayısı, tehlikeye uğrama süresi, kişisel koruyucuların sağladığı korunma ve güvensiz tutumlar gibi faktörler de dikkate alınmaktadır (Seber, 2012:30). Risk Analizi, bir şirketin bütün faaliyetlerinin işletilmesinde ortaya çıkmış ya da oluşabilecek tehlikeleri belirlemek için yapılan çalışmalar bütünüdür. Henüz gerçekleşmemiş ancak gerçekleşme ihtimali olan tehlikeler için gerekli önlemlerin alınması aşamasında yapılan yerinde bir risk değerlendirmesi; kazandıracağı getiri büyüklüğü göz önüne alındığında şirketler için çok önemli hale gelmektedir (Tekin ve Erol, 2016:91).

Risk analizi, elde edilen verilerin risk faktörlerinin belirlenmesi ve riskle ilgili değerlendirmelerin kapsam dahilinde yapılması amacıyla kullanılmasıdır. Risk analizi, riskin tanımlanması, belirlenmesi ve risk büyüklüğünün tahmin edilmesini kapsayan üç

aşamadan oluşmaktadır (Solmaz, 2019:6). Dolayısıyla risk analizi temelde edilmesi, ortaya çıkarılması ölçülmesi ve sıralanması sürecidir (Çeliktas ve Ünlü, 2018:485).

Risk analizi, poliçe sahipleri veya poliçe sahipleri için tehlike oluşturan risklerin sigorta tekniğinde tanımlanması ve yorumlanmasıdır. Risk analizi uzun ve ayrıntılı bir süreçtir. Risk analizi, sigortalı varlıklar için tehlike oluşturabilecek ve bu varlıkları etkileyebilecek tüm tehditleri ortaya koymaktadır (Öztürk ve Güven, 2019:224). Risk analizi, hangi risklerin diğerlerinden daha büyük bir etkiye ve sonuçlara sahip olabileceğini belirleme de yardımcı olur. Risk analizi yardımıyla riskin kontrolü için kaynak tahsisine ilişkin alınacak kararlar, riskin olası etkilerini ve riskin oluşma ihtimalini göz önüne alındığında daha iyi bir şekilde uygulanabilmektedir (Özcan, 2012:71).

1.5.3. Risk Yönetimi

Organize risk yönetimine duyulan ihtiyaç, günümüzde daha karmaşık hale gelen iş hayatının ve buna bağlı olarak birçok karmaşık zincirin bir sonucu olarak kendiliğinden ortaya çıkmıştır. Risk yönetimi, kuruluşların karlı bir şekilde faaliyetlerini devam etmek için gerekli tedbirleri sağlayarak, kuruluştaki mal ve insanların korunması ve kuruluşun kazanma gücünü korumak; kuruluştaki oluşabilecek beklenmedik zararların en düşük maliyetle minimuma indirilmesi için gerekli olan faaliyetlerin planlanması, öz kaynakların ve organizasyonun yönetilmesi ve denetim süreçlerini kapsamaktadır (Emhan, 2009:209). Risk yönetimi, şirketlerin hedefledikleri noktalara ulaşmasını engelleyen risklerin ve hedeflere ulaşılmasını kolaylaştıran fırsatların önceden tanınmasını ve yönetilmesini sağlayan disiplinli ve dinamik bir sistemdir. Özel sektör uygulamalarıyla başlayan sistem, kamu kurum ve kuruluşları tarafından da benimsenmiştir. Risk yönetiminin esas hedefi, özel sektörde kar artırıcı uygulamaları desteklemek kamu kurumlarında ise kar unsurunu iyileştirilmesine yardımcı olmaktır (Kızılboğa, 2012:82).

Son seneler yaşanan ekonomik dalgalanmalar nedeniyle risk yönetimi denilince akla ilk gelen finansal riskler olsa da konuya bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşmak gerekiyor. Finansal veya finansal olmayan her türlü belirsizliğin kuruluşları derinden etkileyebileceği ihtimalini ölçmek ve incelemek, etkilerini en aza indirecek önlemler ve yöntemler geliştirmek amacıyla dünyada ve ülkemizde çeşitli icraatlar

yürütölmektedir (Pehlivanlı, 2020:3). Risk yönetimi, risk planlaması yoluyla risklerin belirlenmesi, değeriendirilmesi ve yönetilmesi adımlarıyla başlayan bir süreç olup kısaca, şirketler kendi risklerini belirler ve kendileri için faydalı olacak şekilde yanıt verirler (Demir Pali ve Adiloğlu, 2020:83).

Risk yönetimi, fikir aşamasından müşteriye sunumuna, müşteri ilişkileri yönetiminin bir sonraki aşamasına kadar bir ürün veya hizmetin tüm aşamalarını ve bu aşamalarla ilgili tüm işlevleri kapsar. Bir şirket içinde risk yönetiminin ilgili olmadığı tekbir alan yoktur. Risk yönetimi, risklerin hızlı karar ve faaliyetlerle sürekli belirlendiğı, risklerin öncelikle çözölməsi gereken, risklerin kontrolüne yönelik strateji ve planların geliştirildiğı ve uygulandığı bir düzenlemedir (Özcan, 2012:56). Risk yönetimi, risk analizi neticesinde belirlenen ve yorumlanan riskleri önlemek veya azaltmak için uygun, maliyetli önlemler alma sürecidir. Risk Analizi ise, değeriendirme ve yönetimi sürekli birbirini izleyen süreçlerdir. Bu sebepten risk yönetimi; Riskin analizi, tanımlanması, değeriendirilmesi, mücadele edilmesi ve izlenmesi ile ilgili düzenli bir yönetim politikaları, süreçleri ve uygulamaları kümesi olarak tanımlamak mümkündür (Öztürk ve Güven, 2019:224).

İKİNCİ BÖLÜM

2. DÜNYA VE TÜRKİYE’DE DOĞAL AFET SİGORTALARI İLE ZORUNLU DEPREM SİGORTASI UYGULAMALARI

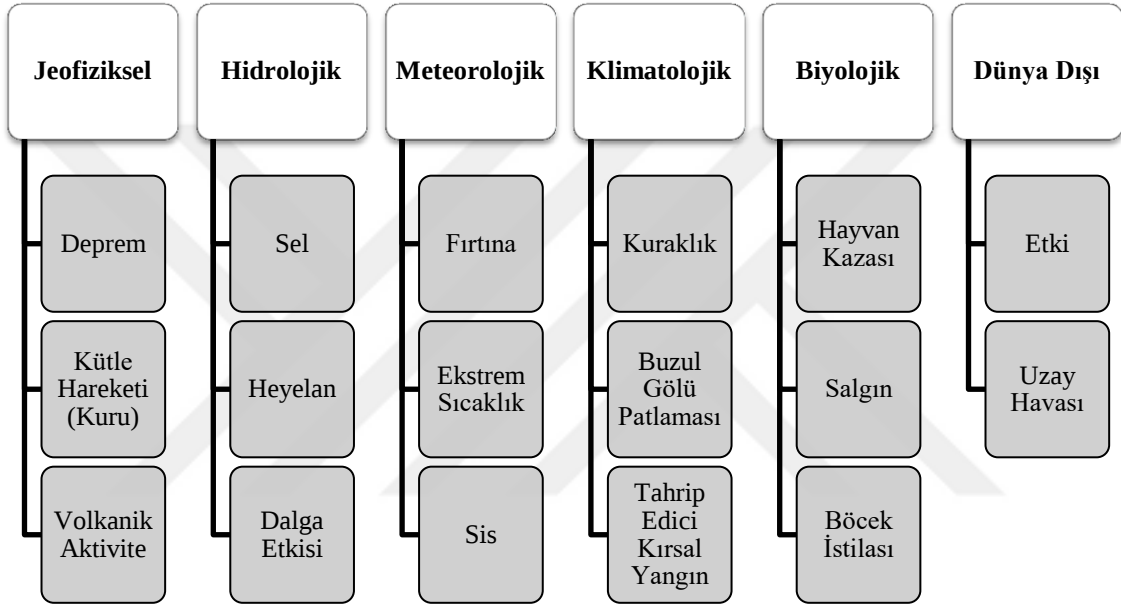
2.1. Dünya Geneline Doğa Kaynaklı Afetlerin Değerlendirmesi

Doğal afet sigortası mekanizmasının kurulmasının kökeni özellikle Japonya ve ABD gibi çok gelişmiş ülkelerde yaşanan doğal afetlerdir. Bu husus doğal tehlike sigortasının önemini vurgulamış ve afet risk sigortası piyasalarının oluşturulmasına yol açmıştır. Bununla birlikte, sigortanın uygulanmasının doğal afetlerden kaynaklanan bütçe baskılarını hafifletmeye yardımcı olduğu bilinmekle birlikte, gelişmekte olan ülkelerdeki uygulaması şu ana kadar sınırlı kalmıştır. Afet sigortası hem kamu hem de özel sektör tarafından düzenlenmektedir. Büyük çaplı doğal afetlerin yönetiminde özel sigorta piyasalarının afet riskini azaltma faaliyetleri kamu sektörününkinden daha etkilidir. Örnek vermek gerekir ise 1939’da İsviçre’de özel sigorta firmaları devletten direkt mali destek almaksızın Doğal Tehlike Havuzu isimli fonu oluşturmuştur. Aynı şekilde, Portekiz’de özel sigorta sektörü deprem riskleri sebebiyle ortaya çıkan hasarları telafi etmek için bir havuz sistemi oluşturulmuştur (Yavuz ve Dikmen, 2015:312).

Uluslarda afetlerden zarar görenlerin sayısı hızla artmasından dolayı yeni risklerin oluşması ve afet kayıplarının aralıksız artış göstermesi sebebiyle, yerel, bölgesel, ulusal düzeyde kısa, orta ve uzun sürede önemli kültürel, iktisadi, sağlık, toplumsal ve çevresel etkilerinin ortaya çıkması Birleşmiş Milletlerin raporlarında sıklıkla vurgulanmıştır (Akay, 2019:28). Doğal afetler her zaman olmuş ve insanlık tarihi boyunca olmaya devam edecektir. İnsanlık, içinde yaşadığı zamanın imkanları ve bilgisi ölçüsünde felaketlerle sürekli mücadele içinde olmuştur. Dünya nüfusundaki hızlı artış, nüfusun afetlerde riskli alanlara yoğun bir şekilde kümelenmesi, doğal kaynakların aşırı harcanması, çarpık kentleşme, sanayileşme, yetersiz altyapı doğa kaynaklı afetlerin muhtemel risklerini artırmaktadır (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2018:3).

Tablo 1’de doğa kaynaklı afetlerin türlerine göre ayrılması gösterilmektedir. Tablo 1’de anlaşılabacağı üzere deprem, kütle hareketi ve volkanik aktivite jeofiziksel afet sınıflandırmasında yer almaktadır. Türkiye’de sıklıkla görülen sel, heyelan ve dalga etkisi hidrolojik sınıflandırma içerisinde yer almaktadır. Türkiye’de sıklıkla görülen jeofiziksel ve hidrolojik afetlerin yanında, meteorolojik, klimatolojik, biyolojik ve dünya dışı afet sınıflandırmaları da bulunmaktadır (emdat.be ,2022).

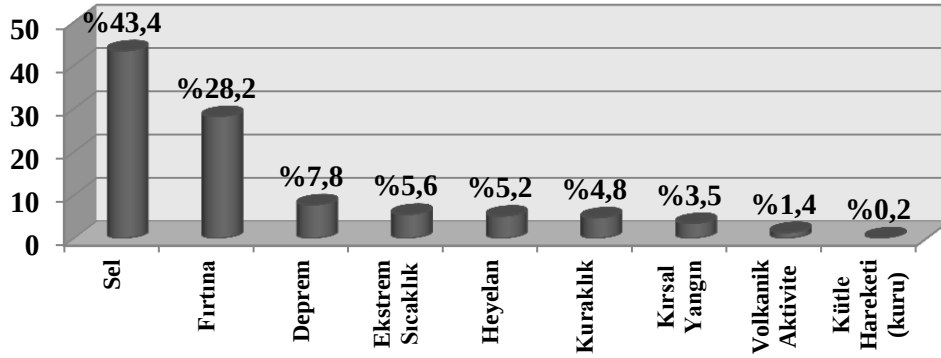
Tablo 1: Doğa Kaynaklı Afetlerin Türlerine Göre Ayrılması

Kaynak: <https://www.emdat.be/classification> (Erişim Tarihi:09.10.2021)

Grafik 1’de 1998-2017 döneminde oluşan afet türlerine göre dağılımı gösterilmiştir. Bu dağılımda sel felaketleri kaydedilen tüm doğa olaylarının içinde %43,4 ile en çok görülen afet türü olmuştur. Afetleri oluşum sıklığına göre sıralamak gerekir ise %43,4 ile sel, % 28,2 ile fırtına, %7,8 ile deprem, %5,2 ile heyelan, %4,8 ile kuraklık, %3,5 ile kırsal yangın, %1,4 ile volkanik aktivite, %0,2 ile kütle hareketi (kuru) izlenmektedir.

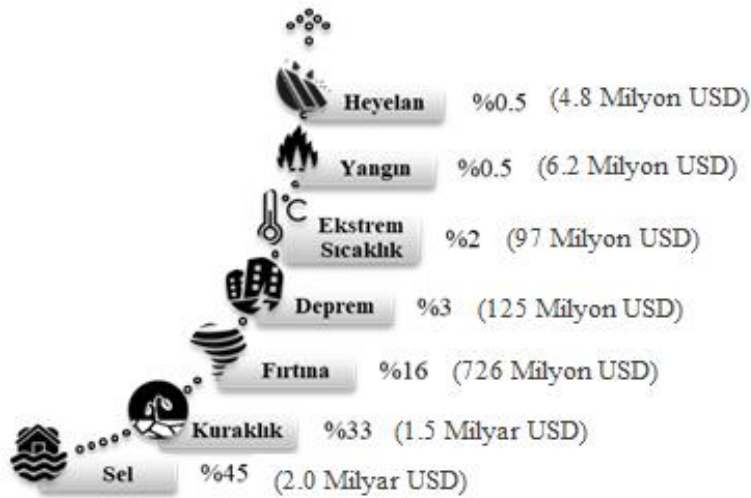
Grafik 1: 1998 – 2017 Dönemi Dünya Geneline Meydana Gelen Doğal Kaynaklı Afetlerin Türlerine Göre Dağılımı

Kaynak:https://www.cred.be/downloadFile.php?file=sites/default/files/CRED_Economic_Losses_10oct.pdf (Erişim Tarihi:12.10.2021)

Grafik 2’de 1998-2017 dönemi dünyada oluşan afetlerden etkilenen insan sayıları gösterilmektedir. En fazla etkili olan afet % 45 ile seldir, tahmini 2 milyar insan bu afet türünden olumsuz etkilenmiştir. Seli % 33 ile kuraklık izlemektedir. Kuraklıktan olumsuz etkilenen kişi sayısı tahmini 1.5 milyardır. Etkilenen insan sayısı bakımından sel ve kuraklıktan sonra sırasıyla fırtına, deprem, aşırı sıcaklık, yangın ve heyelan gelmektedir.

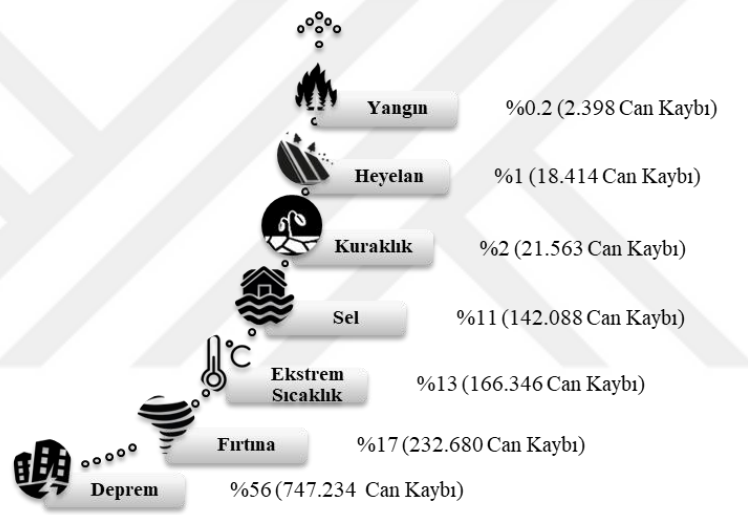
Grafik 2: 1998-2017 Dönemi Dünya Geneline Meydana Gelen Afet Türlerine Göre Etkilenen insan Sayıları

Kaynak:https://www.cred.be/downloadFile.php?file=sites/default/files/CRED_Economic_Losses_10oct.pdf (Erişim Tarihi:12.10.2021)

Grafik 3’de 1998-2017 dönemi dünya genelinde meydana gelen afetlerden kaynaklı can kayıpları gösterilmiştir. Grafik 2.3’ deki verilerden anlaşıldığı üzere en fazla can kaybı %56 ile depremde kaynaklanmaktadır. Grafik 2.2 ve Grafik 2.3 karşılaştırıldığında depremde etkilenen insan sayısının sel ve kuraklıktan daha az olduğu ancak depremde meydana gelen can kaybının daha fazla olduğu görülmektedir. %56 ile ilk sırada olan depremi %17 ile fırtına ve %13 ile ekstrem sıcaklık takip etmektedir. Dolayısıyla meydana gelen afetlerde can kayıplarının önemli bir kısmının deprem kaynaklı olduğu görülmektedir.

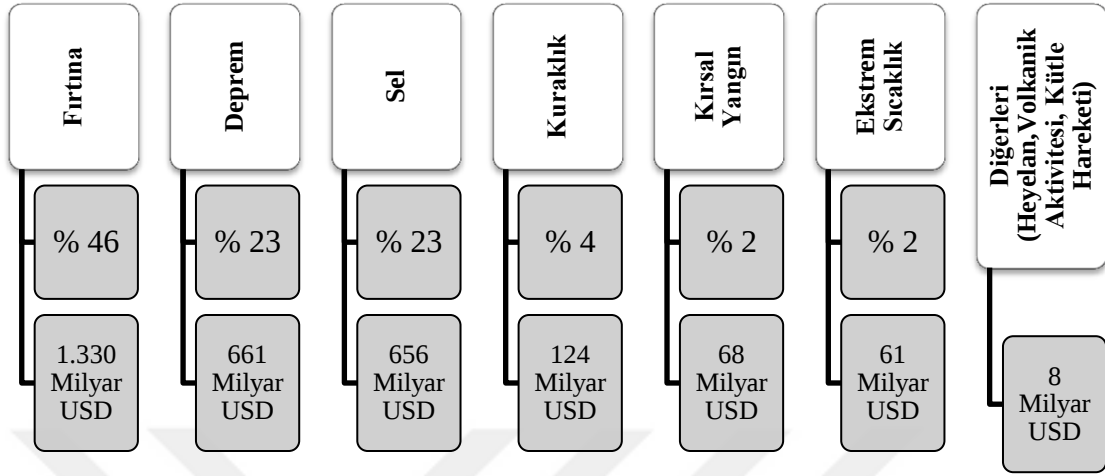
Grafik 3: 1998 – 2017 Dönemi Dünya Genelinde Meydana Gelen Afet Türlerine Göre Can Kayıpları

Kaynak:https://www.cred.be/downloadFile.php?file=sites/default/files/CRED_Economic_Losses_10oct.pdf (Erişim Tarihi:12.10.2021)

Tablo 2’de 1998-2017 dönemi dünya genelinde meydana gelen afetlerin neden olduğu ekonomik kayıplar gösterilmektedir. Afetler ekonomik açıdan değerlendirildiğinde toplam kayıp içerisinde en yüksek payı yaklaşık %46 ile fırtına almaktadır. Toplam maliyet içerisinde %46 yaklaşık 1.3 milyar USD’dir. Deprem fırtınadan sonra ikinci sırada yer almaktadır. Toplam ekonomik kayıp içerisinde depremin payı %23 dür. % 23 ile deprem yaklaşık 663 milyar USD ekonomik kayba neden olmuştur.

Tablo 2: 1998 – 2017 Dönemi Dünya Geneline Meydana Gelen Doğal Kaynaklı Afetlerin Türlerine Göre Neden Oldukları Ekonomik Kayıplar

Kaynak: https://www.cred.be/downloadFile.php?file=sites/default/files/CRED_Economic_Losses_10oct.pdf (Erişim Tarihi: 12.10.2021)

Doğal afetlerin neden olduğu ekonomik kayıplarda fırtına ve depremden sonra sırasıyla %23 ile sel 656 milyar USD, %4 ile kuraklık 124 milyar USD, %2 ile kırsal yangın 68 milyar USD ve %2 ile ekstrem sıcaklık 61 milyar USD ekonomik kayba neden olmuştur.

2.2. Doğal Afet Sigortaları

Afetler, insanlara ekonomik, fiziksel ve toplumsal kayıplara sebep olan ve yerel imkânlarla karşılanamayan her çeşit insan, doğal veya teknolojik kaynaklı olaylara denilmektedir. Bir olayın afete yol açabilmesi için topluluklara ve yerleşimlere zarar vermesi veya insan faaliyetlerini bozup kesintiye uğratarak bir yerleşimi etkilemesi gerekir. Yani felaket başlı başına bir olay değildir; bazen beklenen bir sonuçtur, bazen de aniden gelen bir sonuçtur (Kadıoğlu, 2008:14).

İnsanların doğal afetlerle karşılaşma riski sürekli bulunmaktadır. Tarihe bakıldığında doğal afetlerin insanlar üzerinde önemli etkileri olduğu görülmektedir. Günümüzde doğal afetlerden dolayı milyonlarca insan etkilenmekte can ve mal kayıpları yaşanmaktadır. Doğal afetler sadece üst yapıyı değil alt yapıyı da

etkilemektedir. Doğal afetler sadece beslenme ve barınma sorunlarına değil çeşitli sağlık sorunlarına da, güvenlik sorunlarına da neden olmaktadır (Soydan ve Alpaslan, 2014:54). Doğal afetler, doğal tehlikelerle ortaya çıkan, toplumun toplumsal, kültürel ve ekonomik faaliyetlerini olumsuz etkileyen, esas olarak veya tamamen doğal faktörlerin neden olduğu önemli can ve mal kayıplarına neden olan olaylardır (Reasürör, 2017:5).

Sigorta çözümleri, afetler meydana geldikten sonra afetzedelerin uğradığı maddi hasarın karşılanmasında önemli avantajlar sağlamaktadır. Çünkü sigorta mekanizması ödenen primler karşılığında doğabilecek riskleri bir araya getirir ve bu risklerin çoğunu dış piyasalara aktarır (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2014:60). Doğal afet riskleri kişi veya kurumların yönetebileceğinden çok daha büyük riskler olduğu için çoğunlukla sigorta sözleşmesiyle bu riskleri çeşitlendirerek yönetebilecek portföy büyüklüğüne ve kurumsal yapıya sahip sigorta şirketlerine aktarılmaktadır. Riskin yönetilmesi karşılığında sigorta firmalarına kar payı ödenmektedir (Erpek, 2007:5).

Büyük yıkıma sebep olan doğal afetler sadece can ve mal kaybına sebep olmakla kalmayıp işletmelerin faaliyetlerini de etkilemektedir. Yoğun kış koşulları nedeniyle 2010-2011 kışında birçok uçuşun iptal edilmesi nedeniyle havayolları büyük maddi kayıplar yaşamıştır. Gene 2010 senesinde volkanik patlama sonucu oluşan kül bulutları nedeniyle birçok uçuş iptal edilmiş ve önemli maddi hasarlar kaydedilmiştir. Hava şartlarından dolayı zamanında teslimi yapılmayan siparişlerde şirketlere ek bir yük getirmektedir. Firmalar buna benzer risklerden kurtulmak için nakliye ve benzeri sigortalar yaptırmaktadır. Sigorta sektörü nakliyat, yangın, sağlık, eşya, tarım, vasıta, deprem gibi değişik kapsamlı konut ve işletme sigortaları ile karşılaşılabilecek riskleri devretmeye çalışmaktadır. Ekonomi üzerinde önemli bir etkiye sahip olan iklim değişikliklerine bağlı doğal afetler nedeniyle finansal işletmeler üzerindeki yük değişen hava koşullarının ciddiyetine bağlı olarak değişmektedir. Hadiselerin ağırlığı arttıkça, finansal şirketler üzerindeki yük de artmaktadır. Bu nedenle sigorta şirketlerinin zarar prim ödemeleri, doğa kaynaklı olayların büyüklüğüne ve meydana getirdiği felaketlere bağlı olarak artmaktadır (Çekici, 2011:58).

Ancak devletlerin olumsuz tesirlerini tamamen ortadan kaldırmaları mümkün olmamakla birlikte hükümetler, afet sürecindeki olumsuzlukları en aza indirmek ve tekrardan yapılanmayı hızlandırarak süreci yönetebilirler. Hükümetler doğal afetlerin

afet öncesi, sırasında ve sonrasında etkilerini azaltmak için çeşitli finansal araçlar kullanmaktadır. Bu araçlar; afet sigortası, afet rezerv fonu, afet tahvilleri ve olağanüstü durum kredisidir. Sözü edilen araçlar pek çok ülkede afet gerçekleşmeden maddi kaynak sağlamak niyetiyle kullanıldığı görülmektedir. Bu araçlardan en sık kullanılanı ve en başarılı sonuçlar veren afet sigortası olmuştur, doğal afetlerin sürekli yaşandığı ABD, Yeni Zelanda, Avustralya ve Japonya gibi ülkelerde başvuru birincil afet öncesi finansal araç olmuştur (Yavuz ve Dikmen, 2015:318).

2.3. Dünyada Zorunlu Deprem Sigortası Örnekleri

Tarih boyunca meydana gelen depremlerin önemli can ve mal kayıplarının neden olduğu görülmektedir. Örneğin 1556'da Çin'in Şançi eyaletinde meydana gelen depremde 830 bin kişinin öldüğü tahmin edilmektedir. Deprem bu yıkıcı etkisi yüzünden farklı ülkeler tarafından depremin önceden tahminine yönelik çeşitli çalışmalar yapılıyorsa da henüz literatüre geçen bir erken uyarı sistemi geliştirilememiştir (İşçi, 2008:970).

Dünyadaki en büyük doğal afet risklerinden bir tanesi olan deprem, adını sıkça hafızalarda tutmaktadır. Sadece insan canında, psikolojisinde tahribat yaratmayan depremler, aynı zamanda ekonomiye de ciddi ölçekte darbe vurmaktadırlar. Tablo 3'de 1950-2015 döneminde en fazla ekonomik kayba neden olan ilk on afet sıralaması verilmiştir. Tablo 3'deki veriler incelendiğinde, ilk sırada 2011'de meydana gelen Japonya depreminin olduğu görülmektedir. 2011'de Japonya'da gerçekleşen deprem ve sonrasında oluşan tsunaminin yaratmış olduğu ekonomik kayıp yaklaşık 210 milyar USD dir. İkinci sırada 2005'de ABD'de meydana gelen kasırga yer almaktadır. 2005'de ABD'de meydana gelen kasırganın neden olduğu ekonomik tahribat yaklaşık 125 milyar USD dir. Tablo 2.3'de bulunan veriler incelendiğinde ekonomik kayıp bakımından ilk on doğa olayı içinde beş tane deprem olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Dünya Geneline En Fazla Ekonomik Kayba Neden Olan 10 Afet (1950-2015)

Sıra	Yıl	Olay	Yeri	Ekonomik Kayıp
1	2011	Deprem/Tsunami	Japonya	210 Milyar USD
2	2005	Kasirga	ABD	125 Milyar USD
3	1995	Deprem	Japonya	103 Milyar USD
4	2011	Deprem	Çin	85 Milyar USD
5	2012	Kasirga	ABD,Karayipler,Bahama,Kanada	72 Milyar USD
6	2011	Sel	Tayland	45 Milyar USD
7	1994	Deprem	ABD	44 Milyar USD
8	1998	Sel	Çin	31 Milyar USD
9	1992	Kasirga	ABD - Bahama	27 Milyar USD
10	1980	Deprem	İtalya	19 Milyar USD

Kaynak:<https://www.mgm.gov.tr/FILES/genel/kitaplar/doglafet-2015.pdf>

(Erişim Tarihi: 18.10.2021)

Dünyanın farklı bölgelerinden seçilmiş ülkelerdeki zorunlu sigorta türleri Tablo 4’de listelenmiştir. Bu ülkeler çoğunlukla ekonomik, sanayi ve kültürel anlamda gelişmiş olmalarından dolayı sigortacılık konusunda ülkemizdeki uygulamalara emsal teşkil edebilecek ülkelerdir.

Tablo 4: Çeşitli Ülkelerdeki Zorunlu Sigorta Türleri

Ülke	Zorunlu Sigorta Türleri
Almanya	Trafik Sigortası
	Uçak işletme yükümlülük sigortası
	Eczacılık ürünleri sorumluluk sigortası
	Nükleer santral operatörleri ve kullanıcıları sorumluluk
	Avcılık sigortası
	Petrol kirlilik sigortası (Gemi, yat vb. sahipleri için)

Ülke	Zorunlu Sigorta Türleri
Almanya	Mesleki sorumluluk sigortaları (Mali müşavirler, denetçiler, vergi danışmanları, güvenlik şirketleri, mimarlar ve avukatlar)
	Mesleki Kaza Sigortası
	Çevre rizikosu sorumluluk sigortaları
ABD	Mesleki kaza sigortası
	Trafik sigortası
	Bedeni hasar sigortası
	Mal zararı sorumluluk sigortası
	Çevre kirliliği sorumluluk sigortası
İngiltere	Trafik Sigortası
	Mesleki kaza sigortası
	Mesleki sorumluluk sigortaları
	Sahtekarlık sigortası
	Nükleer güç sorumluluk sigortası
	Petrol kirliliği sorumluluk Sigortası
	Uçak işletenler sorumluluk sigortası
Japonya	Trafik Sigortası
	Nükleer sorumluluk sigortası
	Petrol kirliliği sorumluluk sigortası (Deniz sahası için)
	Mesleki kaza sigortası
İtalya	Yangın, infilak ve yıldırım sigortası (Kamu Binaları için)
	Yangın sigortası (Uzun vadeli borç ile alınmış ve rehnedilmiş mülkler)
	Mesleki sorumluluk sigortaları
	Mesleki kaza sigortası
	Nükleer güç sorumluluk sigortası
	Su araçları sorumluluk sigortası
	Avcı sorumluluk sigortası
Yeni Zellanda	Trafik Sigortası
	Deprem sigortası (Yangın sigortası ekinde zorunludur)
	Mesleki kaza sigortası

Ülke	Zorunlu Sigorta Türleri
Rusya	Kamu çalışanları ferdi kaza sigortası
	Tehlikeli Aktivitede Bulunan İşletmeler Sorumluluk Sigortası
	Havacılık sorumluluk sigortası
	Roket fırlatma sorumluluk sigortası
	Mesleki sorumluluk sigortası
	Trafik sigortası (Zorunluluk sadece yabancılar içindir)
Güney Kore	Trafik Sigortası
	Yangın sigortası
	Atom Enerjisi Sorumluluk Sigortası
	Eğlence ekipmanları ve faaliyetleri sorumluluk sigortası
	Kaza Sigortası (Gaz İşletmeleri için)
	Mesleki kaza sigortası
	Havacılık sorumluluk sigortası (Sivil uçaklar için)

Kaynak: (Gürlek, 2006:147), <https://polen.itu.edu.tr/bitstream/11527/8798/1/4045.pdf>

Tablo 4'deki veriler incelendiğinde, Türkiye'ye en yakın ZDS uygulamasına sahip olan ülke Yeni Zelanda' dır. Yalnızca Yeni Zelanda'da yangın sigortası yaptırmak için deprem sigortası olması zorunlu hale getirilmiştir. Diğer ülkelere bakıldığında tüm sigorta türleri ayrı ayrı yapılmakta ve ZDS benzeri bir uygulama bulunmamaktadır.

Yeni Zelanda, diğer ülkelerden farklı olarak zorunlu deprem sigortasına sahip olan bir ülkedir. Ülkede, aynı Türkiye'deki DASK gibi sadece depremlerden sorumlu olan bir kurum bulunmaktadır. Bu kurumun ismi New Zealand's Earthquake Commission yani kısaca EQC'dir. EQC, Yeni Zelanda'daki konut sahiplerine birincil doğal afet sigortası sağlar ve devlete aittir. Aynı zamanda EQC, sigorta rolüne ek olarak, afet kurtarma konusunda da araştırma yapmakta ve bu konuda eğitimler vermektedir. Söz konusu taşınmazın deprem teminatı, aynı Türkiye'deki gibi zorunlu sigorta ile başlamaktadır. EQCover ismi verilen sigorta poliçesi yangın sigortası olmadan kapsam dışıdır. Yani bu konuda Türkiye'deki sistemin tersi gibi görülmektedir. Önce temel olarak konut sigortalarının olması gerekmektedir. Konut sigortasından sonra deprem teminatı EQCover poliçesiyle ilave edilmektedir. Bu

poliçe yurt genelinde %90'a yakın oranda yapılmaktadır. EQC, 1980'den bu yana yarım milyondan fazla talep almıştır. Tüm taleplerin yüzde dördü “Toprak kayması/fırtına/sel” kategorisi, yani hava olayları ile ilgilidir. Diğer kalan %96'sı deprem hasarlarını karşılamaktadır. Hasarların toplam değeri yaklaşık 300 milyon Yeni Zelanda Dolarına yakındır (Sağlam, 2021:35).

2.4. Türkiye’de Zorunlu Deprem Sigortası (DASK)’ ın Tarihsel Gelişimi ve Yasal Dayanağı

Depremler en zararlı ve ölümcül yıkımların başında gelmektedir. Tabiatla devamlı tekrar eden bu hadiseler her defasında acı yıkımlarla kendini hatırlatmıştır. Çünkü büyük yıkımlara sebep olan depremler bir insanın hayatında 1 veya 2 defa, belki de hiç oluşmamaktadır. Fakat insanoğlunun geçmişi büyük felaketlerle doludur (Ersoy, 2016:33). Türkiye deprem kuşağında yer aldığından sürekli olarak deprem felaketiyle karşılaşmaktadır. Bu felaketlerde çok sayıda insan yitirilmekte ya da zarar görmekte, aynı zamanda işyerleri ve haneler kaybedilmekte, finansal ve toplumsal altyapı çok büyük hasara uğramaktadır. Depremler konusunda en önemli gerçek, gelişmekte ya da az gelişmiş olan ülkelerde yıkımın bir hayli büyük olmasıdır. Bu durumun en önemli sebebi az gelişmiş ekonomilerdeki yapı materyallerinin ağır malzemelerden yapılması ve yerleşim yerlerinin kurulmasında yeterli deprem inlemelerinin yapılmaması ya da çıkan verilerin dikkate alınmamasıdır (Aktürk ve Albeni, 2002:15).

Deprem riskini önlemek amacı ile yapılan sigorta, depremin tahrip etkilerini maddi açıdan en aza indirmek için ortaya çıkmış bir gereksinimdir. Bu gereksinimlerin karşılanması amacı ile ülkemizde birtakım somut adımlar atılmıştır. Öncelikle; Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü, yapı denetim kurumları ve devlet destekli kurum ve kuruluşlar tarafından güvenilir konut kavramının temel olarak oluşturulması amacıyla inşaatta kalitenin oluşturulması hedeflenmektedir. Öte yandan riskin sigortalanması bir zorunluluk haline gelmiş ve 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi'nden sonra Zorunlu Deprem Sigortası uygulanmıştır. Bu görev kamu ve özel sektör işbirliği ile kurulan DASK tarafından yürütülmüştür (Tunç, 2015:2).

DASK'ın temel hedefi; ZDS kapsamında olan tüm konutlar ödenecek bir prim karşılığında sigorta kapsamına almak, devletin deprem kaynaklı maddi yükünü azaltmak, sigorta vasıtasıyla risk paylaşımını gerçekleştirmek, sigorta sistemini sağlıklı bina üretiminde bir vasıta olarak kullanmak, deprem zararlarının giderilmesi için uzun vadeli kaynak birikimini temin etmek olarak sıralanmaktadır (Doğan, 2015:7). ZDS ile depremlerin kentsel alanlarda konutlara verdiği maddi hasarların sigorta yolu ile karşılanmasını amaçlanmaktadır. DASK, toplanan primlerin biriktiği ve hasarların karşılandığı Afet Sigorta Havuzunun finans işlerini yürütmekten sorumludur (Taylan, 2007:23).

2.5. Türkiye’de Coğrafi Bölgeler Bazında Zorunlu Deprem Sigortası

Türkiye’de ZDS yıllar itibari ile yükseliş göstermiştir. Sigortalılık sayısı coğrafi bölgeler bazında araştırıldığında ilk sırada Marmara Bölgesi almakta olup, sırasıyla Ege, İç Anadolu, Akdeniz, Karadeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri gelmektedir (duzce.afad.gov.tr, 2019).

Tablo 5’de 2019’da bölgeler bazında sigortalılık oranları gösterilmiştir. Tablo 5’de Marmara Bölgesi %68’lik sigortalılık oranı ile ilk sırada bulunmaktadır. Marmara Bölgesinde ortalama prim 201₺ olup konut adedi ise 6.014.550’ ye ulaşmıştır. İkinci sırada %56 ile Ege Bölgesi bulunmaktadır. Ege Bölgesinde ortalama prim 210₺ dir. Ege Bölgesinde sigortalanan konut adedi ise 2.616.350 dir. Üçüncü sırada %52 ile İç Anadolu Bölgesi bulunmaktadır. İç Anadolu Bölgesi de ortalama prim 85₺ dir. İç Anadolu Bölgesinde sigortalanan konut adedi ise 3.332.500 dür. Dördüncü sırada %50 ile Doğu Anadolu Bölgesi bulunmaktadır. Doğu Anadolu Bölgesinde ortalama prim 213₺ dir. Doğu Anadolu Bölgesinde sigortalanan konut adedi ise 777.020 dir. Beşinci sırada %48 ile Akdeniz Bölgesi bulunmaktadır. Akdeniz Bölgesinde ortalama prim 110₺ dir. Akdeniz Bölgesinde sigortalanan konut adedi ise 2.236.030 dur. Altıncı sırada %46 ile Güney Doğu Anadolu Bölgesi bulunmaktadır. Güney Doğu Anadolu Bölgesinde ortalama prim 86₺ dir. Güney Doğu Anadolu Bölgesinde sigortalanan konut adedi ise 991.460 dir. Yedinci sırada %44 ile Karadeniz Bölgesi bulunmaktadır. Karadeniz Bölgesinde ortalama prim 146₺ dir. Karadeniz Bölgesinde sigortalanan konut adedi ise 1.714.170 dur.

Tablo 5: 2019’da Coğrafi Bölgeler Bazında Sigortalılık Oranları

Marmara %68	Ege %56	İç Anadolu %52	Doğu Anadolu %50	Akdeniz %48	Güney Doğu Anadolu %46	Karadeniz %44
Ortalama Pirim 201 ₺	Ortalama Pirim 210 ₺	Ortalama Pirim 85 ₺	Ortalama Pirim 213 ₺	Ortalama Pirim 110 ₺	Ortalama Pirim 86 ₺	Ortalama Pirim 146 ₺
Konut Sayısı 6.014.550	Konut Sayısı 2.616.350	Konut Sayısı 3.332.500	Konut Sayısı 777.020	Konut Sayısı 2.236.030	Konut Sayısı 991.460	Konut Sayısı 1.714.170

Kaynak: DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

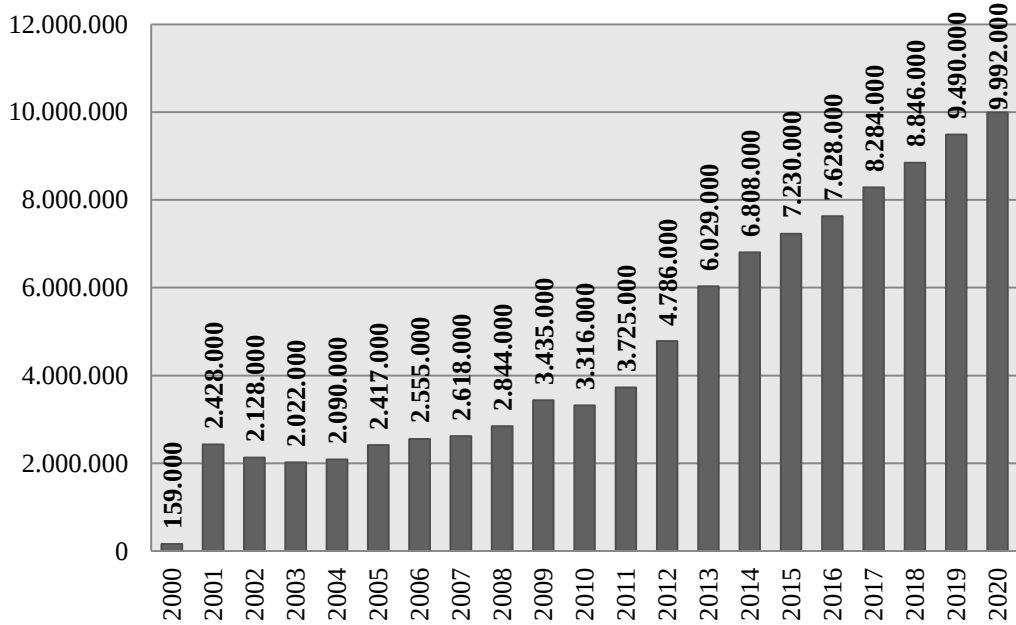
Yakın geçmişte meydana gelen depremler nedeniyle ZDS yaptıranların sayısının zaman içinde arttığı görülmektedir. Tablo 5’de görüldüğü üzere depremin yoğun ve şiddetli yaşandığı Marmara bölgesinde sigorta yaptıran konut sayısının diğer bölgelerden daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Ortalama prim bakımından en yüksek bölge ise 213₺ ile Doğu Anadolu Bölgesi olmuştur.

2.5.1. Türkiye’de Zorunlu Deprem Sigortası Büyüme Grafiği

Zarar azaltma olgusu, tehlikeli bir olayın meydana gelme ve ciddi derecede etkileme ihtimaline ilişkin bilişsel bir değerlendirme sonucunda belirlenen bir olay anlatmaktadır. Çağdaş afet yönetiminin risk yönetimi aşamalarında yer alıp ilk basamak uygulamalarını içermektedir. Bununla birlikte, zararı azaltma eylemleri bireylerin karşılaşacağı zararı tamamen ortadan kaldırmaz, ancak pasif önlemler almayı içermektedir. Doğal afetler karşısında alınabilecek ileri seviye önlemlerden biri de zararın ekonomik etkilerinin diğer kişi, kurum ve zamana dağıtılmasını ifade etmektedir (Orçanlı, 2020:200). 23.06.1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamındaki bağımsız bölümler, tapuda kayıtlı ve özel mülkiyete tâbi taşınmazlar üzerinde mesken olarak inşa edilmiş yapı, bu yapıların içerisine bulunan ve büro, ticarethane ve benzer amaçlarla kullanılan tarafsız bölümler ile doğal afetler sebebiyle devlet tarafından yapılan veya sağlanan kredi ile oluşturulan meskenler zorunlu deprem sigortasına tâbi tutulmaktadır (Resmi Gazete, 2012).

Grafik 4’de 2000-2020 döneminde yıllar bazında poliçe büyüme grafiği dağılımı gösterilmiştir. Bu dağılımda 2000’de başlayan poliçe üretimi 159.000 âdete ulaşmıştır. Her ne kadar rakam diğer tüm yılların çok altında kalsa da bunun altında yatan en önemli neden, ZDS sigorta üretimine 27.09.2000 ile 31.12.2000 tarihleri arasında başlamış olup 3 aylık süreçteki poliçe üretimi sayısını yansıtmaktadır. 2000 – 2010 dönemine bakıldığında 2002,2003 ve 2010’da poliçe adetlerinde düşüşler görülmektedir. Bir sonraki dönem olan 2011–2020’ye bakıldığında düşüş yaşanmadan istikrarlı bir yükseliş görülmektedir.

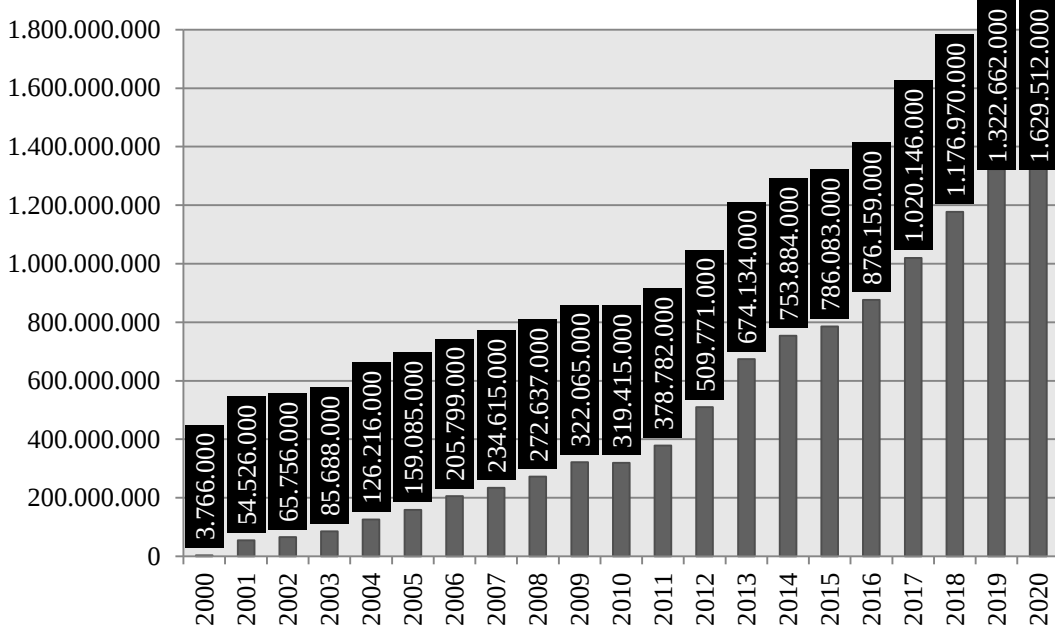
Grafik 4: 2000-2020 Dönemi Poliçe Büyüme Grafiği

Kaynak: DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

Grafik 5’de 2000-2020 döneminde yıllar bazında prim adetleri grafiği dağılımı gösterilmiştir. 2000’de 3.766.000 prim âdeti ile başlangıç yapan ZDS, poliçe büyüme grafiği olan 2.4’de olduğu gibi prim adedi de başlangıçta bir sonraki yıla oranla az gözükmemektedir. Grafik 2.4 ve Grafik 2.5 karşılaştırıldığında prim adetleri yükselişine sürekli devam etmiş sadece 2010 yılında düşüş yaşamış olup kalan tüm yıllarda yükselişini devam ettirdiği görülmektedir.

Grafik 5: 2000-2020 Dönemi Prim Adetleri Grafiği

Kaynak: DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

2.5.2. Türkiye’de Sigorta Yaptıran Konut Sayısı, Oranı ve Prim Miktarları

Meydana gelen teknolojik ilerlemeler ve insanların geçmişe göre daha bilinçli yaşaması insan nüfusunun hızla artmasına neden olmaktadır. Özellikle gelişmemiş ülkelerin nüfusu yaşlanırken, gelişmekte olan ülkelerin nüfusu gençleştirmektedir. Hızla artan dünya nüfusu yeni yerleşim yerlerinin açılmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla geçmişte çeşitli nedenlerle yerleşime açılmayan bölgeler zaman içerisinde yerleşime açılmaktadır. Bu durumla birlikte şehirler hem yatay hem de dikey olarak büyümektedir. Her iki büyüme çeşidinde de depreme dayanıklı yapıların oluşturulması amaçlanmaktadır. Fakat olası bir depremde yapıların zarar görme ihtimali atlanmamalıdır. İşte bu zararları telafi etmek azami önem taşımaktadır. Bu risklerle başa çıkmanın iki yolu mevcuttur. Birincisi, oluşturulan düzenlemeler ile bu sorumluluğu devletin üstlenmesidir. Bu yolla riskin toplumun tamamına vergiler yoluyla paylaştırılmasıdır. İkinci yol ise bu yükü belli başlı yollarla özel sektöre devretmektir. Sigorta işte bu bağlamda önem arz etmektedir. Bu yolla devletin yükü de hafiflemektedir (Sağlam, 2021:40).

Tablo 6’da Marmara Bölgesinin 2020’deki sigortalılık oranı verilmiştir. Marmara Bölgesin de %90,60 sigortalılık oranı ile Yalova ilk sırada yer almaktadır. Tablo 6’daki veriler incelendiğinde Yalova’da kayıtlı konut sayısı 79.590 dır. 79.590 konutun 72.145 adeti sigortalıdır. Marmara Bölgesin de %48,90 sigortalılık oranı ile Bilecik son sırada yer almaktadır. Tablo 2.6’daki veriler incelendiğinde Bilecik’te kayıtlı konut sayısı 51.200’dür. 51.200 konutun 25.013 adeti sigortalıdır. Bölgedeki şehirleri sigortalılık oranına göre sıralamak gerekir ise %90,60 ile Yalova, %87,70 ile Tekirdağ, %87,20 ile Sakarya, %71,20 ile Çanakkale, %70,40 ile Kocaeli, %67,80 ile İstanbul, %62,00 ile Balıkesir, %61,30 ile Kırklareli, %60,40 ile Edirne, %59,40 ile Bursa ve %48,90 ile Bilecik yer almaktadır.

Tablo 6: 2020’de Marmara Bölgesi Sigortalılık Oranı

Sıra	Şehirler	Konut Adeti	Sigortalı Konut Adeti	Sigortalılık Oranı	Prim (₺)
1	İstanbul	3.682.450	2.497.485	67,80%	509.296.121
2	Bursa	670.750	398.524	59,40%	84.283.306
3	Kocaeli	421.370	296.657	70,40%	72.513.082
4	Tekirdağ	264.840	232.290	87,70%	33.885.706
5	Balıkesir	335.710	208.097	62,00%	35.216.194
6	Sakarya	194.190	169.238	87,20%	37.577.532
7	Çanakkale	126.590	90.162	71,20%	16.743.060
8	Yalova	79.590	72.145	90,60%	17.349.408
9	Edirne	100.430	60.662	60,40%	7.394.256
10	Kırklareli	87.430	53.587	61,30%	5.653.321
11	Bilecik	51.200	25.013	48,90%	3.156.956
Toplam		6.014.550	4.103.860	68,20%	823.068.943

Kaynak: DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

Tablo 7’de İç Anadolu Bölgesinin 2020’deki sigortalılık oranı verilmiştir. İç Anadolu Bölgesin de %62,10 sigortalılık oranı ile Eskişehir ilk sırada yer almaktadır. Tablo 7’deki veriler incelendiğinde Eskişehir’de kayıtlı konut sayısı 233.240 dır. 233.240 konutun 144.861 adeti sigortalıdır. İç Anadolu Bölgesinde %33,30 sigortalılık oranı ile Yozgat son sırada yer almaktadır. Tablo 2.7’deki veriler incelendiğinde Yozgat’ta kayıtlı konut sayısı 99.860’dır. 99.860 konutun 33.207 adeti sigortalıdır. Bölgedeki şehirleri sigortalılık oranına göre sıralamak gerekir ise %62,10 ile Eskişehir, %61,30 ile Ankara, %48,40 ile Karaman, %45,00 ile Karaman, 44,60 ile Konya, 43,70 ile Kayseri ve Kırşehir, 43,20 ile Çankırı, 40,90 ile Sivas, %40,60 ile Niğde, %37,00 ile Nevşehir, 33,60 ile Kırıkkale ve 33,30 ile Yozgat yer almaktadır.

Tablo 7: 2020’de İç Anadolu Bölgesi Sigortalılık Oranı

Sıra	Şehirler	Konut Adeti	Sigortalı Konut Adeti	Sigortalılık Oranı	Prim (₺)
1	Ankara	1.525.130	935.366	61,30%	85.335.105
2	Konya	512.870	228.930	44,60%	11.929.287
3	Kayseri	335.870	146.862	43,70%	9.847.561
4	Eskişehir	233.240	144.861	62,10%	20.059.719
5	Sivas	130.140	53.182	40,90%	6.505.876
6	Aksaray	90.530	40.711	45,00%	1.757.653
7	Niğde	89.250	36.231	40,60%	1.631.919
8	Yozgat	99.860	33.207	33,30%	1.958.696
9	Nevşehir	74.640	27.629	37,00%	1.183.027
10	Karaman	56.810	27.510	48,40%	1.151.059
11	Kırşehir	60.690	26.539	43,70%	1.152.884
12	Kırıkkale	77.710	26.124	33,60%	1.832.755
13	Çankırı	45.760	19.751	43,20%	3.443.553
Toplam		3.332.500	1.746.903	52,40%	147.789.095

Kaynak: DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

Tablo 8’de Ege Bölgesinin 2020’deki sigortalılık oranı verilmiştir. Ege Bölgesinde %74,60 sigortalılık oranı ile Muğla ilk sırada yer almaktadır. Tablo 8’deki veriler incelendiğinde Muğla’da kayıtlı konut sayısı 241.650 dir. 241.650 konutun 180.222 adeti sigortalıdır. Ege Bölgesinde %36,40 sigortalılık oranı ile Afyonkarahisar son sırada yer almaktadır. Tablo 2.8’daki veriler incelendiğinde Afyonkarahisar’da kayıtlı konut sayısı 170.720 dir. 170.720 konutun 62.128 adeti sigortalıdır. Bölgedeki şehirleri sigortalılık oranına göre sıralamak gerekir ise %74,60 ile Muğla, %63,00 ile Aydın, %61,50 ile İzmir, %50,30 ile Denizli, %49,10 ile Manisa, %43,10 ile Uşak, %39,10 ile Kütahya, ve %36,40 ile Afyonkarahisar yer almaktadır.

Tablo 8: 2020’de Ege Bölgesi Sigortalılık Oranı

Sıra	Şehirler	Konut Adeti	Sigortalı Konut Adeti	Sigortalılık Oranı	Prim (₺)
1	İzmir	1.120.220	689.107	61,50%	160.078.440
2	Muğla	241.650	180.222	74,60%	28.842.946
3	Aydın	284.970	179.604	63,00%	36.879.354
4	Manisa	309.460	151.901	49,10%	32.011.234
5	Denizli	251.500	126.379	50,30%	30.782.152
6	Afyonkarahisar	170.720	62.128	36,40%	8.948.531
7	Kütahya	155.120	60.579	39,10%	9.781.406
8	Uşak	82.710	35.630	43,10%	5.924.713
Toplam		2.616.350	1.485.550	56,80%	313.248.775

Kaynak: DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

Tablo 9’da Akdeniz Bölgesinin 2020’deki sigortalılık oranı verilmiştir. Akdeniz Bölgesinde %56,80 sigortalılık oranı ile Antalya ilk sırada yer almaktadır. Tablo 9’deki veriler incelendiğinde Antalya’da kayıtlı konut sayısı 610.140 dır. 610.140 konutun 346.650 adeti sigortalıdır. Akdeniz Bölgesinin %33,90 sigortalılık oranı ile Isparta son sırada yer almaktadır. Tablo 9’daki veriler incelendiğinde Isparta’da kayıtlı konut sayısı 121.580 dir. 121.580 konutun 41.228 adeti sigortalıdır. Bölgedeki şehirleri sigortalılık oranına göre sıralamak gerekir ise %56,80 ile Antalya, %52,50 ile Mersin, %46,40 ile Kahramanmaraş, %44,70 ile Adana, %42,80 ile Hatay, %40,40 ile Osmaniye, %38,20 ile Burdur, ve %33,90 ile Isparta yer almaktadır.

Tablo 9: 2020’de Akdeniz Bölgesi Sigortalılık Oranı

Sıra	Şehirler	Konut Adeti	Sigortalı Konut Adeti	Sigortalılık Oranı	Prim (₺)
1	Antalya	610.140	346.650	56,80%	37.583.651
2	Mersin	440.730	231.228	52,50%	12.534.026
3	Adana	448.380	200.461	44,70%	19.797.460
4	Hatay	274.450	117.598	42,80%	21.554.612
5	Kahramanmaraş	188.050	87.325	46,40%	12.708.735
6	Isparta	121.580	41.228	33,90%	5.845.989
7	Osmaniye	89.670	36.257	40,40%	5.584.116
8	Burdur	63.030	24.056	38,20%	3.523.168
Toplam		2.236.030	1.084.803	48,50%	119.131.758

Kaynak: DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

Tablo 10’da Karadeniz Bölgesinin 2020’deki sigortalılık oranı verilmiştir. Karadeniz Bölgesinde %94,70 sigortalılık oranı ile Bolu ilk sırada yer almaktadır. Tablo 10’daki veriler incelendiğinde Bolu’da kayıtlı konut sayısı 58.660 dır. 58.660 konutun 55.541 âdeti sigortalıdır. Karadeniz Bölgesinin %31.60 sigortalılık oranı ile Gümüşhane son sırada yer almaktadır. Tablo 2.10’daki veriler incelendiğinde Gümüşhane’de kayıtlı konut sayısı 27.140 dır. 27.140 konutun 8.574 adeti sigortalıdır. Bölgedeki şehirleri sigortalılık oranına göre sıralamak gerekir ise %94,70 ile Bolu, %77,90 ile Düzce, %61,40 ile Bartın, %52,80 ile Karabük, %48,60 ile Kastamonu, %47,60 ile Artvin, %46,20 ile Artvin, %45,40 ile Amasya, %45,10 ile Ordu, %41,20 ile Çorum, %40,40 ile Samsun, %40,00 ile Giresun, %39,00 ile Trabzon, %37,90 ile Zonguldak, %34,90 ile Tokat, %34,70 ile Bayburt, %33,90 ile Rize ve %31,60 ile Gümüşhane yer almaktadır.

Tablo 10: 2020’de Karadeniz Bölgesi Sigortalılık Oranı

Sıra	Şehirler	Konut Adeti	Sigortalı Konut Adeti	Sigortalılık Oranı	Prim (₺)
1	Samsun	287.770	116.160	40,40%	19.941.887
2	Trabzon	208.190	81.160	39,00%	5.967.674
3	Ordu	170.280	76.860	45,10%	7.865.359
4	Bolu	58.660	55.541	94,70%	13.961.715
5	Düzce	68.470	53.309	77,90%	11.977.757
6	Çorum	128.460	52.891	41,20%	9.062.810
7	Zonguldak	137.510	52.168	37,90%	5.447.717
8	Tokat	127.320	44.492	34,90%	9.242.584
9	Giresun	101.750	40.687	40,00%	3.603.123
10	Kastamonu	73.710	35.845	48,60%	5.154.209
11	Amasya	73.980	33.560	45,40%	7.510.171
12	Karabük	56.630	29.895	52,80%	4.138.901
13	Rize	74.910	25.425	33,90%	2.284.089
14	Sinop	44.090	20.381	46,20%	1.900.977
15	Bartın	30.620	18.787	61,40%	1.495.300
16	Artvin	32.060	15.268	47,60%	817.818
17	Gümüşhane	27.140	8.574	31,60%	739.060
18	Bayburt	12.620	4.381	34,70%	626.397
Toplam		1.714.170	765.384	44,70%	111.737.549

Kaynak: DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

Tablo 11’de Güney Doğu Anadolu Bölgesinin 2020’deki sigortalılık oranı verilmiştir. Güney Doğu Anadolu Bölgesinde %59,50 sigortalılık oranı ile Şanlıurfa ilk sırada yer almaktadır. Tablo 11’deki veriler incelendiğinde Şanlıurfa’da kayıtlı konut sayısı 171.420 dir. 171.420 konutun 102.019 adeti sigortalıdır. Güney Doğu Anadolu Bölgesinin %20,70 sigortalılık oranı ile Şırnak son sırada yer almaktadır. Tablo 2.11’deki veriler incelendiğinde Şırnak’da kayıtlı konut sayısı 33.220 dir. 33.220 konutun 6.878 adeti sigortalıdır. Bölgedeki şehirleri sigortalılık oranına göre sıralamak

gerekir ise %59,50 ile Şanlıurfa, %55,10 ile Gaziantep, %49,00 ile Adıyaman, %48,20 Kilis, %41,40 Mardin, %36,20 ile Diyarbakır, %27,70 ile Siirt, %23,80 ile Batman ve %20,70 Şırnak yer almaktadır.

Tablo 11: 2020’de Güney Doğu Anadolu Bölgesi Sigortalılık Oranı

Sıra	Şehirler	Konut Adeti	Sigortalı Konut Adeti	Sigortalılık Oranı	Prim (₺)
1	Gaziantep	290.980	160.441	55,10%	14.089.922
2	Şanlıurfa	171.420	102.019	59,50%	5.909.170
3	Diyarbakır	211.240	76.556	36,20%	7.247.026
4	Adıyaman	78.760	38.558	49,00%	6.650.988
5	Mardin	91.660	37.978	41,40%	1.789.086
6	Batman	59.430	14.127	23,80%	1.201.088
7	Kilis	21.340	10.289	48,20%	800.175
8	Siirt	33.410	9.255	27,70%	818.447
9	Şırnak	33.220	6.878	20,70%	579.589
Toplam		991.460	456.101	46,00%	39.085.491

Kaynak: DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

Tablo 12’de Doğu Anadolu Bölgesinin 2020’deki sigortalılık oranı verilmiştir. Doğu Anadolu Bölgesinde %81,30 sigortalılık oranı ile Bingöl ilk sırada yer almaktadır. Tablo 12’deki veriler incelendiğinde Bingöl’de kayıtlı konut sayısı 30.780 dir. 30.780 konutun 25.034 adeti sigortalıdır. Doğu Anadolu Bölgesinin %15,80 sigortalılık oranı ile Hakkari son sırada yer almaktadır. Tablo 2.12’deki veriler incelendiğinde Hakkari’de kayıtlı konut sayısı 22.800 dür. 22.800 konutun 3.612 adeti sigortalıdır. Bölgedeki şehirleri sigortalılık oranına göre sıralamak gerekir ise %81,30 ile Bingöl, %68,70 ile Erzincan, %68,30 ile Ardahan, %61,90 ile Van, %54,50 ile Elazığ, %52,70 ile Malatya, %51,00 ile Kars, %50,60 ile Iğdır, %45,60 ile Tunceli, %40,50 ile Erzurum, %38,80 ile Ağrı, %34,70 ile Bitlis, %29,30 ile Muş ve %15,80 ile Hakkari yer almaktadır.

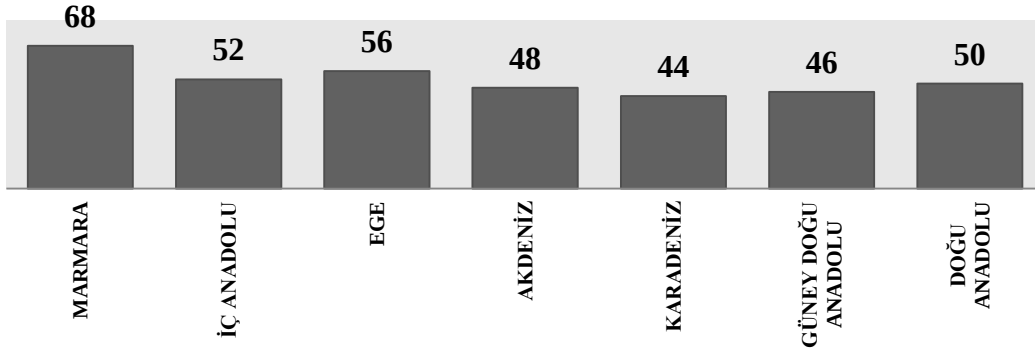
Tablo 12: 2020’de Doğu Anadolu Bölgesi Sigortalılık Oranı

Sıra	Şehirler	Konut Adeti	Sigortalı Konut Adeti	Sigortalılık Oranı	Prim (₺)
1	Malatya	165.690	87.248	52,70%	17.447.403
2	Elazığ	123.310	67.146	54,50%	19.430.136
3	Van	80.720	49.999	61,90%	8.198.726
4	Erzurum	118.900	48.111	40,50%	11.684.004
5	Erzincan	45.870	31.531	68,70%	7.907.484
6	Bingöl	30.780	25.034	81,30%	7.144.084
7	Kars	33.050	16.850	51,00%	1.344.127
8	Ağrı	41.660	16.168	38,80%	2.058.005
9	Bitlis	38.150	13.252	34,70%	2.453.574
10	Iğdır	20.850	10.540	50,60%	1.174.507
11	Muş	31.410	9.189	29,30%	2.056.400
12	Tunceli	16.220	7.393	45,60%	1.544.265
13	Ardahan	7.610	5.195	68,30%	620.632
14	Hakkari	22.800	3.612	15,80%	447.670
Toplam		777.020	391.268	50,40%	83.511.019

Kaynak: DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

Grafik 6’da 2020’de bölgeler bazında sigortalılık oranları gösterilmiştir. Marmara yüzde 68’lik sigortalılık oranı ile ilk sırada yer almaktadır. Marmara Bölgesi’ni %56 ile Ege, %52 ile İç Anadolu, %50 ile Doğu Anadolu, % 46 ile Güneydoğu Anadolu, %48 ile Akdeniz, % 44 ile Karadeniz bölgeleri takip etmektedir. Türkiye’de ZDS yaptıran bölgelerimizi sigortalılık oranını şehir bazında ele aldığımızda, Düzce’de %80, Bolu’da %98, Yalova’da %93, Tekirdağ ve Sakarya’da ise yüzde %90 gibi yüksek oranlara rastlanmaktadır. Depremin acı gerçeği ile yüzleşmiş olan bu şehirlerde ZDS oranlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Grafik 6: 2020’de Bölgeler Bazında Sigortalılık Oranları (%)

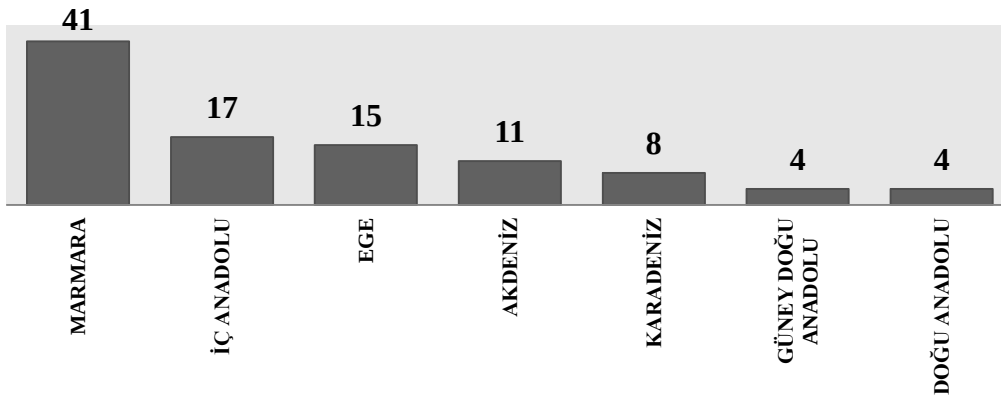
Kaynak:DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

2.5.3. Bölgeler Bazında Poliçe Dağılımı

Her deprem, yıkıcı etkileriyle birlikte depreme karşı hazırlıklı olma zorunluluğumuzu hatırlatmaktadır. Depremi hemen ardından poliçe üretiminde yüksek artışlar olduğu, ardından bu artışların normal seyrine döndüğü görülmektedir. İzmir depremi sonrasında da benzer bir durum yaşanmıştır. Depremi ardından İzmir ve Ege Bölgesi’nde de aynı şekilde ZDS’ ye olan talepler de artış görülmüştür.

Grafik 7’de 2020’de Bölgeler Bazında Poliçe Dağılımı oranları gösterilmiştir. Marmara yüzde 41’lik sigortalılık oranı ile ilk sırada yer almaktadır. Grafik 7’de Marmara Bölgesi’ni %17 ile İç Anadolu, %15 ile Ege, %11 ile Akdeniz, %8 ile Karadeniz, %4 ile Güneydoğu, %4 ile Doğu Anadolu takip etmektedir.

Grafik 7: 2020’de Bölgeler Bazında Poliçe Dağılımı (%)

Kaynak: DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

2.5.4. Türkiye’de Şirket Bazında Zorunlu Deprem Sigortası Poliçeleri

Ülke genelinde birlikte çalışılan sigorta firmaları, bağlı kuruluşlar ve banka şubelerinden oluşan dağıtım ağı ile ZDS’nin yaygınlığını artırırken, düşük prim maliyetleri ile herkesin bu garantiye sahip olmasını kolaylaştırmayı hedeflemektedir. Sigortayı yurt genelinde yaygınlaştırmak için en önemli gördüğü kurumlardan birisi olan sigorta firma ve acenteleri, afet gerçekleşmeden önce ve sonra hizmet süreçlerinin geliştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Devlet kurumları ile çok sıkı çalışan DASK, bu sayede memleketin her noktasına ulaşabilmektedir (2020 Dask Faliyet Raporu, 2020:11).

Tablo 13: 2019-2020 Dönemi Şirketlerin Poliçe Üretimleri

Sıra	ŞİRKET	2019 ADET	2020 ADET
1	Aksigorta A.Ş.	1.019.869	1.082.755
2	Anadolu Sigorta	880,591	944,947
3	Allianz Sigorta A.Ş.	826,97	798,724
4	Hdi Sigorta A.Ş.	646,782	744,287
5	Axa Sigorta A.Ş.	636,702	605,517
6	Türkiye Sigorta A.Ş.	0	601,991
7	Eureko Sigorta A.Ş.	387,523	392,418
8	Doğa Sigorta A.Ş.	322,608	378,534
9	Neova Sigorta A.Ş.	312,716	360,301
10	Sompo Japan Sigorta A.Ş.	267,262	291,575
11	Ray Sigorta A.Ş.	186,413	233,061
12	Groupama Sigorta A.Ş.	192,172	199,24
14	Ethica Sigorta A.Ş.	161,628	184,122
15	Mapfre Sigorta A.Ş.	204,148	173,824

Sıra	ŞİRKET	2019 ADET	2020 ADET
16	Unico Sigorta A.Ş.	217,609	139,669
17	Zurich Sigorta A.Ş.	139,682	121,858
18	Ankara Sigorta A.Ş.	80,026	113,241
19	Türk Nippon Sigorta A.Ş.	99,238	94,904
20	Koru Sigorta A.Ş.	66,46	92,963
21	Quick Sigorta A.Ş.	51,417	92,123
22	Generali Sigorta A.Ş.	76,565	74,472
23	Şeker Sigorta A.Ş.	53,053	55,612
24	Gulf Sigorta A.Ş.	46,436	52,255
25	Orient Sigorta A.Ş.	20,275	20,196
26	Corpus Sigorta A.Ş.	23,549	17,978
27	Magdeburger Sigorta A.Ş.	5,576	10,168
28	Atlas Sigorta Kooperatifi	4,063	6,262
29	Gri Sigorta A.Ş.	0	350
30	Dubai Sigorta A.Ş.	1,486	10
31	Arex Sigorta A.Ş.	0	0
32	Ana Sigorta A.Ş.	0	0

Kaynak: DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

Tablo 13’de 2019-2020 şirketler bazında poliçe üretimi verilmiştir. Şirketlerin poliçe adetlerini yıllar bazında sıralamak gerekir ise 2019’da toplam 1.025.959 adet, 2020’de 1.090.110 adet poliçe üretilmiştir. Tablo 13’deki veriler incelendiğinde her geçen yıl toplam poliçe üretiminde artış gözlenmektedir.

2.5.5. Tehlike Bölgesi Bazında Poliçe Dağılımı

Deprem bölgeleri farkındalığında, Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası temel alınmaktadır. Ancak yerleşim yerlerinde sonradan yapılan değişiklikler sebebiyle söz konusu haritada tam karşılığı tam bulunamayan yerleşim üniteleri için deprem tehlike bölgesi, bu konuda devlet kurumlarınca sürdürülen çalışmalar dikkate alınmaktadır. Bu bölgeler DASK Yönetim Kurulunca belirlenmektedir (Resmî Gazete, 2021).

Tablo 14: 2020’de Tehlike Bölgesi Bazında Poliçe Dağılımı

Deprem Bölge İsmi	Poliçe Âdeti	Poliçe Yüzdesi %	Primler Toplamı (₺)
1. Deprem Bölgesi	2.275.667	%22,8	566.856.746,68
2. Deprem Bölgesi	1.934.602	%19,4	413.355.990,89
3. Deprem Bölgesi	1.969.528	%19,7	318.133.743,03
4. Deprem Bölgesi	852.513	%8,5	105.333.966,50
5. Deprem Bölgesi	1.687.916	%16,9	157.655.472,35
6. Deprem Bölgesi	553.741	%5,5	36.309.056,75
7. Deprem Bölgesi	718.134	%7,2	31.865.636,50
Genel Toplam	9.992.101	%100	1.629.510.612,70

Kaynak: DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

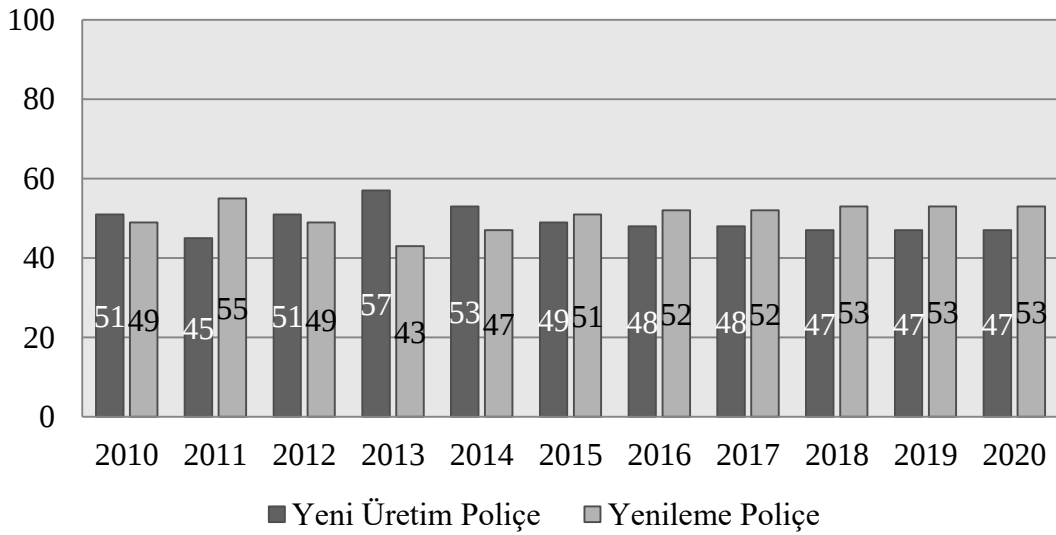
Tablo 14’deki veriler incelendiğinde 2020 Tehlike Bölgesi Bazında Poliçe Dağılımına bakıldığında, 1. Deprem Bölgesi diğer risk gruplarına göre daha fazla tehlikede olduğu gözlemlenmiştir. 1. Deprem bölgesinde 2.275.667 poliçe sayısı ile 566.856.746,68 ₺ prim üretilmiştir. 2. ve 3. Deprem Bölgelerine bakıldığında iki grubunda poliçe sayısı birbirlerine çok yakınken, toplam primlerde 2. Deprem Bölgesinin yaklaşık 95 milyonluk ₺ farkla önde olduğu görülmüştür. 4. Deprem

Bölgesine bakıldığında 852.513 Poliçe sayısı ile 105.333.966,50 ₺ prim üretilmiştir. 5. Deprem Bölgesi incelendiğinde 1.687.916 Poliçe sayısı ile 157.655.472,35 ₺ prim üretilmiştir. 6. Deprem Bölgesinde ise 553.741 Poliçe sayısı ile en az orana sahip olup 36.309.056,75 ₺ prim üretilmiştir. Son olarak 7. Deprem Bölgesinde 718.134 Poliçe sayısı ile 31.865.636,50 ₺ prim üretilmiştir.

2.5.5.1. Yeni Poliçe & Yenileme Poliçe Adetleri

Yeni poliçe, ilgili sigorta sözleşmesini belgeleyen evraktır. Yenileme Poliçe ise sigortalının, ilgili sigorta mamullerinde sonlanan poliçenin bitiş tarihi bakımından bir yıl daha güvence altına alınmıştır. Grafik 8’de 2010-2020 periyodunda Yeni Poliçe & Yenileme Poliçe Adetleri gösterilmiştir. Grafik 8’deki veriler incelendiğinde yeni üretim poliçe ile yenileme poliçe adetleri yakın oranlarda bir birlerini takip etmiştir. En yüksek yeni üretim poliçe 2013’de %57 ile ilk sırada yer almıştır. En düşük yeni üretim poliçe ise 2011’de %45 ile son sırada yer almıştır. En yüksek yenileme poliçe 2011’de %55 ile ilk sırada yer almıştır. En düşük yenileme poliçe ise 2013’de %43 ile son sırada yer almıştır.

Grafik 8: 2010-2020 Dönemi Yeni Poliçe & Yenileme Poliçe Adetleri (%)

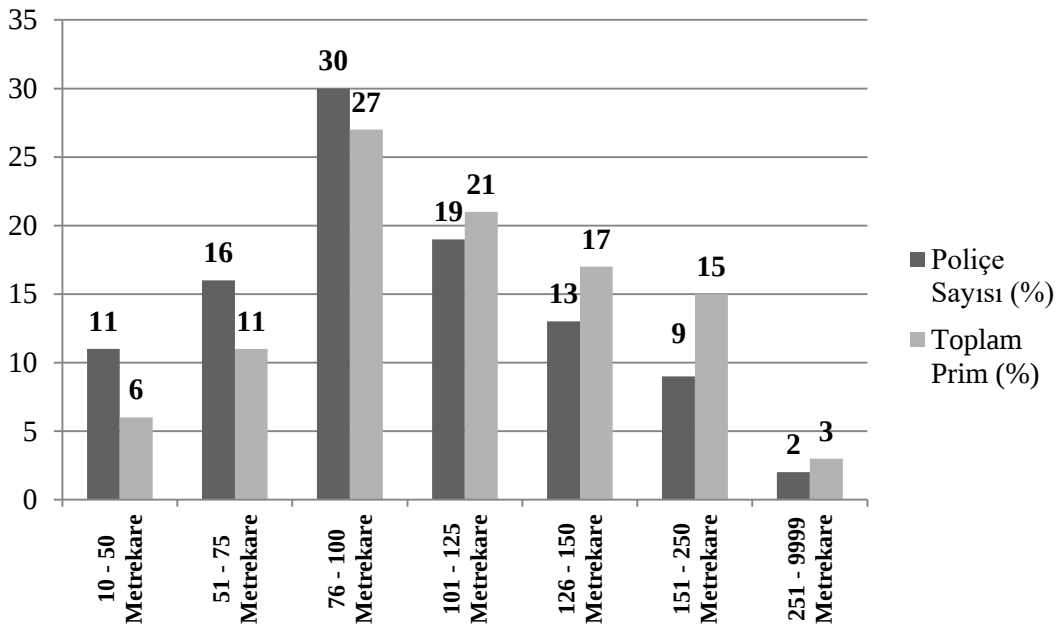
Kaynak: DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

2.5.5.2. Türkiye’de Poliçe Yaptıran Konutların Bina Yüzölçümü Bazında Poliçe Dağılımı

Sigorta bedeli belirlenmesinde, sigorta konutun yapım şekli için aşağıda belirtilen metrekare bedeli ile aynı konutun brüt alanı veya takriben alanının çarpılması sonucu çıkan tutar esas alınmaktadır. ZDS yapılan bir meskenin sigorta bedeli Resmi Gazetede yayınlanan, 17.11.2021 tarihli 31662 sayılı ZDS tarife ve talimatı madde 3’de; bir konut için düzenlenebilecek en yüksek teminat miktarı yapı tarzı ayırımı yapılmaksızın 320.000 ₺ dir olarak belirlenmiştir. Belirtilen sigortanın maliyetinin hesaplanmasında esas metrekare bedeli her sene Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yayımlanan yapı yaklaşık birim maliyetlerindeki değişiklik dikkate alınıp belirlenmektedir (Resmi Gazete, 2021).

Grafik 9’da görüldüğü üzere 2020’de Metrekareye Göre Poliçe ve Toplam Prim Üretimleri gösterilmiştir. Grafik 9’daki veriler incelendiğinde binaların metrekareye göre poliçe sayısı ve toplam prime bakıldığında en büyük pay 76-100 m2’lik inşalar yer almıştır. En az paya sahip olan inşalar 251-9999 m2 ile son sırada yer almıştır.

Grafik 9: 2020’de Metrekareye Göre Poliçe ve Toplam Prim Üretimleri

Kaynak: DASK - 2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KARABÜK İLİNDE ZORUNLU DEPREM SİGORTASININ (ZDS) FARKINDALIĞINI ÖLÇMEYE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

3.1. Uygulama

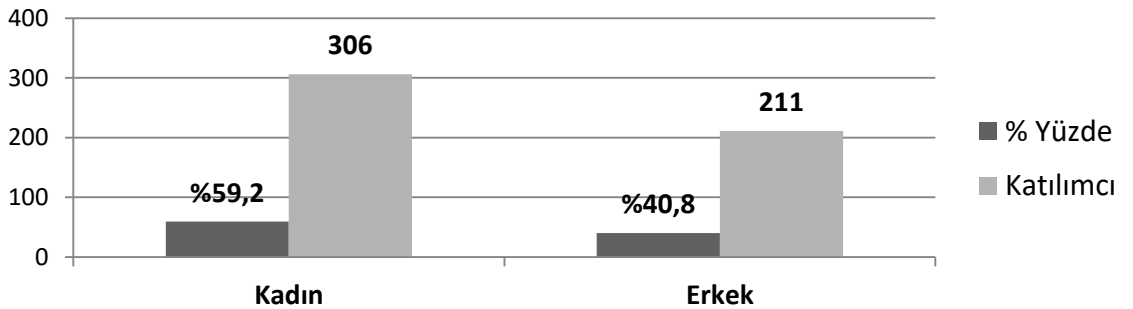
Yapılan çalışmada 517 katılımcının yanıtladığı anket soruları 2 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların demografik niteliklerini saptamak amacıyla, yaş aralığı, cinsiyet, hanedeki birey sayısı, ikamet yeri, eğitim durumu, hane halkının aylık net geliri ve çalışma durumu olmak üzere 7 soru yöneltmiştir. İkinci bölümde doğal afetler konusundaki düşünceler, ZDS hakkındaki bilgi birikim ve yaptırma sebepleri, poliçe ve teminatlar hakkındaki bilgileri, karşılaşılan zorluklar gibi 17 soru yöneltmiş olup toplamda 24 soru mevcuttur.

Çalışma kapsamında araştırma yöntemi olarak nicel yöntem kullanılmıştır. Nicel yöntem ile evren ve örneklem bilgisine yer verilip, veri toplama aracı olarak da anket yöntemi seçilmiştir. Anket sonuçlarını işlerken tablo ve grafiklerin oluşturulmasında MS Excel 2010 programı, verilerin analizlerinin oluşmasında ise SPSS 28.0. Deneme Sürümü kullanılmıştır.

3.1.1. Demografik Anket İstatistikleri

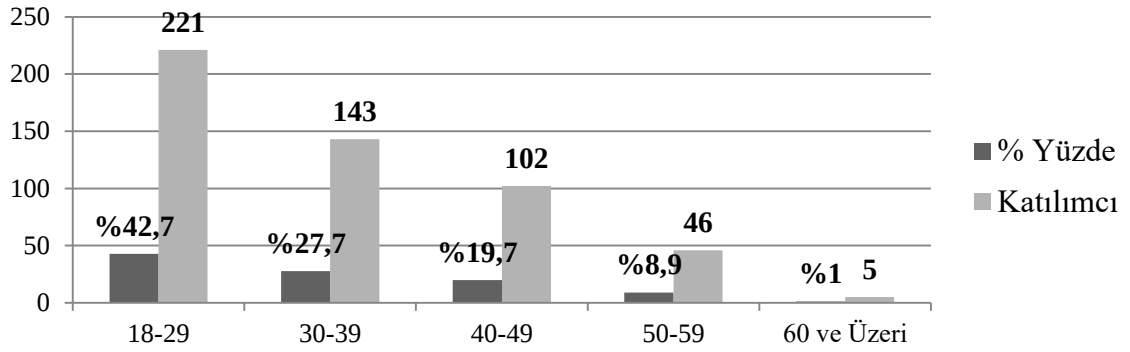
Grafik 10'daki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, ilk olarak yöneltilen cinsiyet sorusuna verdikleri yanıtlarda çoğunluğun kadın olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların 306 kişi ile %59,2'si kadın, 211 kişi ile %40,8'i erkek yanıtlarına ulaşmıştır.

Grafik 10: Yapılan Anket Çalışmasında Cinsiyet Sorusuna Verilen Yanıtlar

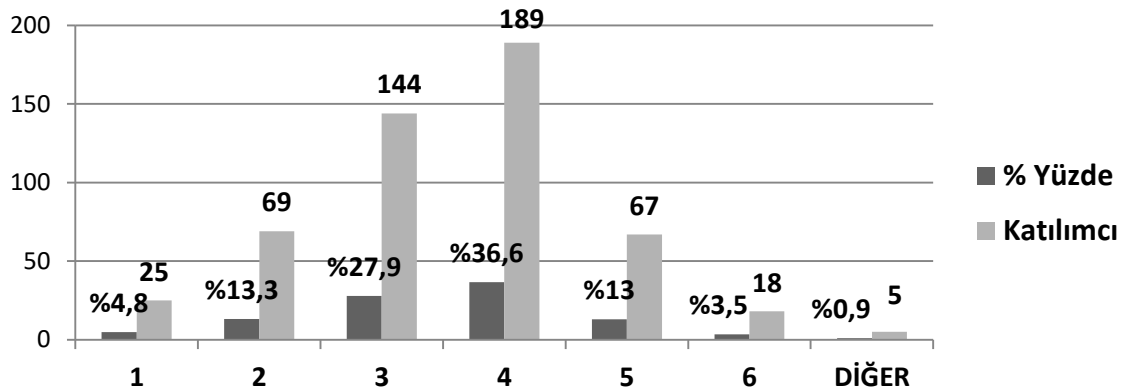
Grafik 11'deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen yaş sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun 18-29 yaş bireylerden oluştuğu gözlemlenmiştir. Ayrıca en az yanıt veren grup ise 60 ve üzeri yaş grubu bireylerden gelmiştir. Katılımcıların 221 kişi ile %42,7'si 18-29 yaş, 143 kişi ile %27,7'si 30-39 yaş, 102 kişi ile %19,7'si 40-49 yaş, 46 kişi ile %8,9'u 50-59 yaş, 5 kişi ile %1'i 60 yaş ve üzeri yanıtlarına ulaşılmıştır.

Grafik 11: Yapılan Anket Çalışmasında Yaşınız Sorusuna Verilen Yanıtlar

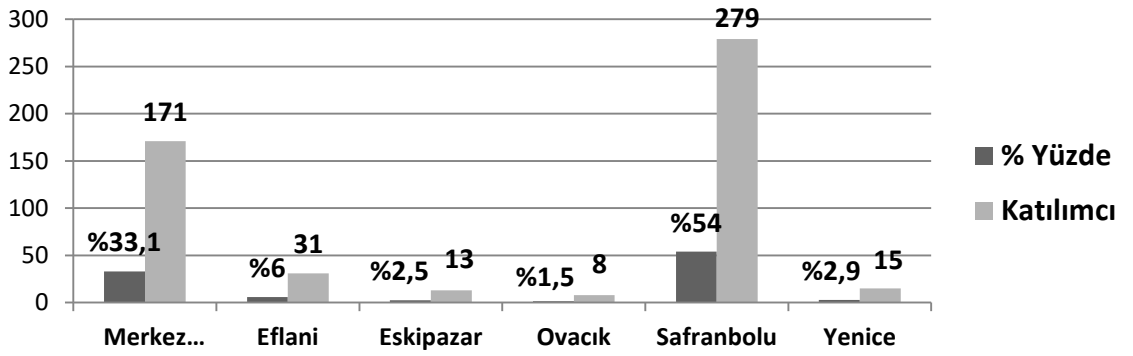
Grafik 12'deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen hanenizdeki birey sayısı sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun 4 kişilik bireylerden oluşan haneler olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların 189 kişi ile %36,6'sı 4 kişilik, 144 kişi ile %27,9'u 3 kişilik, 69 kişi ile %13,3'ü 2 kişilik, 67 kişi ile %13'ü 5 kişilik, 25 kişi ile %4,8'i 1 kişilik, 18 kişi ile %3,5'i 6 kişilik ve son olarak 5 kişi ile %0,9'u diğer yanıtlarına ulaşılmıştır.

Grafik 12: Yapılan Anket Çalışmasında Hanenizdeki Birey Sayısı Sorusuna Verilen Yanıtlar

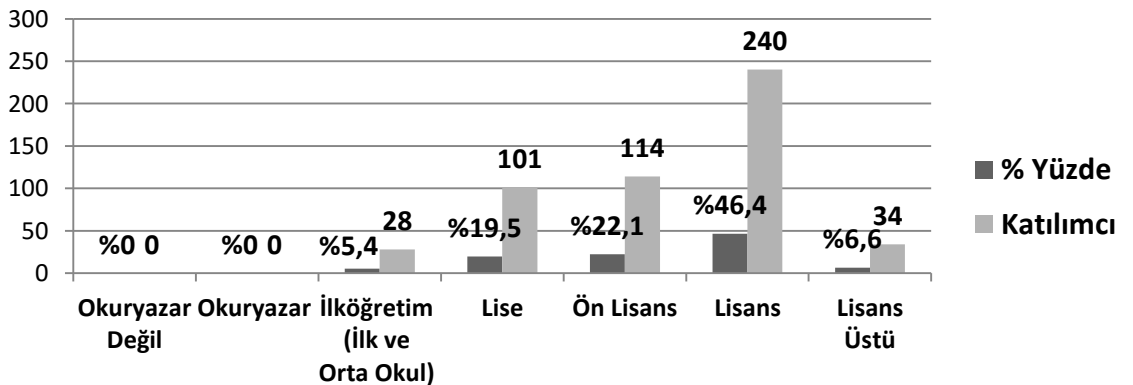
Grafik 13'deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen nerede ikamet ediyorsunuz sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun Safranbolu ilçesi yanıtını verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 279 kişi ile %54'ü Safranbolu, 171 kişi ile %33,1'i Merkez(Karabük), 31 kişi ile %6'sı Eflani, 15 kişi ile %2,9'u Yenice, 13 kişi ile %2,5'i Eskipazar ve son olarak 8 kişi ile %1,5'i ovacık ilçesinde ikamet edenlerin yanıtlarına ulaşılmıştır.

Grafik 13: Yapılan Anket Çalışmasında Nerede İkamet Ediyorsunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar

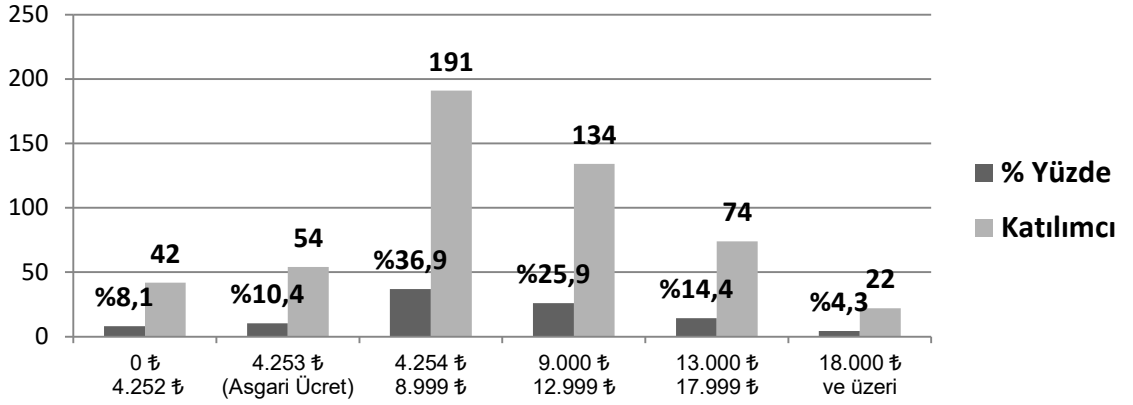
Grafik 14'deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen eğitim durumunuz nedir sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun Lisans eğitimi almış olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların 240 kişi ile %46,4'ü Lisans, 114 kişi ile %22,1'i Ön Lisans, 101 kişi ile %19,5'i Lise, 34 kişi ile %6,6'sı Lisans Üstü, 28 kişi ile %5,4'ü İlköğretim (İlk ve Orta Okul) ve son olarak okuryazar-okuryazar değil öğrenim durumuna sahip olan katılımcı olmadığı gözlemlenmiştir.

Grafik 14: Yapılan Anket Çalışmasında Eğitim Durumunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar

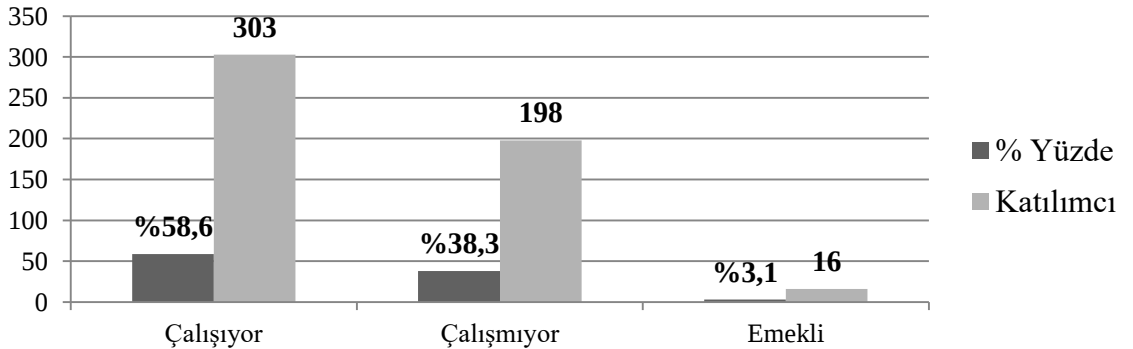
Grafik 15'deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen hane halkı aylık toplam net gelir sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun 4.254 ₺ – 8.999 ₺ toplam net gelir elde edildiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 191 kişi ile %36,9'u 4.254 ₺ – 8.999 ₺, 134 kişi ile %25,9'u 9.000 ₺ – 12.999 ₺, 74 kişi ile %14,4'ü 13.000 ₺ – 17.999 ₺, 54 kişi ile %10,4'ü 4.253 ₺ (Asgari Ücret), 42 kişi ile %8,1'i 0 ₺ – 4.252 ₺ ve son olarak 22 kişi ile %4,3'ü 18.000 ₺ ve üzeri olan toplam net gelir elde edildiği yanıtlarına ulaşılmıştır.

Grafik 15: Yapılan Anket Çalışmasında Hane Halkı Aylık Toplam Net Gelir Sorusuna Verilen Yanıtlar

Grafik 16'daki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen çalışma durumunuz sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun çalışıyor olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların 303 kişi ile %58,6'sı çalışıyor, 198 kişi ile %38,3'ü çalışmıyor ve 16 kişi ile %3,1'i emekli olan katılımcılardan olduğu yanıtlarına ulaşılmıştır.

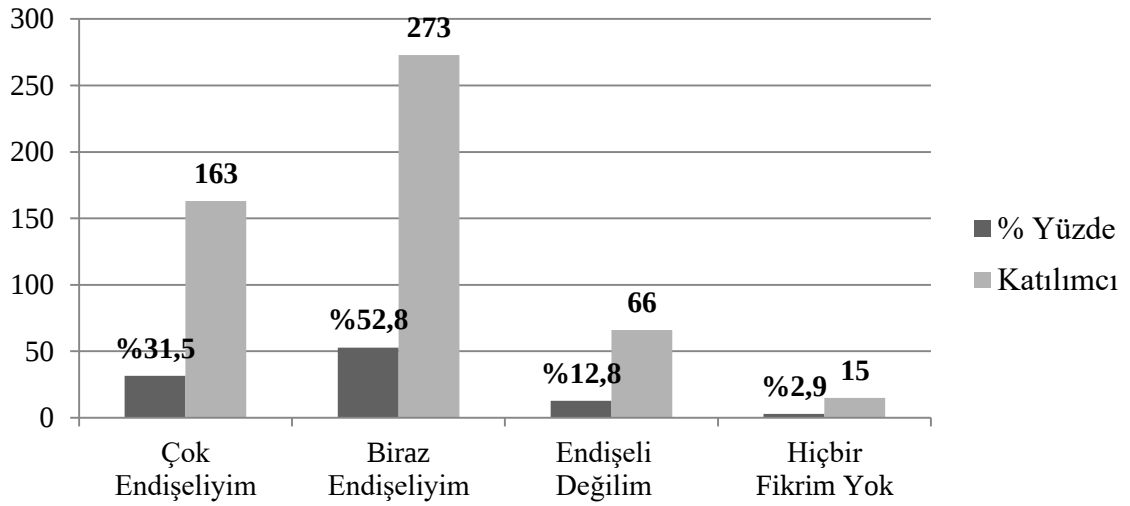
Grafik 16: Yapılan Anket Çalışmasında Çalışma Durumunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar

3.1.2. ZDS Kapsamlı Anket Sonuçları İstatistikleri

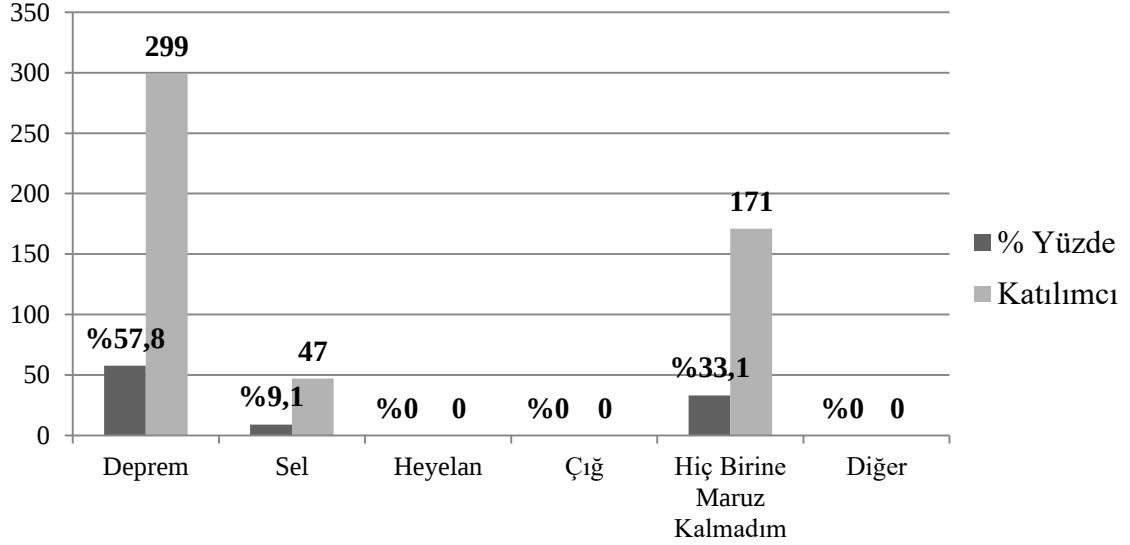
Grafik 17’deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen doğal afetler konusunda ne kadar endişelisiniz sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun biraz endişeliyim cevabı verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 273 kişi ile %52,8’i biraz endişeliyim, 163 kişi ile %31,5’i çok endişeliyim, 66 kişi ile %12,8’i endişeli değilim ve 15 kişi ile %2,9’u hiçbir fikrim yok seçeneğini işaretlediği gözlemlenmiştir.

Grafik 17: Yapılan Anket Çalışmasında Doğal Afetler Konusunda Ne Kadar Endişelisiniz Sorusuna Verilen Yanıtlar

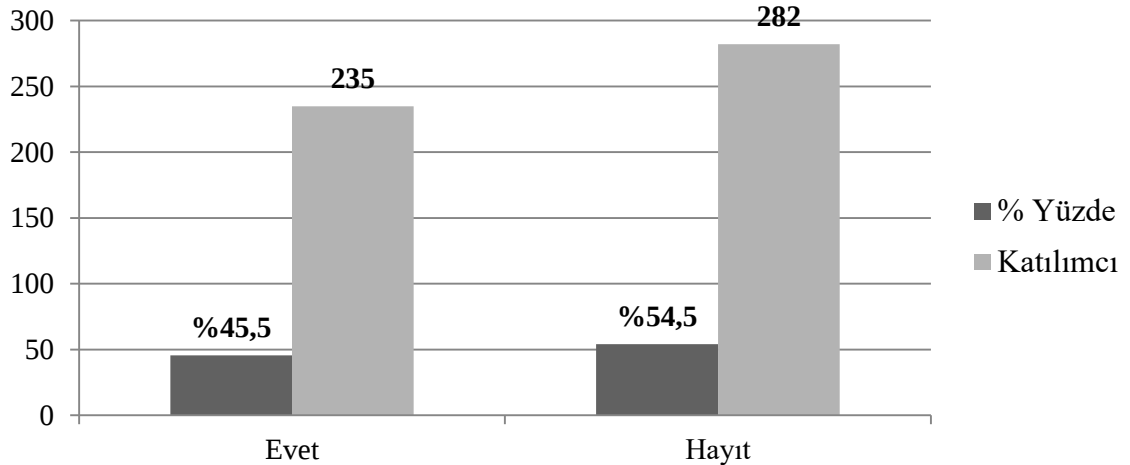
Grafik 18’deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen ülkemiz de meydana gelen doğal afet türlerinden hangisine daha çok maruz kaldınız sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun deprem cevabı verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 299 kişi ile %57,8’i deprem, 171 kişi ile %33,1’i hiç birine maruz kalmadım, 47 kişi ile %9,1’i sel, son olarak heyelan, çığ ve diğer afet türlerini seçen katılımcı olmadığı gözlemlenmiştir.

Grafik 18: Yapılan Anket Çalışmasında Ülkemiz de Meydana Gelen Doğal Afet Türlerinden Hangisine Daha Çok Maruz Kaldınız Sorusuna Verilen Yanıtlar

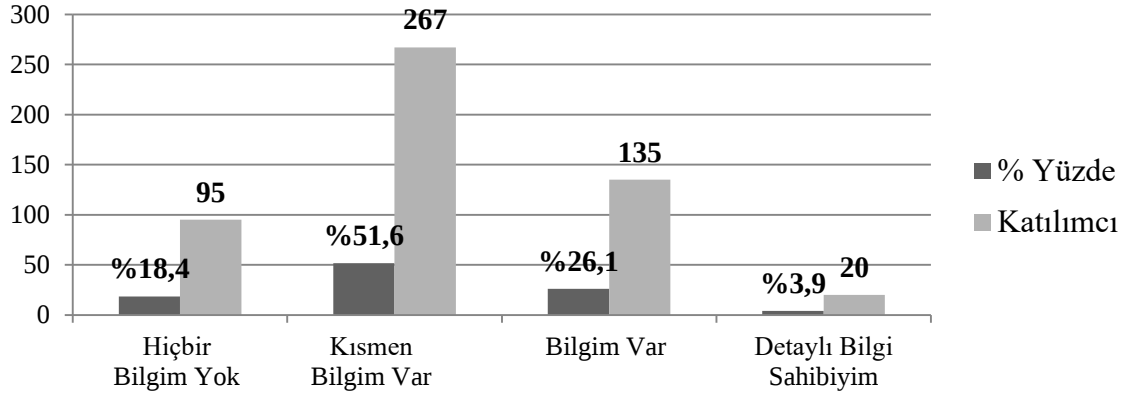
Grafik 19'daki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen maruz kaldığınız ya da maruz kalma ihtimaliniz olan afet türleri ile ilgili sigorta yaptırdınız mı sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun hayır cevabı verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 282 kişi ile %54,5'i hayır ve 235 kişi ile %45,5'i evet yanıtlarının verildiği gözlemlenmiştir.

Grafik 19: Yapılan Anket Çalışmasında Maruz Kaldığınız ya da Maruz Kalma İhtimaliniz Olan Afet Türleri ile İlgili Sigorta Yaptırdınız mı Sorusuna Verilen Yanıtlar

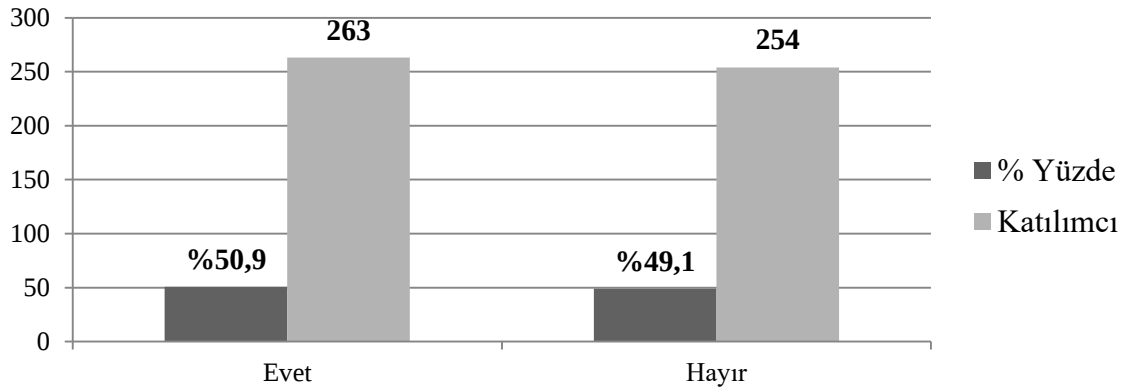
Grafik 20'deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen zorunlu deprem sigortası hakkında ne kadar bilgi sahibisiniz sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun kısmen bilgim var cevabı verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 267 kişi ile %51,6'sı kısmen bilgim var, 135 kişi ile %26,1'i bilgim var, 95 kişi ile %18,4'ü hiçbir bilgim yok ve 20 kişi ile %3,9'u detaylı bilgi sahibiyim yanıtlarının verildiği gözlemlenmiştir.

Grafik 20: Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigortası Hakkında Ne Kadar Bilgi Sahibisiniz Sorusuna Verilen Yanıtlar

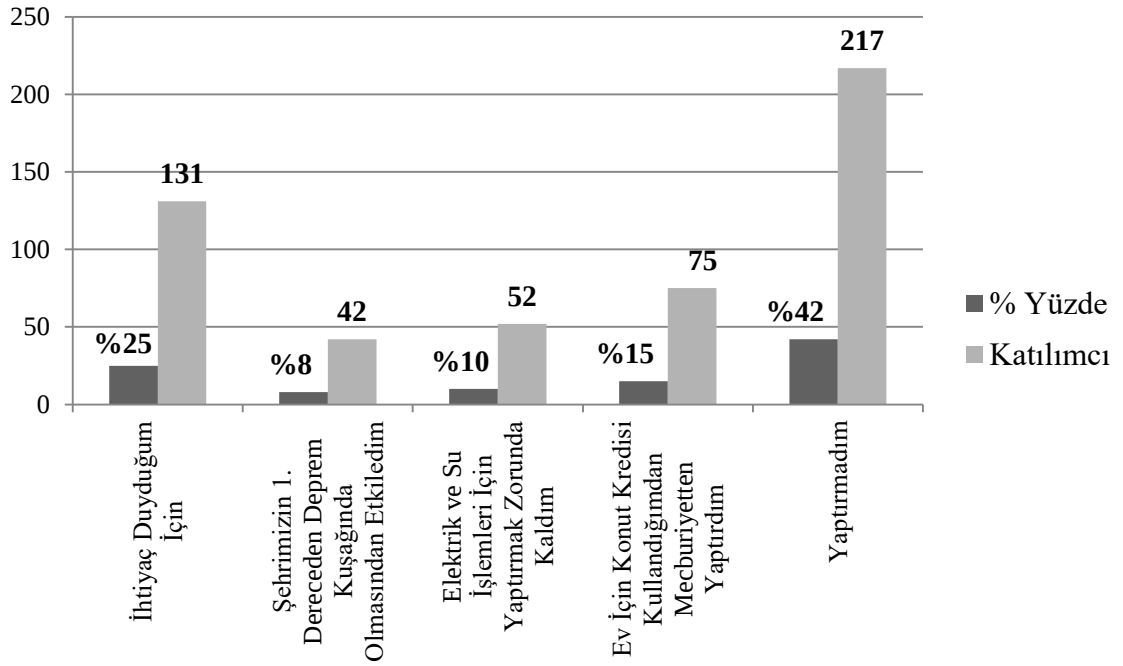
Grafik 21'deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen doğal afet tehlikelerinden biri olan depreme karşı zorunlu deprem sigortası yaptırıyor musunuz sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun evet cevabı verildiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 263 kişi ile %50,9'u evet ve 254 kişi ile %49,1'i hayır yanıtlarının verildiği gözlemlenmiştir.

Grafik 21:Yapılan Anket Çalışmasında Doğal Afet Tehlikelerinden Biri Olan Depreme Karşı Zorunlu Deprem Sigortası Yaptırıyor Musunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar

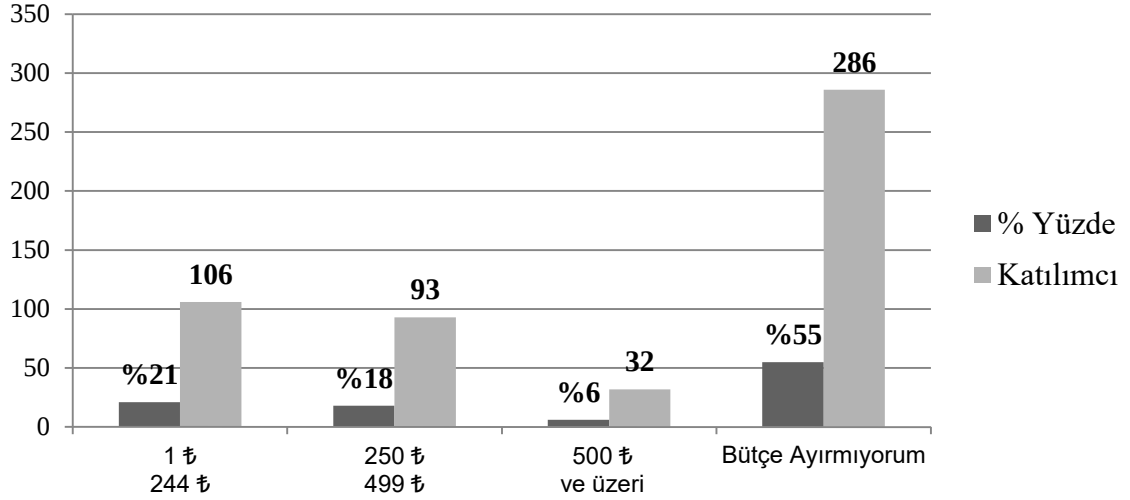
Grafik 22'deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen zorunlu deprem sigorta poliçenizi neden yaptırdınız sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun yaptırmadım cevabı verildiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 216 kişi ile %41,8'i yaptırmadım, 120 kişi ile %23,2'si ihtiyaç duyduğum için, 75 kişi ile %14,5'i ev için konut kredisi kullandığımdan mecburiyetten yaptırdım, 51 kişi ile %9,9'u elektrik ve su işlemleri için yaptırmak zorunda kaldım, 42 kişi ile %8,1'i şehrimizin 1. dereceden deprem kuşağında olmasından etkiledim, 10 kişi ile %1,9'u bir tanıdığımın önerisi ile yaptırdım, 3 kişi ile %0,6'sı diğer ve medyada reklamlardan etkilendim yanıtını seçen katılımcı olmadığı gözlemlenmiştir.

Grafik 22: Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigorta Poliçenizi Yaptırma Nedeniniz Sorusuna Verilen Yanıtlar

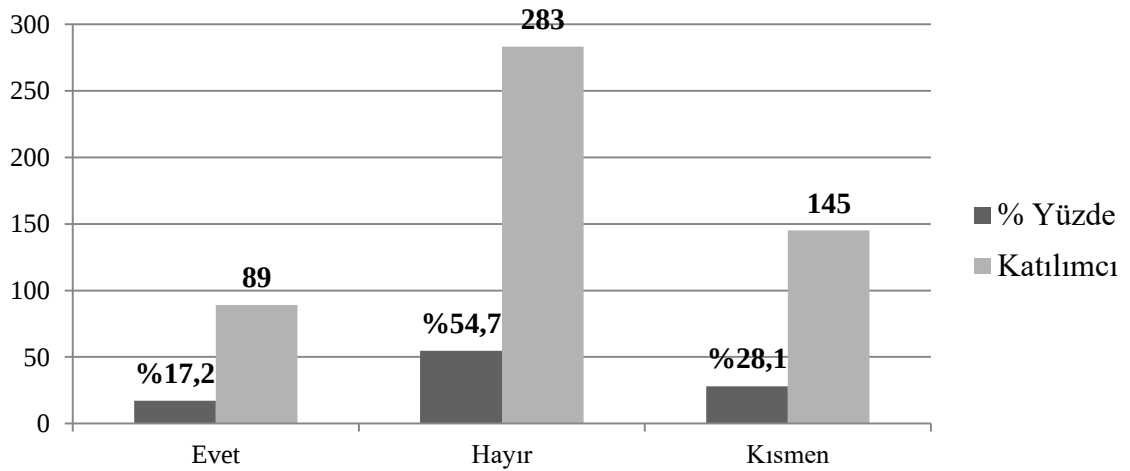
Grafik 23'deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen zorunlu deprem sigorta poliçelerine yılda ortalama ne kadar bütçe ayırıyorsunuz sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun yaptırmadım cevabı verildiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 286 kişi ile %55'i bütçe ayırmıyorum, 106 kişi ile %21'i 1 ₺ – 244 ₺ , 93 kişi ile %18'i 250 ₺ – 499 ₺, 32 kişi ile %6'sı 500 ₺ ve üzeri bütçe ayırdığı gözlemlenmiştir.

Grafik 23: Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigorta Poliçelerine Yılda Ortalama Ne Kadar Bütçe Ayırıyorsunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar

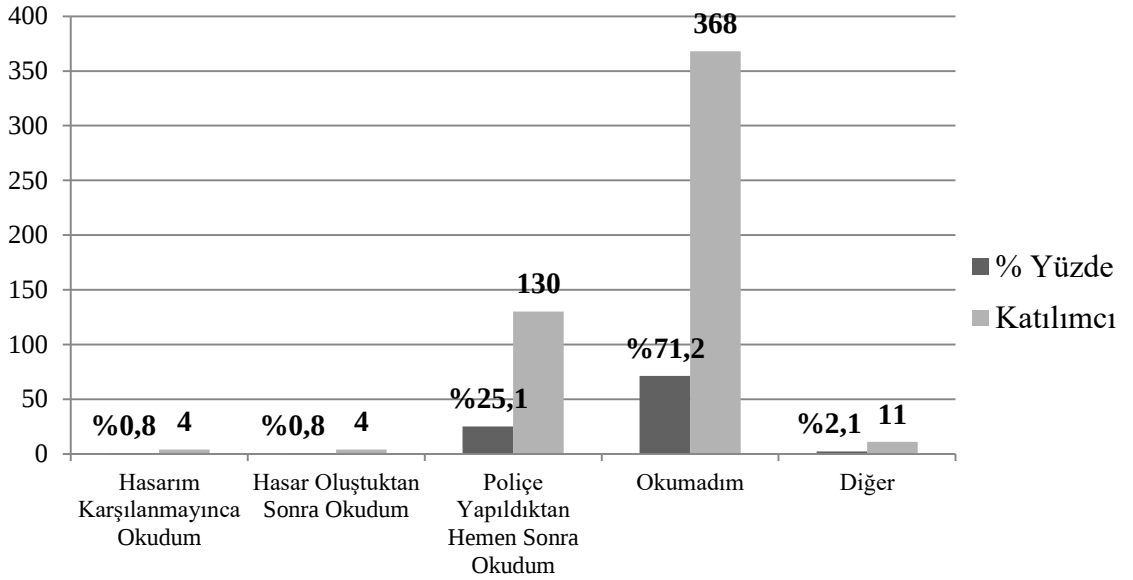
Grafik 24'deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen poliçenizi düzenleyen şirket ya da aracından zorunlu deprem sigortası hakkında detaylı bilgi aldınız mı sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun hayır cevabı verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 283 kişi ile %54,7'si hayır, 145 kişi ile %28,1'i kısmen ve 89 kişi ile %17,2'si evet cevaplarının verildiği gözlemlenmiştir.

Grafik 24: Yapılan Anket Çalışmasında Poliçenizi Düzenleyen Şirket ya da Aracından Zorunlu Deprem Sigortası Hakkında Detaylı Bilgi Aldınız Mı Sorusuna Verilen Yanıtlar

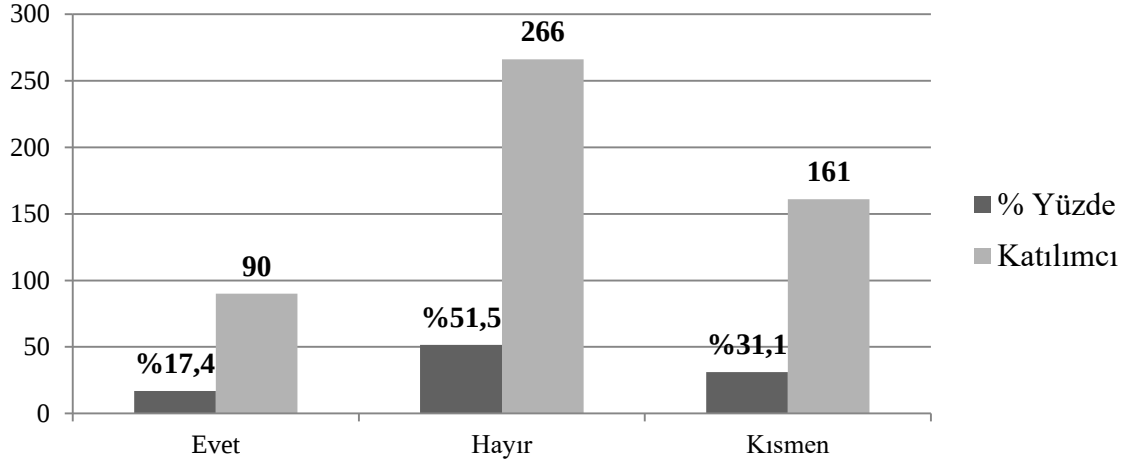
Grafik 25’deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen zorunlu deprem sigorta poliçenizi ilk olarak ne zaman okudunuz sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun okumadım cevabı verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 368 kişi ile %71,2’si okumadım, 130 kişi ile %25,1’i poliçe yapıldıktan hemen sonra okudum, 11 kişi ile %2,1’i diğer, 4 kişi ile %0,8’i hasarım karşılanmayınca okudum ve hasar oluştuğundan sonra okudum cevaplarının verildiği gözlemlenmiştir.

Grafik 25:Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigorta Poliçenizi İlk Olarak Ne Zaman Okudunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar

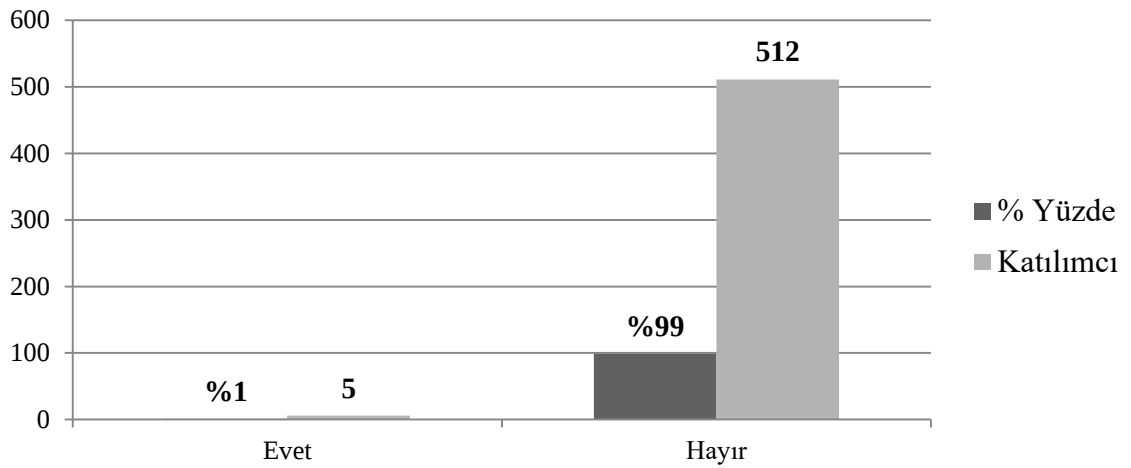
Grafik 26’deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen zorunlu deprem sigorta poliçenizin hangi teminatları karşıladığını biliyor musunuz sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun hayır cevabı verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 266 kişi ile %51,5’i hayır, 161 kişi ile %31,1’i kısmen ve 90 kişi ile 17,4’ü evet cevabını verdiği gözlemlenmiştir.

Grafik 26: Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigorta Poliçenizin Hangi Teminatları Karşladığını Biliyor Musunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar

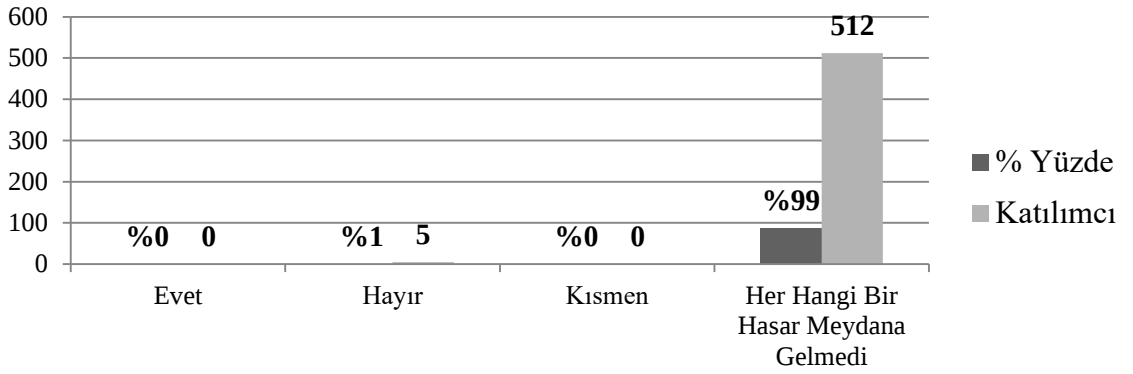
Grafik 27'deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen zorunlu deprem sigortası kapsamında binanızda bir hasar meydana geldi mi sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun hayır cevabı verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 512 kişi ile %99'u hayır ve 5 kişi ile %1'i evet cevabını verdiği gözlemlenmiştir.

Grafik 27: Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigortası Kapsamında Binanızda Bir Hasar Meydana Geldi Mi Sorusuna Verilen Yanıtlar

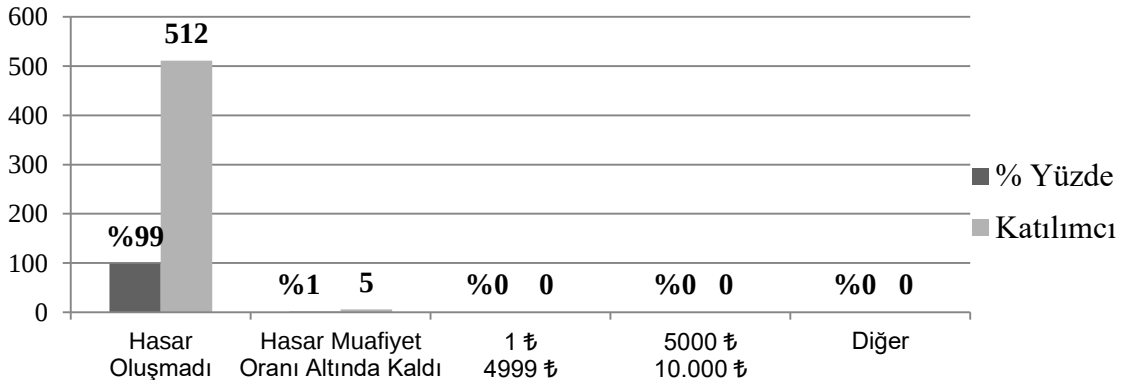
Grafik 28'deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen 18. Soruya Cevabınız “Evet” İse Hasarınız Karşılandı Mı sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun hayır cevabı verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 455 kişi ile %88'i her hangi bir hasar meydana gelmedi, 53 kişi ile %10,2'si hayır, 6 kişi ile %1,2'si kısmen ve 3 kişi ile %0,6'sı evet cevabını verdiği gözlemlenmiştir.

Grafik 28: Yapılan Anket Çalışmasında 18. Soruya Cevabınız “Evet” İse Hasarınız Karşılandı Mı Sorusuna Verilen Yanıtlar

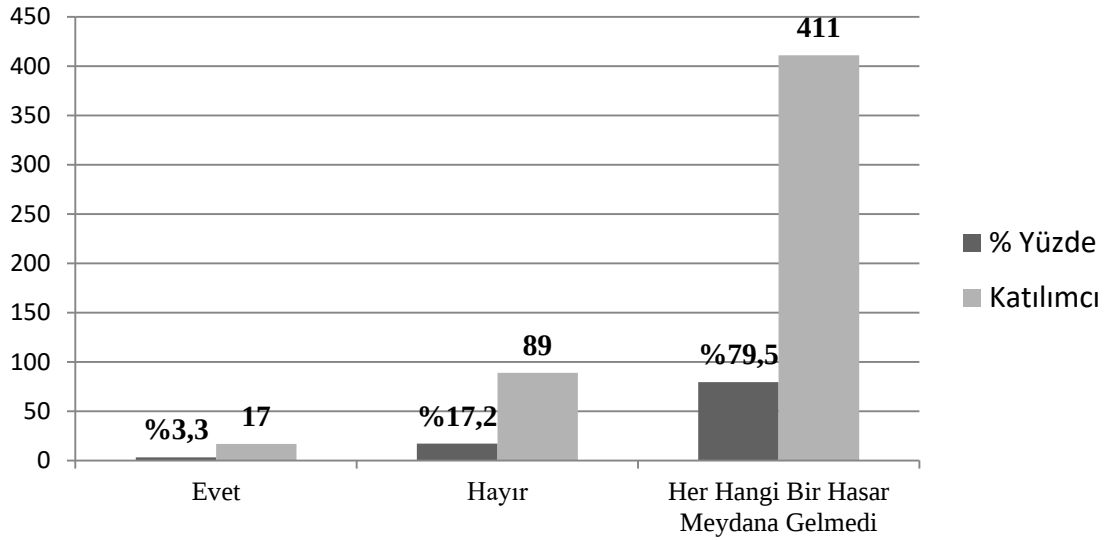
Grafik 29'daki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen binanızda hasar meydana geldi ise ne kadar para aldınız sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun hasar oluşmadı cevabını verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 488 kişi ile %94,3'ü hasar oluşmadı, 16 kişi ile %3,1'i diğer, 6 kişi ile %1,2'si 1000 ₺ - 4999 ₺, 5 kişi ile %1'i 1 ₺ – 999 ₺, ve 2 kişi ile %0,4'ü 5000 ₺ - 10.000 ₺ cevabını verdiği gözlemlenmiştir.

Grafik 29: Yapılan Anket Çalışmasında Binanızda Hasar Meydana Geldi İse Ne Kadar Para Aldınız Sorusuna Verilen Yanıtlar

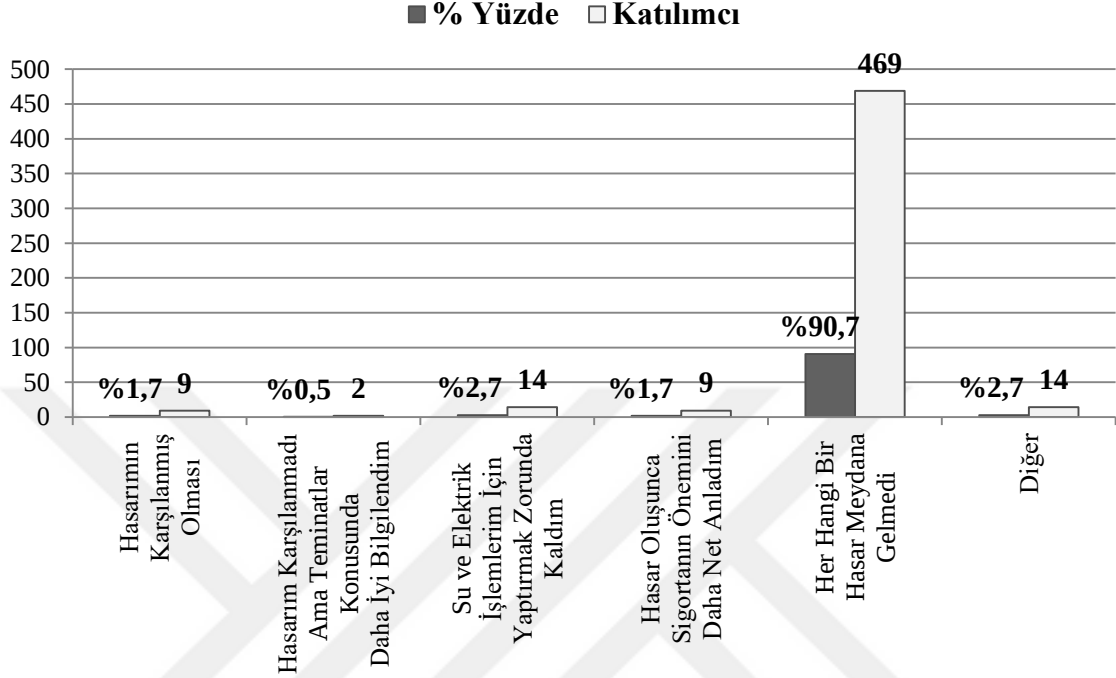
Grafik 30'daki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen deprem sonrası oluşan hasarınızdan sonra bir daha zorunlu deprem sigorta poliçesi yaptırdınız mı sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun her hangi bir hasar meydana gelmedi cevabını verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 411 kişi ile %79,5'i her hangi bir hasar meydana gelmedi, 89 kişi ile %17,2'si hayır ve 17 kişi ile %3,3'ü evet cevabını verdiği gözlemlenmiştir.

Grafik 30: Yapılan Anket Çalışmasında Deprem Sonrası Oluşan Hasarınızdan Sonra Bir Daha Zorunlu Deprem Sigorta Poliçesi Yaptırdınız Mı Sorusuna Verilen Yanıtlar

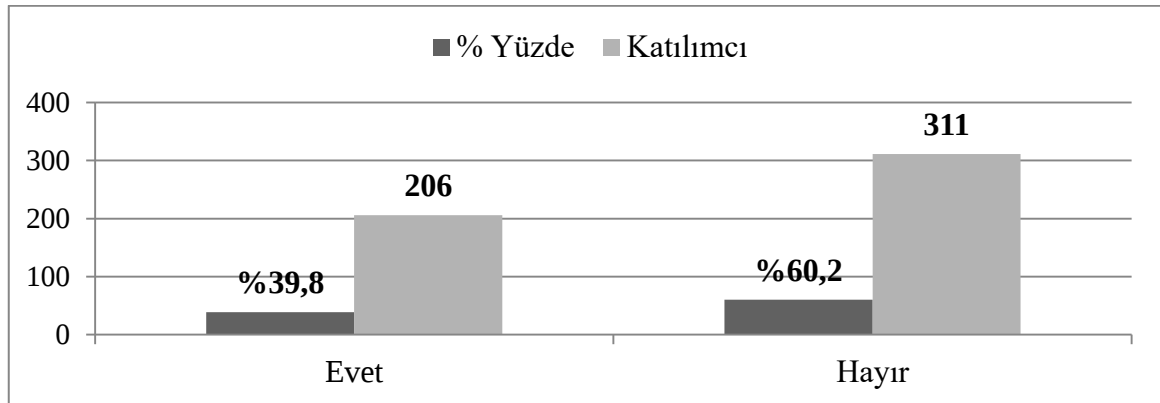
Grafik 31'deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen hasarınız meydana geldikten sonra yeniden zorunlu deprem sigorta poliçesi yaptırmaya sebebınız nedir sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun her hangi bir hasar meydana gelmedi cevabını verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 469 kişi ile %90,7'si her hangi bir hasar meydana gelmedi, 14 kişi ile %2,7'si su ve elektrik işlemlerim için yaptırmak zorunda kaldım, 14 kişi ile %2,7'si diğer, 9 kişi ile %1,7'si hasarımın karşılanmış olması, 9 kişi ile %1,7'si hasar oluşunca sigortanın önemini daha net anladım ve 2 kişi ile %0,5'i hasarım karşılanmadı ama teminatlar konusunda daha iyi bilgilendim cevabını verdiği gözlemlenmiştir.

Grafik 31: Yapılan Anket Çalışmasında Hasarınız Meydana Geldikten Sonra Yeniden Zorunlu Deprem Sigorta Poliçesi Yaptırma Sebebiniz Nedir Sorusuna Verilen Yanıtlar

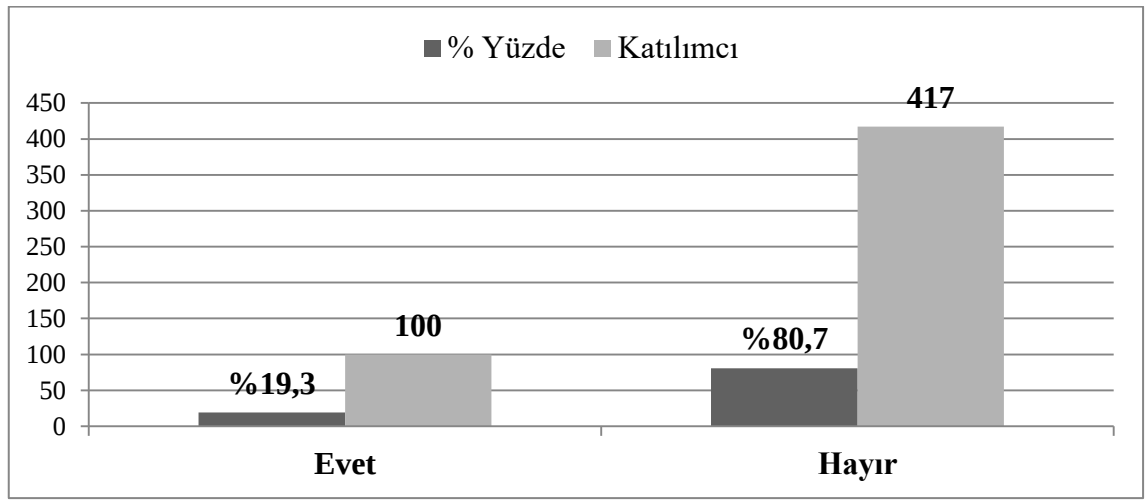
Grafik 32'deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen zorunlu deprem sigorta poliçenizi her yıl yeniliyor musunuz sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun hayır cevabını verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 311 kişi ile %60,2'si hayır ve 206 kişi ile %39,8'i evet cevabını verdiği gözlemlenmiştir.

Grafik 32: Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigorta Poliçenizi Her Yıl Yeniliyor Musunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar

Grafik 33'deki veriler incelendiğinde ankete katılım sağlayan bireylerin, yöneltilen zorunlu deprem sigorta poliçesine ek olarak konut sigorta poliçesi yaptırıyor musunuz sorusuna verilen yanıtlarda çoğunluğun hayır cevabını verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların 417 kişi ile %80,7'si hayır ve 100 kişi ile %19,3'ü evet cevabını verdiği gözlemlenmiştir.

Grafik 33: Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigorta Poliçesine Ek Olarak Konut Sigorta Poliçesi Yaptırıyor Musunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar

3.1.3. Anketin Güvenilirlik Analizi

Çalışma kapsamında kullanılan ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Çalışmada kullanılan ölçekte 7'si demografik ve 17'si ise tez konusuna ilişkin toplam 24 adet soru bulunmaktadır. Tablo 15'de anketin güvenilirlik test sonucuna yer verilmiş olup, ölçekte yer alan 17 soru için Cronbach Alpha değeri hesaplatılmış ve 0,702 değeri elde edilmiştir. İstatistikte Cronbach'ın alfa (α) katsayısı psikometrik bir testin güvenilirliğinin kestiriminde kullanılmaktadır. Her bir soru için saptanan bir tek α değeri olabildiği gibi, ölçekteki tüm sorular içinde ortalama bir α değeri de hesaplanabilmektedir. Katsayının 0.7 ve üstünde bulunması durumunda ölçek güvenilirliği iyi olarak kabul edilebilmektedir (Kılıç, 2016:47). Böylelikle test edilen güvenilirlik kriterleri 0.7 değerini geçtiği için, uygulanan anketin başarılı olduğu, anketin tutarlılık gösterdiği ve ulaşılabilecek neticelerin gerçek değerleri yansıtacağı sonucu ortaya koyulmuştur.

Tablo 15: Anketin Güvenirlilik Test Sonucu

	Sonuç
Cronbach's Alpha Değeri	0,702

3.1.4. Araştırma Bulguları

Çalışma kapsamında dört araştırma sorusu yer almaktadır. Bu araştırma sorularının her birine ilişkin ilk olarak betimsel istatistikler hesaplanmıştır. Sonraki aşamada ise sırasıyla ilk araştırma sorusu kapsamında doğal afet konusundaki endişe düzeyinin yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bunun için uygulanacak test belirlenmeden önce normallik testi yapılmış ve normal dağılıma uygun olmadığı görülen veriler nonparametrik testlerden Kruskal-Wallis H testi ile analiz edilmiştir. Bu test ile anlamlılık düzeyi hesaplanmış ve anlamlılık düzeyi 0,05'e göre yorumlama yapılmıştır. İkinci araştırma sorusunda ise katılımcıların ikamet ettikleri yerler ile maruz kaldıkları doğal afet türleri arasındaki ilişki Pearson Ki-Kare testi ile incelenmiştir. Kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemeye kullanılan Pearson Ki-Kare testi için normallik varsayımı aranmadığından bu araştırma sorusunda normallik testi uygulanmadan doğrudan test yapılmıştır. Bu teste göre hesaplanan anlamlılık değeri 0,05'e göre yorumlanmıştır. Bir sonraki araştırma sorusunda ise katılımcıların zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzeylerinin eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. İlk olarak normallik testi yapılmış ve normal dağılıma uygun olmayan veriler Kruskal-Wallis H testi ile analiz edilmiştir. Benzer şekilde bu test ile hesaplanan anlamlılık değeri 0,05'e göre yorumlanmıştır. Son soruda ise katılımcıların gelir durumları ile zorunlu deprem sigortasına ayırdıkları yıllık bütçe arasındaki ilişki Pearson Ki-Kare testi ile incelenmiştir. Gelir durumu ve zorunlu deprem sigortasına ayrılan yıllık bütçe kategorik veril olup bunlar için uygulanan Pearson Ki-Kare testinde normallik varsayımı aranmadığından normallik testi uygulanmamıştır. Pearson Ki-Kare testi ile hesaplanan anlamlılık değeri 0,05'e göre değerlendirilmiştir.

1. Katılımcıların yaşlarına göre doğal afet konusunda endişe durumları

Katılımcıların doğal afet konusunda endişe düzeyleri yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

H₀: Katılımcıların doğal afet konusundaki endişe düzeyleri arasında yaşa göre anlamlı bir fark yoktur.

H₅: Katılımcıların doğal afet konusundaki endişe düzeyleri arasında yaşa göre anlamlı bir fark vardır.

Çalışma kapsamında katılımcıların doğal afet konusunda endişe düzeylerinin yaş gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Analiz öncesi kullanılacak teste karar vermeden önce değişkenin normal dağılıma uygun olup olmadığı Kolmogorov-Smirnov Testi ile kontrol edilmiştir (Tablo 16). Kolmogorov-Smirnov testine göre tüm yaş gruplarında katılımcıların doğal afet konusundaki endişe düzey puanlarına ait *p* değeri (significance-anlamlılık değeri) 0,05'ten küçüktür. Bu durumda değişkenin normal dağılım varsayımını sağlamadığı görülmüştür. Bu nedenle katılımcıların doğal afet konusunda endişe düzeyleri arasında yaş gruplarına göre anlamlı bir fark olup olmadığı ANOVA testinin nonparametrik hali olan Kruskal-Wallis H testi ile analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılımını kontrol etmek amacıyla yapılan Kolmogorov Simirnov Testi sonuçları Tablo 16'da aşağıdaki gibidir.

Tablo 16: Katılımcıların Doğal Afet Konusundaki Endişe Düzeylerinin Yaşa Göre Normal Dağılım Test Sonuçları

	Yaş Grubu	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
		İstatistik	SD	P*	İstatistik	SD	P*
Doğal Afet Endişe Düzeyi	18-29yaş	,276	221	,000	,805	221	,000
	30-39yaş	,269	143	,000	,804	143	,000
	40-49yaş	,287	102	,000	,790	102	,000
	50-59yaş	,282	46	,000	,826	46	,000
	60 ve üzeri yaş	,349	5	,046	,771	5	,046

* $p < 0,05$

Yapılan Kruskal-Wallis H testine göre (Tablo 17) hesaplanan p değeri (significance-anlamlılık değeri) 0,021 olup 0,05'ten küçüktür. Bu nedenle katılımcıların doğal afet konusundaki endişe düzeyleri arasında yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($X^2(4)=3,380$; $p<,05$). Bir başka ifadeyle katılımcıların yaşları katılımcıların doğal afet konusundaki endişe düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Dolayısıyla H_0 hipotezi reddedilmiş ve H_5 hipotezi kabul edilmiştir.

Buna ek olarak hangi yaş grupları arasında anlamlı fark olduğunu tespit etmek amacıyla ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. İkili karşılaştırmalarda ise Tablo 17'de verildiği üzere 4 yaş grubu çiftinde doğal afet konusundaki endişe düzeyleri arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Detayda 18-29 yaş grubu ile 50-59 yaş grubu arasında, 18-29 yaş grubu ile 60 ve üzeri yaş grubu arasında, 30-39 yaş grubu ile 60 ve üzeri yaş grubu arasında ve 40-49 yaş grubu ile 60 ve üzeri yaş grubu arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Aritmetik ortalamalar değerlendirildiğinde ise 18-29 yaş grubunun doğal afet endişe düzeyi ($M=3,13$), 50-59 yaş grubunun ($M=3,04$) ve 60 ve üzeri yaş grubunun ($M=2,60$) endişe düzeyinden daha yüksektir. Benzer şekilde 30-39 yaş grubu ($M=3,16$) ve 40-49 yaş grubu ($M=3,16$), 60 yaş ve üzeri yaş grubundan ($M=2,60$) daha yüksek doğal afet endişe düzeyine sahiptirler.

Tablo 17: Katılımcıların Doğal Afet Konusundaki Endişe Düzeylerinin Yaşa Göre Karşılaştırması (Kruskal-Wallis H)

Değişkenler	Yaş Grubu	N	M	Sıra Ortalaması	sd	X^2	P*	Farkın Kaynağı
Doğal Afet Endişe Düzeyi	18-29 yaş	221	3,13	260,53	4	3,380	,021	18-29 ile 50-59
	30-39 yaş	143	3,16	262,67				18-29 ile 60 ve üzeri
	40-49 yaş	102	3,16	261,86				30-39 ile 60 ve üzeri
	50-59 yaş	46	3,04	244,68				40-49 ile 60 ve üzeri
	60 ve üzeri yaş	5	2,60	159,90				

* $p<0,05$

2. Katılımcıların ikamet ettiği yerlere göre maruz kalınan doğal afet türleri

Katılımcıların ikamet ettiği yerler ile maruz kalınan doğal afet türleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

H₀: Katılımcıların ikamet ettiği yerler ile maruz kalınan doğal afet türleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H₅: Katılımcıların ikamet ettiği yerler ile maruz kalınan doğal afet türleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Katılımcıların ikamet ettiği yerler ile maruz kaldıkları doğal afet türleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı Pearson Ki-Kare testi ile incelenmiştir. Pearson Ki-Kare testi; iki ve daha fazla değişkenin birbirinden bağımsız olup olmadığını incelemek amacıyla kullanılan bir test olup en önemli ön koşulu ise verilerin kategorik olmasıdır. Bunun yanında Pearson Ki-Kare testi nonparametrik test olup verilerin normal dağılması varsayımı bulunmamaktadır. Bu nedenle bu araştırma sorusu için verilerin kategorik olması ve uygulanacak testin doğrudan nonparametrik test olması nedeniyle normallik varsayımı kontrol edilmemiştir. Bu çalışmada katılımcıların ikamet ettiği yer için Eflani, Eskipazar, Merkez, Ovacık, Safranbolu ve Yenice olmak üzere 6 kategoride ve maruz kalınan doğal afet türleri için ise deprem, sel ve maruz kalmadım olmak üzere 3 kategoride veri toplanmıştır. Dolayısıyla bu iki kategorik veri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Pearson Ki-Kare testi kullanılmıştır. Ayrıca bu araştırma sorusu için Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplanmamıştır. Çünkü Pearson Korelasyon Katsayısı iki sürekli değişken arasındaki doğrusal ilişkinin derecesinin hesaplanmasında kullanılmakta olup bu araştırma sorusundaki veriler kategoriktir. Bu nedenle ilgili araştırma sorusu için frekans ve yüzde dağılımları ile Pearson Ki-Kare değerleri hesaplanmıştır (Tablo 18).

Tablo 18’de verilen frekans ve yüzdeler incelendiğinde, katılımcıların 299’u (%57,8) depreme, 47’si (%9,0) sele ve 171’i ise (%33,1) herhangi bir doğal afete maruz kalmadığını belirtmiştir. İkamet edilen bölgelere göre incelendiğinde ise, tüm bölgeler için bölgede ikamet eden katılımcıların yarısından fazlasının depreme maruz kaldığı görülmektedir. Bu oran %62,5 ile en fazla Ovacık ilinde gerçekleşmiştir. Bir başka ifade ile Ovacık’da ikamet edenlerin %62,5’i depreme maruz kaldığını belirtmiştir. Buna ek olarak sele maruz kalan katılımcılar ise Merkez (f=16, %34,0) ve Safranbolu (f=23, %48,9) bölgelerinde yoğunlaşmaktadır.

Betimsel istatistikler yanında Pearson Ki-Kare testine göre hesaplanan p değeri (significance-anlamlılık değeri) 0,006 olup 0,05'ten küçüktür. Dolayısıyla ikamet edilen bölge ile maruz kalınan doğal afet türü arasında anlamlı bir ilişki vardır ($X^2=6,611$; $p<,05$). Özelde katılımcıların ikamet ettiği bölge ile maruz kaldıkları doğal afet türü arasında anlamlı bir ilişki vardır. Sonuç olarak H_0 hipotezi reddedilmiş ve H_1 hipotezi olan “Katılımcıların ikamet ettiği yerler ile maruz kalınan doğal afet türleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.” İfade kabul edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18: İkamet Edilen Bölge ve Maruz Kalınan Doğal Afet Türü Arasındaki İlişki (Pearson Ki-Kare)

		İkamet Edilen Bölge						Toplam	Pearson X^2	p*
		Eflani	Eskipazar	Merkez	Ovacık	Safranbolu	Yenice			
Maruz Kalınan Doğal Afet Türü	Deprem	f	18	7	92	5	168	9	299	6,611 ,006
		% (afet türü)	6,0%	2,3%	30,8%	1,7%	56,2%	3,0%	100,0%	
		% (ikamet)	58,1%	53,8%	53,8%	62,5%	60,2%	60,0%	57,8%	
	Sel	f	5	2	16	1	23	0	47	
		% (afet türü)	10,6%	4,3%	34,0%	2,1%	48,9%	0,0%	100,0%	
		% (ikamet)	16,1%	15,4%	9,4%	12,5%	8,2%	0,0%	9,1%	
	Maruz Kalmadım	f	8	4	63	2	88	6	171	
		% (afet türü)	4,7%	2,3%	36,8%	1,2%	51,5%	3,5%	100,0%	
		% (ikamet)	25,8%	30,8%	36,8%	25,0%	31,5%	40,0%	33,1%	
Toplam		f	31	13	171	8	279	15	517	
		% (afet türü)	6,0%	2,5%	33,1%	1,5%	54,0%	2,9%	100,0%	
		% (ikamet)	100 %	100%	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	

* $p<0,05$

3. Katılımcıların eğitim durumlarına göre ZDS hakkındaki bilgi sahipliği

Katılımcıların zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzeyleri arasında eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

H₀: Katılımcıların zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzeyleri arasında eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık yoktur.

H₅: Katılımcıların zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzeyleri arasında eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır.

İlgili araştırma sorusu kapsamında katılımcıların eğitim düzeylerinin zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ilk olarak verilerin normal dağılıma uygunluğunun tespit edilmesi gerekmektedir. H₀ katılımcıların zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzeyleri arasında eğitim düzeyi değişkeni normal dağılıma sahiptir. H₅ katılımcıların zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzeyleri arasında eğitim düzeyi değişkeni normal dağılıma sahip değildir. Tablo 19’da normallik testinin sonuçları verilmiştir. Gözlem sayısı n>50 olduğundan Kolmogorov-Smirnov kullanılmıştır. Tablo 19 incelendiğinde, tüm eğitim düzeylerinde katılımcıların zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzey puanlarının *p* değeri (significance-anlamlılık değeri) 0,000 olup 0,05’ten küçüktür. Buna göre veriler normal dağılım göstermemektedir.

Tablo 19: Katılımcıların Zorunlu Deprem Sigortası (ZDS) Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Eğitim Düzeyine Göre Normal Dağılım Test Sonuçları

	Eğitim Düzeyi	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
		İstatistik	SD	P*	İstatistik	SD	P*
ZDS Hakkındaki Bilgi Düzeyi	İlköğretim	,318	28	,000	,779	28	,000
	Lise	,288	101	,000	,792	101	,000
	Ön Lisans	,309	114	,000	,826	114	,000
	Lisans	,259	240	,000	,860	240	,000
	Lisansüstü	,244	34	,000	,866	34	,001

* *p*<0,05

Kolmogorov-Simornov Testine göre normal dağılmayan veriler nedeniyle katılımcıların zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzeylerinin eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla ANOVA testinin nonparametrik hali olan Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır ve test sonuçları Tablo 20’de verilmiştir. Kruskal-Wallis H testine göre, hesaplanan p değeri (significance-anlamlılık değeri) 0,017 olup 0,05’ten küçüktür. Dolayısıyla katılımcıların zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzeyleri arasında eğitim düzeyi bakımından anlamlı bir fark vardır ($X^2(4)=12,042$; $p<,05$). Başka ifade ile, katılımcıların eğitim düzeyi zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark oluşturmaktadır. Bu durumda H_0 hipotezi reddedilerek H_5 hipotezi kabul edilmiştir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalara göre ise ilköğretim-lisans, ilköğretim-lisansüstü, lise-lisans ve lise-lisansüstü gruplarının zorunlu deprem sigortası bilgi düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Tablo 20’de verilen aritmetik ortalamalara bakıldığında ilköğretim mezunu katılımcıların zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzeylerinin ($M=1,89$), lisans ($M=2,24$) ve lisansüstü ($M=2,32$) mezunu katılımcıların bilgi düzeylerinden daha düşük olduğu görülmektedir. Benzer şekilde zorunlu deprem sigortası hakkında lise mezunu katılımcılar ($M=1,99$), lisans ($M=2,24$) ve lisansüstü ($M=2,32$) mezunu katılımcılardan daha düşük düzeyde bilgiye sahiptir.

Tablo 20: Katılımcıların ZDS Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırması (Kruskal-Wallis H)

Değişkenler	Eğitim Düzeyi	N	M	Sıra Ortalaması	s d	X^2	P^*	Farkın Kaynağı
ZDS Hakkındaki Bilgi Düzeyi	İlköğretim	28	1,89	212,46	4	12,042	,017	İlköğretim-Lisans
	Lise	101	1,99	231,37				İlköğretim-Lisansüstü
	Ön Lisans	114	2,13	254,45				Lise-Lisans
	Lisans	240	2,24	273,87				Lise-Lisansüstü
	Lisansüstü	34	2,32	289,71				

* $p<0,05$

4. Katılımcıların gelir durumlarına göre yıllık ayrılan bütçe miktarı

Katılımcıların gelir durumları ile zorunlu deprem sigortasına ayırdığı yıllık bütçe miktarı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

H₀: Katılımcıların gelir durumları ile zorunlu deprem sigortasına ayırdığı yıllık bütçe miktarı arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H₅: Katılımcıların gelir durumları ile zorunlu deprem sigortasına ayırdığı yıllık bütçe miktarı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Katılımcıların aylık toplam gelirleri ile zorunlu deprem sigortasına ayırdığı yıllık bütçe arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmek amacıyla Pearson Ki-Kare testi uygulanmıştır. Pearson Ki-Kare testi kategorik iki değişken arasındaki ilişkinin incelenmesinde kullanılan bir test olup bu araştırması sorusunda da katılımcıların gelir durumu ile zorunlu deprem sigortasına ayırdıkları yıllık bütçe arasındaki ilişki incelenmiştir. Ayrıca Pearson Ki-Kare testi nonparametrik test olup verilerin normal dağılması varsayımı bulunmamaktadır. Bu nedenle bu araştırma sorusu için verilerin kategorik olması ve uygulanacak testin doğrudan nonparametrik test olması nedeniyle normallik varsayımı kontrol edilmemiştir.

Çalışmada zorunlu deprem sigortasına ayrılan bütçe için 1-244 ₺, 250-499 ₺, 500 ₺ ve üzeri ile bütçe ayırmıyorum olmak üzere 4 kategori, aylık gelir miktarında için ise 6 kategoride veri toplanmıştır. Dolayısıyla bu araştırma sorusu için kategorik iki değişken arasındaki ilişkiyi incelemeye kullanılan Pearson Ki-Kare testi kullanılmıştır (Tablo 21).

Tablo 21’de verilene göre, katılımcıların gelir durumlarına göre dağılımlarında 42 katılımcı (%8,1) aylık 0-4252 ₺, 54’ü (%10,4) asgari ücret (4253 ₺), 191’i (%36,9) 4254-8999 ₺, 134’ü (%25,9) 9000-12999 ₺, 74’ü (%14,3) 13000-17999 ₺ ve 22’si (%4,3) 18000 ₺ ve üzerinde gelire sahip olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında bu katılımcıların 286’sı (%55,3) zorunlu deprem sigortası için bütçe ayırmadığını belirtirken, 106’sı (%20,5) 1-244 ₺ arasında, 93’ü (%18,0) 250-499 ₺ arasında ve 32’si (%6,2) ise 500 ₺ ve üzerinde bütçe ayırdıklarını belirtmişlerdir. Gelir grupları özelinde incelendiğinde aylık geliri 0-4252 ₺ olan katılımcıların büyük çoğunluğu (%66,7) zorunlu deprem sigortasına bütçe ayırmadığını belirtirken kalan katılımcılar 250-499 ₺ zorunlu deprem sigortası bütçesi grubunda (%16,7) yoğunlaşmaktadır. Asgari ücret

kazanan katılımcılarda ise benzer şekilde %53,7'si bütçe ayırmazken, %22,2'si en 250-499 ₺, %18,5'i ise 1-244 ₺ bütçe ayırmaktadır. Asgari ücret kazananlardan farklı olarak 4254-8999 ₺ aylık gelire sahip olanların %59,2'si zorunlu deprem sigortasına bütçe ayırmamaktadır. Bütçe ayıranların %19,9'u 1-244 ₺ arasında, %15,7'si 250-499 ₺ arasında ve %5,2'si ise 500 ₺ ve üzerinde bütçe ayırmaktadır. Öte yandan 9000-12999₺ arasında aylık geliri olan bireylerin yarısından fazlası zorunlu deprem sigortası için bütçe ayırdığını bunların %23,9'u 1-244 ₺ arasında, %21,6'sı 250-499 ₺ arasında, %6,7'si ise 500 ₺ ve üzerinde bütçeler olduğunu belirtmişlerdir. Aylık geliri 13000-17999 ₺ arasında olanlar ise zorunlu deprem sigortasına bütçe ayırma konusunda 4252 ₺ ve altında kazananlardan sonra en isteksizlerdir. Bir başka ifade ile bu grupta yer alan katılımcıların %58,1'i zorunlu deprem sigortası için bütçe ayırmazken bütçe ayıranlar yoğunluk olarak (%24,3) 1-244 ₺ bütçe grubunda yoğunlaşmaktadır. Son olarak 18000₺ ve üzerinde geliri olan katılımcıların yaklaşık %60'ı zorunlu deprem sigortasını bütçe ayırırken bunların dağılımı %18,2 (1-244 ₺), %31,8 (250-499 ₺) ve %9,1 (500 ₺ ve üzeri) şeklindedir.

Aylık gelir ve zorunlu deprem sigortasına ayrılan bütçeye ait çapraz tabloda yer alan betimsel istatistikler yanında, Pearson Ki-Kare testine göre hesaplanan p değeri (significance-anlamlılık değeri) 0,443 olup 0,05'ten büyüktür. Buna göre katılımcıların aylık gelirleri ile zorunlu deprem sigortasına ayırdıkları yıllık bütçe arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($X^2=15,124$; $p>,05$). Bir başka ifade ile katılımcıların aylık geliri arttıkça ya da azaldıkça zorunlu deprem sigortasına ayrılan bütçede anlamlı bir değişim olmamaktadır. Sonuç olarak H_0 hipotezi kabul edilmiş ve katılımcıların gelir durumları ile zorunlu deprem sigortasına ayırdığı yıllık bütçe miktarı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 21: Katılımcıların Aylık Gelir Miktarı ve ZDS'na Ayrılan Yıllık Bütçe Miktarı Arasındaki İlişki (Pearson Ki-Kare)

		ZDS'na Ayrılan Yıllık Bütçe					Pearson X ²	*
		1 - 244 TL	250 - 499 TL	500 TL ve üzeri	Bütçe Ayırmıyorum	Toplam		
Aylık Gelir Miktarı	0-4252 TL	f 4	7	3	28	42	15,124	,443
	% (aylık gelir)	9,5%	16,7%	7,1%	66,7%	100,0%		
	% (ZDS bütçe)	3,8%	7,5%	9,4%	9,8%	8,1%		
	4253 TL	f 10	12	3	29	54		
	% (aylık gelir)	18,5%	22,2%	5,6%	53,7%	100,0%		
	% (ZDS bütçe)	9,4%	12,9%	9,4%	10,1%	10,4%		
	4254-8999 TL	f 38	30	10	113	191		
	% (aylık gelir)	19,9%	15,7%	5,2%	59,2%	100,0%		
	% (ZDS bütçe)	35,8%	32,3%	31,3%	39,5%	36,9%		
	9000-12999 TL	f 32	29	9	64	134		
	% (aylık gelir)	23,9%	21,6%	6,7%	47,8%	100,0%		
	% (ZDS bütçe)	30,2%	31,2%	28,1%	22,4%	25,9%		
	13000-17999 TL	f 18	8	5	43	74		
	% (aylık gelir)	24,3%	10,8%	6,8%	58,1%	100,0%		
	% (ZDS bütçe)	17,0%	8,6%	15,6%	15,0%	14,3%		
	18000 TL ve üzeri	f 4	7	2	9	22		
	% (aylık gelir)	18,2%	31,8%	9,1%	40,9%	100,0%		
	% (ZDS bütçe)	3,8%	7,5%	6,3%	3,1%	4,3%		
Toplam	f 106	93	32	286	517			
	% (aylık gelir)	20,5%	18,0%	6,2%	55,3%	100,0%		
	% (ZDS bütçe)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

* p<0,05

SONUÇ

Hayatları süresince insanlar; doğa veya insan kaynaklı sebeplerden dolayı çeşitli risklerle karşı karşıya kalarak maddi ve manevi zararlara uğramaktadırlar. Bireylerin maruz kaldığı insan kaynaklı olaylar engellenebilirken, doğa kaynaklı olayların önüne geçilebilmesi neredeyse imkânsızdır. Ancak alınacak tedbirler ile afetlerden oluşabilecek maddi ve manevi zararları hafifletebilmek elimizdedir. Ülkemizde afetler sebebiyle gerçekleşen can kayıplarının büyük bir çoğunluğu depremder nedeniyle meydana gelmektedir. Bu nedenle afet sigortalarından biri olan ZDS'na ihtiyaç her geçen gün daha da artmaktadır.

Ülkemizde deprem ile ilgili geçmişte yaşanan acı tecrübeler, özellikle 1999 Marmara Depremi sonrasındaki can ve mal kayıpları göz önüne alınarak 587 sayılı Zorunlu Deprem Sigortası Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 27.09.2000 tarihinden itibaren ZDS sistemi uygulamaya konulmuş ve bu sigortayı sunmak üzere DASK kurulmuştur. ZDS; birinci derece deprem bölgesi olan ülkemizde, binalarda depremden kaynaklı oluşabilecek maddi hasarlara karşı güvence sağlayan sosyal bir sorumluluktur.

Yapılan bu çalışmada Karabük ili ve ilçelerinde ikamet eden bireylerin Zorunlu Deprem Sigortası hakkındaki algı ve düşünceleri incelenmeye çalışılmıştır. Bireylere yöneltilen toplam 24 sorudan oluşan anketin, ilk 7 sorusu ile katılımcıların demografik özellikleri belirlemek amacıyla, cinsiyet, yaş aralığı, hanedeki birey sayısı, ikamet ettiği ilçe, öğrenim durumu, gelir ve çalışma durumu sorulmuştur. Kalan 17 soruda katılımcıların ZDS hakkındaki bilgileri, endişeleri, maruz kaldıkları afetler, sigorta yaptırma durumu, sigorta için ayrılan bütçe ve sigortayı yaptırma nedenleri gibi sorular mevcuttur.

Yapılan anket sonuçlarına göre; ZDS yaptırma nedenlerine bakıldığında bireylerin %33,8'inin sigortaya ihtiyaç duyduğundan yaptırdığı, %24,4'ünün yasal zorunluluktan yaptırdığı, %41,8'inin ise sigortayı yaptırmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Veriler incelendiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğunun deprem sigortasını yaptırdığı fakat kendi isteği ile yaptıranların oranının düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca sigorta poliçesinin hangi teminatları karşıladığını bilerek yaptıran birey oranı %17,4'tür. Bu verilere bakıldığında sigorta yaptıran bireylerin sigorta ve teminat kapsamı bilgisinin oldukça düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Araştırma bulgularına göre çalışma kapsamında katılımcıların yaşları katılımcıların doğal afetler konusundaki endişe düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Buna ek olarak hangi yaş grupları arasında anlamlı fark olduğunu tespit etmek amacıyla ikili karşılaştırmalar neticesinde 18-29 yaş grubu ile 50-59 yaş grubu arasında, 18-29 yaş grubu ile 60 ve üzeri yaş grubu arasında, 30-39 yaş grubu ile 60 ve üzeri yaş grubu arasında ve 40-49 yaş grubu ile 60 ve üzeri yaş grubu arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Veriler doğrultusunda bireylerin yaşları arttıkça endişe durumunun azaldığı gözlemlenmiştir.

Çalışma kapsamında katılımcıların ikamet ettiği bölge ile maruz kalınan doğal afet türü arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak katılımcıların 299'u (%57,8) depreme, 47'si (%9,0) sele ve 171'i ise (%33,1) herhangi bir doğal afete maruz kalmadığını belirtmiştir. İkamet edilen bölgelere göre incelendiğinde ise, tüm bölgeler için bölgede ikamet eden katılımcıların yarısından fazlasının depreme maruz kaldığı söylenebilir

Çalışma kapsamında katılımcıların zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzeyleri arasında eğitim düzeyi bakımından anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Veriler incelendiğinde katılımcıların zorunlu deprem sigortası hakkındaki bilgi düzeylerinin aritmetik ortalamaları değerlendirildiğinde ilköğretim mezunu (M=1,89), lisans (M=2,24) ve lisansüstü (M=2,32) mezunu katılımcıların bilgi düzeylerinden daha düşük olduğu görülmektedir. Benzer şekilde zorunlu deprem sigortası hakkında lise mezunu katılımcılar (M=1,99), lisans (M=2,24) ve lisansüstü (M=2,32) mezunu katılımcılardan daha düşük düzeyde bilgiye sahip olduğu söylenebilir. Sonuç olarak eğitim durumu yükseldikçe bilgi sahibi olma durumunun doğru orantılı şekilde arttığı gözlemlenmiştir

Çalışma kapsamında katılımcıların aylık gelirleri ile zorunlu deprem sigortasına ayırdıkları yıllık bütçe arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifade ile katılımcıların aylık geliri arttıkça ya da azaldıkça zorunlu deprem sigortasına ayrılan bütçede anlamlı bir değişim olmamaktadır. Gelir grupları özelinde incelendiğinde 18.000 ₺ ve üzeri geliri olan katılımcıların dışında kalan tüm gelir düzeylerinde, sigortaya bütçe ayırmayanların oranı %50 ve üzeri olduğu gözlemlenmiştir. Aynı zamanda yapılan incelemelerde ayrılan bütçe miktarlarına bakıldığında her gelir durumunda farklı bir sonuç ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu doğal afetler konusunda endişe duymakta olup, bu doğal afetler içerisinde en çok depreme maruz kaldıkları sonucunu ortaya çıkarmıştır. Buna rağmen maruz kaldıkları deprem sonrasında herhangi bir hasara uğramamalarına rağmen birçok katılımcının ZDS yaptırdığı ancak yaptıranların bir kısmının elektrik ve su aboneliği ile konut kredisi kullanımı için zorunda kalarak yaptırdığı ortaya çıkmıştır. Sigorta şirketlerinin poliçeler hakkında kişilere yeterli bilgilendirme yapmadığı ve bireylerin, yaptırdıkları poliçeleri okumadıkları gözlemlenmiştir. Bu durumun sebebi incelendiğinde katılımcıların eğitim düzeyinin azalması ile poliçe bilgilerini okuma ve teminatlar hakkındaki bilgi sahibi olma durumunun aynı oranda azaldığı görülmüştür.

Karabük ili ve ilçelerinde meydana gelen depremlerin düşük şiddetli olmasından dolayı binalarda yok denilebilecek kadar az maddi hasarların gerçekleşmesi sebebi ile katılımcıların nerede ise tamamının, binalarında hasar oluşmadığından dolayı ZDS poliçesini yenilemediği tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcılara yöneltilen sigortayı neden yaptırdınız sorusuna verilen cevaplar içinde medyadan öğrendim cevabının %0 olması da çağımız için hiç uygun olmamıştır. Bu sebeple yaşadığımız dönemin en önemli kitlesel iletişim araçlarından biri olan medyada ZDS hakkında bilgilendirmeler yapılması gerekmektedir. Bu bilgilendirmeler kapsamında; televizyon, radyo, gazete, dergi ve sosyal medya platformu üzerinden yapılacak olan kamu spotları ve reklamlar ile halkın bilinçlendirilmesi gereği anlaşılmaktadır. Ayrıca sigorta firmaları, valilikler, kaymakamlıklar ve yerel yönetimler ile ortak bir çalışma yürütülerek resmi kurum ve kuruluşlarda, eğitimin her düzeyinde ve özel ticari kuruluşlarda gerekli bilgilendirmelerin yapılması sağlanmalıdır. Bu bilgilendirmeler ile çeşitli yazılı kaynaklar, broşürler, sunumlar ve şehirlerdeki en işlek konumlara asılacak olan afişler ile bilginin toplumdaki her kesime ulaştırılması ve halkın bilinçlendirilmesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, İ. (2010). “AB Solvency II Projesi Kapsamında Sigorta Sektöründe Yükümlülük Karşılama Yeterliliği ve Türk Sigorta Sektörü”. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi. Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü. Sigortacılık Ana Bilim Dalı. İstanbul.
- AFAD, (2019). Erişim Adresi: <https://duzce.afad.gov.tr/dask-egitimlerimize-basladik>, Erişim Tarihi:13.12.2021.
- Aksigorta, (2021). Sorumluluk Sigortası, Erişim Adresi: <https://www.aksigorta.com.tr/yardim-merkezi/sigorta-sozlugu/sorumluluk-sigortasi> . Erişim Tarihi: 10.10.2021.
- Aloğlu, Z. T. (2005). “Bankacılık Sektörünün Karşılaştığı Riskler ve Bankacılık Krizler Üzerindeki Etkileri”. Uzmanlık Yeterlilik Tezi. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü. Ankara.
- Altan, M. & Şekeroğlu, G. & Karahan, N. S. (2016). “Türkiye’nin Finansal Risk Haritası”. Selçuk Üniversitesi. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi. Cilt 16. Sayı 31. s.203-224.
- Altun, A. (2007). “Sigortacılık Sektöründe Acentelerin Önemi”. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Kadir Has Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İşletme MBA. İstanbul.
- Apak, S. Atay, E. (2009). “Bankacılık Sektöründe Operasyonel Riskin Minimize Edilmesi ve Altı Sigma Uygulamaları”. Trakya Üniversitesi. Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt 11. Sayı 1. s.165-180.
- Aslan, H. (2014). “Türkiye’de Tekafül (İslami Sigorta) Uygulamaları: Problemler ve Çözüm Önerileri”. Uluslararası İslam Ekonomisi ve Finansı Araştırmaları Dergisi. Cilt 1. Sayı 1. s.70-172.
- Akay, A. (2019). “İklim Değişikliğinin Neden Olduğu Afetlerin Etkileri”. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü. İklim Değişikliği Eğitim Modülleri Serisi 15. Ankara. s.1-74.
- Aktürk. İ. & Albeni, M. (2002). “Doğal Afetlerin Ekonomik Performans Üzerine Etkisi: 1999 Yılında Türkiye’de Meydana Gelen Depremler ve Etkileri”. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. Cilt 7. Sayı 1. s.1-18.
- Atalay, M. (2019). “Türk Hukukunda Sigorta Sözleşmesi”. Yüksek Lisans Tezi. KTO Karatay Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Özel Hukuk Anabilim Dalı. Konya.
- Avcı, N. (2020). “Nakliye Sigortalarında Sigortalananabilir Menfaat Kavramının Değerlendirilmesi”. Journal Of Emerging Economies And Policy Dergisi. Cilt 5. Sayı 2. s.91-98.

- Avcı, Z. (2019). “Rizikonun Gerçekleşmesinde Kusurun Sigorta Tazminatı ve Sigorta Bedelinin Ödenmesine Etkisi”. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı. Ankara.
- Aybay, S. (2002). “Türk Sigorta Sektörünün Gelişimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri: Güncelleştirilmiş Pazarlama Karması - 7 P’si Yaklaşımıyla Uygulamalı Bir Araştırma”. Reasürör Dergisi. Cilt 4. Sayı 1. s.21.
- Aygün, S. (2021). “Can Sigortaları”. Erişim Adresi: <https://www.hukukidurum.com/can-sigortalari/> . Erişim Tarihi:11.07.2021.
- Berberoğlu, A. (2001). “Türkiye’de Sigorta Şirketlerinin Vergilendirilmesi”. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Maliye Anabilim Dalı. İstanbul.
- Biren, B. C. (2020). “Deniz Ticareti Sigortaları ve Dünya Ticareti Açısından Önemleri”. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Kent Üniversitesi. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. İstanbul.
- Bozkurt, C. (2010). “Risk, Kurumsal Risk Yönetimi ve İç Denetim”. Denetim Dergisi. Sayı 4. s.17-30.
- Bölükbaşı, A. & Pamukçu, B. (2009). “Sigortanın Temel Prensipleri”. Sigortanın Temel Prensipleri Kitabı. Türkmen Kitabevi. İstanbul.
- Çapar, O. (2020). “Osmanlı Devleti ve Fransa’da Sigortacılığın Gelişimi Hakkında Karşılaştırmalı Bir Analiz”. Turkish Studies - Historical Analysis Dergisi. Cilt 15. Sayı 2. s: 443-458.
- Çekici, E. (2011). “Doğal Afetler ve Türk Sigorta Sektöründe Risk Transferi”. Öneri Dergisi. Marmara Üniversitesi. Cilt 9. Sayı 36. s.53-62.
- Çelikleş, B. & Ünlü, N. (2018). “Risk Değerlendirme Karar Matrisi Yöntemi Kullanarak Örnek Bir Risk Değerlendirme Raporunun Oluşturulması”. The Journal of Academic Social Science Studies Dergisi. Sayı 65. s. 483-504.
- Cihangiroğlu, M. (2019). “Tamamlayıcı Sağlık Sigortalarının Sağlık Sigortacılığına ve Sağlık Sistemine Etkileri: Türkiye Örneği”. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi. Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü. Sigortacılık Anabilim Dalı. İstanbul.
- Çokgör, O. (2016). “Risk Yönetimi”. Gazi Üniversitesi. Proje Yönetimi Bilgilendirme Brifingi. Mayıs Ayı Sayısı. s.3-70.
- DASK, (2020). “2020 Yılına Ait Faaliyet Raporu”. ErişimAdresi:https://www.dask.gov.tr/upload/Dask/Raporlar/Faaliyetraporlari/Dask20_Faaliyetraporu.pdf . Erişim Tarihi:28.11.2021.
- Demir, M. & Bardakçı, S. & Günel, Y. (2018). “Cumhuriyet Üniversitesi Personelinin Araç Kaskosu İçin Sigorta Şirketi Seçimini Etkileyen Faktörlerin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi”. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. Cilt 19. Sayı 1. s.3-21.

- Demir, Ş. (2009). “TTK Tasarısı’nın Sigorta Sözleşmesinin Hükümlerine İlişkin Maddeleri İle Getirilen Düzenlemelerin Değerlendirmesi”. Türkiye Barolar Birliği (TBB) Dergisi. Sayı 84. s.319-346.
- Demirci, S. (2018). “Sigorta Kooperatifçiliği: Türkiye Uygulaması”. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. Cilt 9. Sayı 1. s.387-418.
- Demirsatan, B. (2017). “Zarar Sigortalarında Sigorta Ettirenin Prim Ödeme Borcunda Temerrüdü”. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası. Cilt 75. Sayı 1. s.359-392.
- Demir Pali, Ç. & Adiloğlu, B. (2020). “Kontrol Edilebilen Riskler ve Risk Yönetimi Açıklamaları: Borsa İstanbul Uygulaması”. Mali Çözüm Dergisi. Cilt 30. Sayı 157. s.77-102.
- Doğan, B. (2015). “Türkiye’de Afet Yönetim Politikalarının Analizi: Paydaşlar, Etkinlik ve Sorunlar”. V I. Kamu Politikaları Çalıştayı. s.7-45.
- Emhan, A. (2009). “Risk Yönetim Süreci ve Risk Yönetmekte Kullanılan Teknikler”. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. Cilt 23. Sayı 3. s.209-220.
- Emirlioğlu, F. (2022). “Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin Sigorta Ettirenin Rizikonun Gerçekleşmesindeki Kusurunun Etkisine Daire. 2016/646 K. 2016/1427 Sayılı Kararının İncelenmesi”. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi. Cilt 13. Sayı 49. s.585-608.
- Engin, C. & Karakuş, B. (2020). “Dünya, Avrupa Birliği ve Türkiye’de Sigorta Sektörü”. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. Cilt 10. Sayı 2. s.73-189.
- Ercan Kalkan, M. & Deniz, V. (2013). “Risk Kavramı Üzerine”. Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi. Cilt 13. Sayı 48. s.43-48.
- Eren, M. V. & Çütücü, İ. (2021). “Sigortacılık Sektörü İle Seçili Makroekonomik Değişkenler Arasındaki İlişkinin Ampirik Analizi: Türkiye Örneği”. Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi. Cilt 6. Sayı 2. s.131-140.
- Ererdi, H. C. (1998). “Sigortacılığımızın Tarihi”. Commercial Union Yayın Evi. İstanbul.
- Erpek, S. (2007). “Sigorta Şirketlerinin Alternatif Risk Finansmanı Yöntemlerinden Afet Tahvilleri ve Türk Sermaye Piyasasında Uygulanabilirliği”. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK). Kasım 2007. Ankara. s.1-46.
- Ersoy, Ş. (2016). “2015 Yılında Doğa Kaynaklı Afetleri (Dünya ve Türkiye)”. TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası. TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Yayınları. ISBN: 978-605-01-0854-5. Afşaroğlu Matbaası, Ankara. s.1-267.

- Evren, G N. (2007). “Türkiye’de Sigortacılık Sektörünün Pazarlama Karması Açısından İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İşletme Anabilim Dalı. Aydın.
- Ghafoori, N. & Akbari, M. & Farzam, F M. (2018). “Operasyonel Risk Yönetiminin Bankalarda Ortaya Çıkan Finansal Riskler İle İlişkisi (Türk Bankacılık Sektörü Üzerinde Alan Çalışması)”. Sakarya İktisat Dergisi. Cilt 7. Sayı 4. s.18-36.
- Güçlü, F. (2020). “10 Soruda Risk Yönetimi”. Centrum Vergi Port Makale. Sayı 3. s.3-8
- Gürlek, Y. (2006). “Türkiye’de ve Dünyada Deprem Sigortacılığı”. İstanbul Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul. Erişim Adresi: <https://polen.itu.edu.tr/bitstream/11527/8798/1/4045.pdf> . Erişim Tarihi:22.10.2021
- Hızır, S. (2009). “Türk Ticaret Kanunu’nda Yer Alan Mal Sigortalarına İlişkin Muhtelif Hüküm ve İlkelerin Sorumluluk Sigortasına Uygulanabilirliği”. TBB Dergisi. Sayı 86. s.269-312.
- İbrahimov, E. (2017). “Sigortada Risk Analizi: Azerbaycan Örneği”. Lisans Bitirme Tezi. Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi. Türk Dünyası İşletme Fakültesi. İşletme Anabilim Dalı. Bakü. Azerbaycan.
- İşçi, C. (2008). “Deprem Nedir ve Nasıl Korunuruz ?”. Journal of Yasar University Dergisi. Sayı 9. s.959 – 983.
- Kadioğlu, M. (2008). “Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri”. Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) Türkiye Ofisi. 1. Baskı. İSMAT Matbaacılık. Yayın No 2. Ankara.
- Kalfalı, H. D. (2010). “Operasyonel Riskin Yönetiminde Denetim Fonksiyonlarının Rolü ve Bankalardaki Uygulamalar”. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İşletme Anabilim dalı. Muhasebe Bilim dalı. İstanbul.
- Kara, H. (2021). “Yargıtay ve Hakem Kararlarına Göre Hekimin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası”. Türkiye Barolar Birliği Dergisi. Cilt:2021. Sayı:152. s.255-303.
- Karabey, U. & Ata, N. (2008). “Sigortacılık Sektöründe Yaşam Çözümlemesi: Birikimli Hayat Sigortaları İle İlgili Bir Uygulama”. İstatistikçiler Dergisi: İstatistik ve Aktüerya. Cilt 1. Sayı 2. s. 80-87.
- Kaya, F. & Kahya, M. (2017). “Sigorta ve Sigortacılık”. Beta Yayınları. İstanbul.
- Kılıç, S. (2016). “Cronbach'ın Alfa Güvenirlik Katsayısı”. Journal of Mood Disorders. Cilt 6. Sayı 1. s.47 - 48
- Kır, H. (2010). “Stratejik Denetim ve Denetimde Risk Odaklılık”. Denetışim Dergisi. Sayı 4. s.47-61.

- Kızılboğa, R. (2012). “Risk Yönetimi ve Ülke Uygulamalarında Risk Yönetim Modelleri”. Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi. Yıl 4. Sayı 7. s.82-99.
- Kubilay, H. (2003). “Uygulamalı Özel Sigorta Hukuku : Özel Sigorta Sözleşmeleri ve Sigorta Kurumları, Yargıtay Kararları, Örnek Olaylar, Sigorta Genel Koşulları”. Barış Yayınları. İstanbul.
- Kuşçu, S. & Revanoğlu, G. A. (2011). “Türkiye Sigorta Sektörü ve Analizi”. Uluslararası Avrasya Ekonomileri Konferansı Bildiriler Kitabı. s.138-142.
- Mennanoğulları, M. B. (2016). “Sigorta Pazarlaması, Rekabet ve Mevzuat İlişkisi: Sigorta Acenteleri Özelinde Bir İnceleme”. Yüksek Lisans Tezi. KTO Karatay Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı. Konya.
- MGM. (2016). “Meteorolojik Karakterli Doğal Afetler”. 2015 Yılı Değerlendirmesi. Meteoroloji Genel Müdürlüğü. Araştırma Dairesi Başkanlığı. Meteorolojik Afetler Şube Müdürlüğü. Haziran 2016. Erişim Adresi: <https://www.mgm.gov.tr/FILES/genel/kitaplar/dogalafet-2015.pdf> . Erişim Tarihi:18.10.2021.
- Narbay, Ş. & Güllüce, M. A. (2016). “Türk Hukukunda Sigorta Acenteleri”. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi. Cilt 22. Sayı 3. s.1963-2005.
- Orçanlı, K. (2020). “Konut Değerinin Oluşmasında ve Zorunlu Deprem Sigortası Sahipliğinde Etkili Olan Faktörlerin Analizi: Erzurum İli Örneği”. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi. Sayı 26. s.195-224.
- Orhaner, E. (2010). “Sağlık Sigortacılığı”. Sağlık Yönetimi Lisans Tamamlama Programı, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi. Bankacılık ve Sigortacılık Programı. İstanbul.
- Orhaner, E. (2013). “Sigortacılık”. Siyasal Kitabevi. Ankara.
- Özbilgin, İ. G. (2012). “Risk ve Risk Çeşitleri”. Bilişim Dergisi. Sayı 145. s.86-93.
- Özcan, M. (2012). “Tarımsal İşletmelerde Risk Yönetimi ve Bir Alan Çalışması”. Yüksek Lisans Tezi. Atılım Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İşletme Anabilim Dalı. İşletme Yönetimi Bilim Dalı. Ankara.
- Özdamar, M. (2008). “Sigorta Brokeri ve Hukukî Niteliği”. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. Cilt 57. Sayı 3. s.525-560.
- Özhan Çaparlar, C. & Dönmez, A. (2016). “Bilimsel Araştırma Nedir, Nasıl Yapılır?”. Turk J Anaesthesiol Reanim Dergisi. Cilt 44. Sayı 4. s.212-2017.
- Öztürk, A. & Güven, Ö. F. (2019). “Bankacılık ve Sigortacılıkta Pazarlama”. Beta Yayınları. İstanbul.

- Pehlivanlı, D. (2020). “Kurumsal Risk Yönetimi”. MÜSİAD Yönetim Kitaplığı. İstanbul.
- REASÜRÖR. (2017). “Türk Afet Yönetimine Katkı Yeni Bir Sistem, DASK Afet Risk Yönetim Sistemine Bir Bakış”. Ceyma Matbaası. İstanbul. Sayı 104. s.1-32.
- Resmi Gazete. (2012). “Afet Sigortaları Kanunu”. Resmî Gazete Tarihi 18.05.2012. Resmî Gazete Sayısı: 28296.
- Resmi Gazete. (2021). “Zorunlu Deprem Sigortası Tarife ve Talimatı”. Resmî Gazete Tarihi 17.11.2021. Resmî Gazete Sayısı: 31662.
- Saat, D. (2016). “Tüketici İşlemi Niteliğindeki Sigorta Sözleşmeleri ve Bu Kapsamda Sigorta Tahkim Komisyonunun Rolü”. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi. Cilt 22. Sayı 3. s.2453–2471.
- Sağlam, S. K. (2021). “Doğal Afet Sigorta Türü Olarak Zorunlu Deprem Sigortasının Toplumdaki Farkındalığı: İstanbul Örneği”. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi. Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü. Sigortacılık Anabilim Dalı. İstanbul.
- Sarıoğuz, S. (2007). “Sigorta Sektöründe Risk Yönetimi, Alternatif Risk Transfer Yöntemleri, Şirketler İçin Bir Öneri: Hava Durumu Opsiyonları”. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İşletme Anabilim Dalı. Finansman Bilim Dalı. İstanbul.
- Sayılğan, G. (1995). “ Finansal Risk Yönetimi”. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi. Cilt 50. Sayı 01. s.323-334.
- Seber, V. (2012). “İşçi Sağlığı ve Güvenliğinde Risk Analizleri Nasıl Yapılır?”. Elektrik Mühendisliği Dergisi. Sayı 445. s.30-34.
- SEGEN, Sigortacılık Eğitim Merkezi. (2012). “Sigorta Acenteleri Teknik Personel Eğitim Programı”. s.26-97. Erişim Adresi: https://www.segem.org.tr/Acente/acenteders_2208.pdf . Erişim Tarihi: 20.08.2021.
- Solmaz, M. (2019). “Sigortacılık”. Çarşamba Ticaret Borsası MYO. Sosyal Güvenlik Programı. Sigortacılık. SGP209. Sigortacılık. Ders Notu 1. s.1-44. <https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/msolmaz/122251/Sigortac%C4%B1%C4%B1k%20Ders%20Notu%201.pdf> , Erişim:21.01.2022.
- Soydan, E. & Alpaslan, N. (2014), “Medyanın Doğal Afetlerdeki İşlevi”. İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi. Sayı 7. s.53-64.
- Soylu, A. B. & Kırkbeşoğlu, E. (2020). “Dini İnançların Sigorta Talebi Üzerindeki Etkileri: Fenomenolojik Bir Araştırma”. Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi. Cilt 55. Sayı 3. s.1524-1539.
- Şener, M. M. (2019). “Örgütlerde Kurumsal Risk Yönetimi Uygulama Düzeyinin Öncülleri Üzerine Bir Araştırma”. Yüksek Lisans Tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İşletme Anabilim Dalı. Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı. Bursa.

- Taşkın, M. (2019). “Krediye Bağlı Hayat Sigortası Sözleşmesi”. Oniki Levha Yayınları Yayın Evi. İstanbul.
- Taylan, A. (2007). “Zorunlu Deprem Sigortası ve Kentsel Risk Yönetimi”. Planlama Dergisi. Sayı 2. s.23-34.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2014). “Afet Yönetiminde Etkinlik”. Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018. Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara. s.1-139.
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü. (2018). “Meteorolojik Afetler 2018 Yılı Değerlendirmesi”. Araştırma Dairesi Başkanlığı. Meteorolojik Afetler Şube Müdürlüğü. Ankara. s.1-161.
- Tekin, P. & Erol, R. (2016). “Risk Analizi: Bir Otomotiv Fabrikasında Gerçekleştirilen X Tipi Karar Matrisi Uygulaması”. KSU Mühendislik Bilimleri Dergisi. Cilt 19. Sayı 3. s.91-98.
- Tokuç, B. (2004). “Özel Sağlık Sigortacılığı ve Halk Sağlığı”. Doktora Tezi. T.C. Trakya Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Edirne.
- Toprak, Z. (2010). “Geçmişten Geleceğe Anadolu Sigorta Türkiye’nin Sigortası”. Anadolu Sigorta Yayın Evi. İstanbul.
- Tunç, G. (2015). “Depreme Dayanıklı Bina, Bilinçli Tüketici ve Güven Kavramları Üzerine İnceleme ve Öneriler”. 3.Türkiye Deprem Mühendisliği ve Sismoloji Konferansı. İzmir. s.2-10.
- Uysal, M. C. (2020). “Stratejik Risklerin Yönetilmesi ve Örgütlerde Sürekli Risk Yönetimi Entegrasyonu”. Denetişim Dergisi. Sayı 21. s.39-52.
- Varışlı, C. (2015). “Türkiye’de ve Dünya’da Denizcilik Finansmanı ve Deniz Sigortaları”. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Deniz Ulaştırma Mühendisliği Anabilim Dalı. Deniz Ulaştırma Mühendisliği Programı. İstanbul.
- Yarız, A. (2011). “Bankacılıkta Risk Yönetimi: Risk Matrisi Uygulaması”. Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü E-Dergisi. Sayı 1. s.1-33.
- Yavuz, A. & Dikmen, S. (2015). “Doğal Afetlerin Zararlarının Finansmanında Kullanılan Afet Öncesi Finansal Araçlar”. Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi. Cilt 3. Sayı 2. s.303-322.
- Yayla, Ş. O. (2019). “Sigortacılık ve Türkiye’de Sigorta Sektörünün Durumu”. Liberal Düşünce Dergisi. Cilt 24. Sayı 94. s.107-125.
- Yıldırım, İ. (2015). “Sigortacılıkta Suiistimaller ve Ahlaki Tehlike Sorunu: Türk Sigorta Sektörüne Yönelik Bir Değerlendirme”. Akademik Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi. Sayı 36. s.203-2014.
- Yıldırım, M. & Altan, İ. M. (2019). “Sigorta Sektörünün Finansal Performansının Entropi Ağırlıklandırılmalı TOPSIS Yöntemiyle Analizi ve Değerlendirilmesi”. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi. Cilt 8. Sayı 1. s.345-358.

- Yılmaz, T. (2010). “Sigorta Sektöründe Rasyo Analizi Yöntemi İle Finansal Yapının Değerlendirilmesi ve İMKB' de İşlem Gören Sigorta Şirketleri Üzerine Bir Uygulama”. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İşletme Anabilim Dalı. Isparta.
- Yolusever, A. (2018). “Finansal Risklerin Risk Vanası ve Risk Algısı Faktörlerini Kullanarak Kontrol Edilmesi Üzerine Bir Araştırma”. Yüksek Lisans Tezi. T.C İstanbul Kültür Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İktisat Anabilim Dalı. Para ve Sermaye Piyasaları Programı. İstanbul.
- Yüksel Mermoud, A. & Kurtulan, Ö. (2010). “Operasyonel Risk Ölçümünde Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımlarının Kullanılmasının Fayda ve Maliyeti”. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt 12. Sayı 2. s.130-151.
- Zengin, S. (2009). “Operasyonel Risk Ölçme Yöntemleri”. Yüksek Lisans Tezi. T.C. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İşletme Anabilim Dalı. Finansman Bilim Dalı. İstanbul.
- http://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/download/3470_3def5dc2dc47e5faf697ba2bcb541181 . (2008). “Kurumsal Risk Yönetimi”. Şubat Yayını. Erişim Tarihi:18.02.2022.
- https://www.cred.be/downloadFile.php?file=sites/default/files/CRED_Economic_Losses_10oct.pdf . Erişim Tarihi:12.10.2021
- <https://www.emdat.be/classification> . Erişim Tarihi:09.10.2021

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Doğa Kaynaklı Afetlerin Türlerine Göre Ayrılması	44
Tablo 2: 1998 – 2017 Dönemi Dünya Genelinde Meydana Gelen Doğa Kaynaklı Afetlerin Türlerine Göre Neden Oldukları Ekonomik Kayıplar.....	47
Tablo 3: Dünya Genelinde En Fazla Ekonomik Kayba Neden Olan 10 Afet (1950-2015)	50
Tablo 4: Çeşitli Ülkelerdeki Zorunlu Sigorta Türleri	50
Tablo 5: 2019’da Coğrafi Bölgeler Bazında Sigortalılık Oranları.....	55
Tablo 6: 2020’de Marmara Bölgesi Sigortalılık Oranı	58
Tablo 7: 2020’de İç Anadolu Bölgesi Sigortalılık Oranı	59
Tablo 8: 2020’de Ege Bölgesi Sigortalılık Oranı	60
Tablo 9: 2020’de Akdeniz Bölgesi Sigortalılık Oranı	61
Tablo 10: 2020’de Karadeniz Bölgesi Sigortalılık Oranı	62
Tablo 11: 2020’de Güney Doğu Anadolu Bölgesi Sigortalılık Oranı	63
Tablo 12: 2020’de Doğu Anadolu Bölgesi Sigortalılık Oranı	64
Tablo 13: 2019-2020 Dönemi Şirketlerin Poliçe Üretimleri	66
Tablo 14: 2020’de Tehlike Bölgesi Bazında Poliçe Dağılımı	68
Tablo 15: Anketin Güvenirlilik Test Sonucu.....	86
Tablo 16: Katılımcıların Doğal Afet Konusundaki Endişe Düzeylerinin Yaşa Göre Normal Dağılım Test Sonuçları.....	87
Tablo 17: Katılımcıların Doğal Afet Konusundaki Endişe Düzeylerinin Yaşa Göre Karşılaştırması (Kruskal-Wallis H)	88
Tablo 18: İkamet Edilen Bölge ve Maruz Kalınan Doğal Afet Türü Arasındaki İlişki (Pearson Ki-Kare).....	90
Tablo 19: Katılımcıların Zorunlu Deprem Sigortası (ZDS) Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Eğitim Düzeyine Göre Normal Dağılım Test Sonuçları.....	91

Tablo 20: Katılımcıların ZDS Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırması (Kruskal-Wallis H)	92

Tablo 21: Katılımcıların Aylık Gelir Miktarı ve ZDS'na Ayrılan Yıllık Bütçe Miktarı Arasındaki İlişki (Pearson Ki-Kare)	95

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: 1998 – 2017 Dönemi Dünya Genelinde Meydana Gelen Doğa Kaynaklı Afetlerin Türlerine Göre Dağılımı.....	45
Grafik 2: 1998-2017 Dönemi Dünya Genelinde Meydana Gelen Afet Türlerine Göre Etkilenen insan Sayıları	45
Grafik 3: 1998 – 2017 Dönemi Dünya Genelinde Meydana Gelen Afet Türlerine Göre Can Kayıpları.....	46
Grafik 4: 2000-2020 Dönemi Poliçe Büyüme Grafiği	56
Grafik 5: 2000-2020 Dönemi Prim Adetleri Grafiği	57
Grafik 6: 2020’de Bölgeler Bazında Sigortalılık Oranları (%)	65
Grafik 7: 2020’de Bölgeler Bazında Poliçe Dağılımı (%)	65
Grafik 8: 2010-2020 Dönemi Yeni Poliçe & Yenileme Poliçe Adetleri (%).....	69
Grafik 9: 2020’de Metrekareye Göre Poliçe ve Toplam Prim Üretimleri.....	70
Grafik 10: Yapılan Anket Çalışmasında Cinsiyet Sorusuna Verilen Yanıtlar	71
Grafik 11: Yapılan Anket Çalışmasında Yaşınız Sorusuna Verilen Yanıtlar	72
Grafik 12: Yapılan Anket Çalışmasında Hanenizdeki Birey Sayısı Sorusuna Verilen Yanıtlar	72
Grafik 13: Yapılan Anket Çalışmasında Nerede İkamet Ediyorsunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar	73
Grafik 14: Yapılan Anket Çalışmasında Eğitim Durumunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar	73
Grafik 15: Yapılan Anket Çalışmasında Hane Halkı Aylık Toplam Net Gelir Sorusuna Verilen Yanıtlar	74
Grafik 16: Yapılan Anket Çalışmasında Çalışma Durumunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar	74
Grafik 17: Yapılan Anket Çalışmasında Doğal Afetler Konusunda Ne Kadar Endişelisiniz Sorusuna Verilen Yanıtlar.....	75
Grafik 18: Yapılan Anket Çalışmasında Ülkemiz de Meydana Gelen Doğal Afet Türlerinden Hangisine Daha Çok Maruz Kaldınız Sorusuna Verilen Yanıtlar	76

Grafik 19: Yapılan Anket Çalışmasında Maruz Kaldığınız ya da Maruz Kalma İhtimaliniz Olan Afet Türleri ile İlgili Sigorta Yaptırdınız mı Sorusuna Verilen Yanıtlar	76
Grafik 20: Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigortası Hakkında Ne Kadar Bilgi Sahibisiniz Sorusuna Verilen Yanıtlar	77
Grafik 21: Yapılan Anket Çalışmasında Doğal Afet Tehlikelerinden Biri Olan Depreme Karşı Zorunlu Deprem Sigortası Yaptırıyor Musunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar	77
Grafik 22: Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigorta Poliçenizi Yaptırma Nedeniniz Sorusuna Verilen Yanıtlar.....	78
Grafik 23: Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigorta Poliçelerine Yılda Ortalama Ne Kadar Bütçe Ayırıyorsunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar	79
Grafik 24: Yapılan Anket Çalışmasında Poliçenizi Düzenleyen Şirket ya da Aracıdan Zorunlu Deprem Sigortası Hakkında Detaylı Bilgi Aldınız Mı Sorusuna Verilen Yanıtlar	79
Grafik 25: Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigorta Poliçenizi İlk Olarak Ne Zaman Okudunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar	80
Grafik 26: Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigorta Poliçenizin Hangi Teminatları Karşılıdığını Biliyor Musunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar	81
Grafik 27: Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigortası Kapsamında Binanızda Bir Hasar Meydana Geldi Mi Sorusuna Verilen Yanıtlar	81
Grafik 28: Yapılan Anket Çalışmasında 18. Soruya Cevabınız “Evet” İse Hasarınız Karşılandı Mı Sorusuna Verilen Yanıtlar.....	82
Grafik 29: Yapılan Anket Çalışmasında Binanızda Hasar Meydana Geldi İse Ne Kadar Para Aldınız Sorusuna Verilen Yanıtlar	82
Grafik 30: Yapılan Anket Çalışmasında Deprem Sonrası Oluşan Hasarınızdan Sonra Bir Daha Zorunlu Deprem Sigorta Poliçesi Yaptırdınız Mı Sorusuna Verilen Yanıtlar	83
Grafik 31: Yapılan Anket Çalışmasında Hasarınız Meydana Geldikten Sonra Yeniden Zorunlu Deprem Sigorta Poliçesi Yaptırma Sebebiniz Nedir Sorusuna Verilen Yanıtlar	84

Grafik 32: Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigorta Poliçenizi Her Yıl Yeniliyor Musunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar	84
Grafik 33: Yapılan Anket Çalışmasında Zorunlu Deprem Sigorta Poliçesine Ek Olarak Konut Sigorta Poliçesi Yaptırıyor Musunuz Sorusuna Verilen Yanıtlar	85

EKLER

Ek 1: Anket Formu

ANKET FORMU	
Yapılan anket çalışması formunda Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Aktüerya ve Risk Yönetimi Anabilim Dalında üzerinde çalışmış olduğum “Zorunlu Deprem Sigortasının Toplumdaki Farkındalığı: Karabük İli Örneği” isimli Yüksek Lisans Tezi ile ilgilidir. Bu araştırmanın tamamı akademik bir hedefe yönelik olarak hazırlanmış olup cevaplar saklı kalacaktır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür eder, saygılarımızı sunarız.	
Prof. Dr. Hasan Alp ÖZEL Tez Danışmanı E-mail: alpozel@karabuk.edu.tr	Muhammet Oğuzhan ÖZTAŞ Yüksek Lisans Öğrencisi E-mail: oguzhantff@hotmail.com

SORULAR

1-) Cinsiyetiniz?

- A) Kadın B) Erkek

2-) Yaşınız?

- A) 18-29 B) 30-39 C) 40-49 D) 50-59 E) 60 ve Üzeri

3-) Hanenizdeki Birey Sayısı?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5 F) 6 G) Diğer.....

4-) Nerede İkamet Ediyorsunuz?

- A) Merkez (Karabük) B) Eflani C) Eskipazar
D) Ovacık E) Safranbolu F) Yenice

5-) Eğitim Durumunuz Nedir?

- A) Okuryazar Değil   B) Okuryazar   C) İlköğretim (İlk ve Orta Okul)
D) Lise   E) Ön Lisans   F) Lisans   G) Lisans Üstü

6-) Hane Halkı Aylık Toplam Net Gelir?

- A) 0 ₺ – 4.252 ₺   B) 4.253 ₺ (Asgari Ücret)   C) 4.254 ₺ – 8.999 ₺
D) 9.000 ₺ – 12.999 ₺   E) 13.000 ₺ – 17.999 ₺   F) 18.000 ₺ ve üzeri

7-) Çalışma Durumunuz?

- A) Çalışıyor   B) Çalışmıyor   C) Emekli

8-) Doğal Afetler Konusunda Ne Kadar Endişelisiniz?

- A) Çok Endişeliyim   B) Biraz Endişeliyim
C) Endişeli Değilim   D) Hiçbir Fikrim Yok

9-) Ülkemiz de Meydana Gelen Doğal Afet Türlerinden Hangisine Daha Çok Maruz Kaldınız?

- A) Deprem   B) Sel   C) Heyelan   D) Çığ
E) Hiç Birine Maruz Kalmadım   F) Diğer....

10-) Maruz Kaldığınız ya da Maruz Kalma İhtimaliniz Olan Afet Türleri İle İlgili Sigorta Yaptırdınız mı?

- A) Evet   B) Hayır

11-) Zorunlu Deprem Sigortası Hakkında Ne Kadar Bilgi Sahibisiniz?

- A) Hiçbir Bilgim Yok   B) Kısmen Bilgim Var
C) Bilgim Var   D) Detaylı Bilgi Sahibiyim

12-) Doğal Afet Tehlikelerinden Biri Olan Depreme Karşı Zorunlu Deprem Sigortası Yaptırıyor Musunuz?

- A) Evet   B) Hayır

13-) Zorunlu Deprem Sigorta Poliçesini Yaptırma Nedeniniz?

- A) İhtiyaç Duyduğum İçin
- B) Şehrimizin 1. Dereceden Deprem Kuşağında Olmasından Etkiledim
- C) Elektrik ve Su İşlemleri İçin Yaptırmak Zorunda Kaldım
- D) Ev İçin Konut Kredisi Kullandığımdan Mecburiyetten Yaptırdım
- E) Yaptırmadım

14-) Zorunlu Deprem Sigorta Poliçelerine Yılda Ortalama Ne Kadar Bütçe Ayırıyorsunuz?

- A) 1 ₺ – 99 ₺
- B) 100 ₺ – 244 ₺
- C) 250 ₺ – 499 ₺
- D) 500 ₺ ve Üzeri
- E) Bütçe Ayırmıyorum

15-) Poliçenizi Düzenleyen Şirket ya da Aracıdan Zorunlu Deprem Sigortası Hakkında Detaylı Bilgi Aldınız Mı?

- A) Evet
- B) Hayır
- C) Kısmen

16-) Zorunlu Deprem Sigorta Poliçenizi İlk Olarak Ne Zaman Okudunuz?

- A) Hasarım Karşılanmayınca Okudum
- B) Hasar Oluştuktan Sonra Okudum
- C) Poliçe Yapıldıktan Hemen Sonra Okudum
- D) Okumadım
- E) Diğer .....

17-) Zorunlu Deprem Sigorta Poliçenizin Hangi Teminatları Karşılıdığını Biliyor Musunuz?

- A) Evet
- B) Hayır
- C) Kısmen

18-) Zorunlu Deprem Sigortası Kapsamında Binanızda Bir Hasar Meydana Geldi mi?

- A) Evet
- B) Hayır

19-) 18. Soruya Cevabınız “Evet” İse Hasarınız Karşılandı Mı?

- A) Evet
- B) Hayır
- C) Kısmen
- D) Her Hangi Bir Hasar Meydana Gelmedi

20-) Binanızda Hasar Meydana Geldi İse Ne Kadar Para Aldınız?

- A) Hasar Oluşmadı   B) Hasar Muafiyet Oranı Altında Kaldı
C) 1 ₺ – 4999 ₺   D) 5000 ₺ - 10.000 ₺   E) Diğer .....

21-) Deprem Sonrası Oluşan Hasarınızdan Sonra Bir Daha Zorunlu Deprem Sigorta Poliçesi Yaptırdınız Mı?

- A) Evet   B) Hayır   C) Her Hangi Bir Hasar Meydana Gelmedi

22-) Hasar Oluştuktan Sonra Yeniden Zorunlu Deprem Sigorta Poliçesi Yaptırma Sebebiniz Nedir?

- A) Hasarımın Karşılanmış Olması
B) Hasarım Karşılanmadı Ama Teminatlar Konusunda Daha İyi Bilgilendim
C) Su ve Elektrik İşlemlerim İçin Yaptırmak Zorunda Kaldım
D) Hasar Oluşunca Sigortanın Önemini Daha Net Anladım
E) Her Hangi Bir Hasar Meydana Gelmedi
F) Diğer ....

23-) Zorunlu Deprem Sigorta Poliçenizi Her Yıl Yeniliyor Musunuz?

- A) Evet   B) Hayır

24-) Zorunlu Deprem Sigorta Poliçesine Ek Olarak Konut Sigorta Poliçesi Yaptırıyor Musunuz?

- A) Evet   B) Hayır

Ankete katıldığınız için teşekkür ederiz...

ÖZGEÇMİŞ

Muhammet Oğuzhan ÖZTAŞ üniversite öğrenimini, Karabük Üniversitesi Bilgisayar Programcılığı bölümünün den 2012’de, Anadolu Üniversitesi İşletme bölümünden de 2018’de mezun oldu. İş hayatına Karabük iline bağlı bulunan, 2012-2014 dönemi Eflani, 2013-2022 dönemi Safranbolu ilçesin de Halk Eğitim Merkezi Müdürlüklerinde çeşitli bilişim teknolojileri kurslarının eğitmenliğini (Usta Öğretici) yaptı. 2015 yılında Safranbolu Belediyesi’nde bilgisayar öğretmeni olarak işe başladı. MEB (Milli Eğitim Bakanlığı) onaylı kurslarda birçok görev aldı. Halen Safranbolu Belediyesi’nde eğitmen (Usta Öğretici) olarak görev yapmakta. Aynı zamanda 13 yıldır Türkiye Futbol Federasyonuna da aktif olarak görev almakta olup bunun son 5 yılında klasman yardımcı hakem olarak görevini yerine getirmekte. Atletizm alanında katılım sağladığı çeşitli yarışmalardan da dereceler alarak ödüller kazandı.